

Naturvårdsprogram för Landskrona kommun

2006-10-25

Innehållsförteckning

1. Naturvårdsprogram.....	6
1.1. Syfte och användningsområde	6
1.2. Naturvårdsprogrammets förhållande till annat miljöarbete	7
2. Allmänna utgångspunkter	7
2.1. Internationella beslut och åtaganden	7
2.2. De sexton miljökvalitetsmålen	8
2.2.1. Naturvårdsprogram för Skåne län	8
2.2.2. Strategi för en grön struktur i Skåne	9
2.2.3. Närmare till naturen i Skåne.....	9
2.3. Kommunala naturvårdsmål	10
2.3.1. Landskapsvård.....	10
2.3.2. Övergripande mål	10
2.3.3. Miljöpolicy för Landskrona kommun	11
2.4. Ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter	11
3. Naturvård i Landskrona kommun	12
3.1. Målsättning.....	12
3.2. Naturreservat	12
3.3. Inventeringar och utredningar	13
3.4. Skyddad natur och värdefulla områden.....	13
3.4.1. Naturområden av internationell betydelse i kommunen	13
3.4.2. Riksintressen för naturvård	16
3.4.3. Riksintressen för kulturmiljö.....	18
3.4.4. Naturområden av länsintresse i kommunen	18
3.4.5. Strandskyddsområden	20
3.4.5. Naturområden av kommunalt intresse.....	20
4. Biologisk mångfald	22
4.1. Motiv för att bevara biologisk mångfald.....	23
4.2. Konventionen om biologisk mångfald	23
5. Varför hotas den biologiska mångfalden?.....	24
5.1. Förändringar inom jord- och skogsbruket.....	24
5.1.1. Fragmentering	25
5.2. Exploatering	25
5.3. Miljöstörningar.....	25
5.4. Hotade arter – rödlistade arter i Landskrona kommun.....	25
5.5. Införsel av nya arter.....	27
6. Beskrivning av natur och landskap	27
6.1. Förutsättningar	27
6.1.1. Landskrona kommun.....	27
6.1.2. Topografi.....	28
6.1.3. Vattendrag och hydrologi.....	28
6.1.4. Berggrund och jordarter	30
6.1.5. Klimat.....	34
6.2. Det föränderliga landskapet	34
7. Livsmiljöer (Naturtyper) i Landskrona kommun	47
7.1. Skogsmark.....	47
7.1.1. Barrskog	47
7.1.2. Blandskog.....	48
7.1.3. Lövskog.....	48

7.1.4. Fuktlövskog	48
7.2. Gräsmark	48
7.2.1. Sandgräshed	49
7.2.2. Torrängar	49
7.2.3. Friskängar	49
7.2.4. Fuktängar	49
7.2.5. Kärr	50
7.2.6. Havsstrandängar	50
7.2.7. Erosionsbranter	50
7.3. Vatten	51
7.3.1. Kusten	51
7.3.2. Havet	51
7.4. Kulturmark	56
7.4.1. Åker	56
7.4.2. Vägkanter	57
7.4.3. Banvallar	57
7.4.4. ”Urban” natur (bl.a. parker, koloniträdgårdar, kyrkogårdar, ruderatmark).....	58
7.4.5. Alléer	58
7.4.6. Golfbanor	59
7.5. Småbiotoper	60
7.5.1. Märgelgravar och övriga småvatten	60
7.5.2. Åkerholmar	60
7.5.3. Ättehögar	60
7.5.4. Hägnader	60
8. Flora och fauna	61
8.1. Värdefulla habitat	61
8.1.1. Ängs- hagmarks- och betesinventeringen	61
8.1.2. Nyckelbiotoper, sumpskogar, naturvärdesobjekt	63
8.1.3. Våtmarksinventeringen	64
8.2. Flora och fauna	65
8.2.1. Kärlväxter	65
8.2.2. Mossor	66
8.2.3. Lavar	66
8.2.4. Svampar	66
8.2.5. Däggdjur	67
8.2.6. Fåglar	68
8.2.7. Kräldjur	69
8.2.8. Groddjur	70
8.2.9 Fiskar	70
8.2.10. Stormusslor	72
8.2.11. Rygggradslösa djur	72
9. Friluftsliv	73
9.1. Friluftsliv och rekreation	73
9.2. Vardagslandskapet	73
9.3. Tätortsnaturen	74
9.4. Riksintresse för friluftslivet	74
9.5. Kommunalt intresse för friluftsliv	75
9.6. Pedagogiska områden	75
10. Att utveckla och återskapa natur	76
10.1. Utgångspunkter	76

10.1.1. Ö-teorin	76
10.1.2. Fragmentering	76
10.1.3. Kanteffekter.....	76
10.1.4. Ekologiska korridorer.....	77
10.1.5. Form, storlek och placering.....	77
10.2. Vardagslandskapet	77
10.3. Ett rikare vardagslandskap	78
10.3.1. Odlingslandskapet	78
10.3.2. Tätorterna	79
10.3.3. Golfbanor	80
10.3.4. Skolgårdar	80
10.3.5. Jordbruksmark som tas ur produktion.....	81
10.3.6. Våtmarksrestaurering	81
11. Vad kan den enskilde göra för att öka den biologiska mångfalden?.....	82
11.1. Jordbrukaren.....	83
11.2. Villaägaren/Kolonisten/Fastighetsskötaren.....	84
12. Lagstiftning och bidrag	85
12.1. Lagstiftning	85
12.1.2. Miljöbalken (1999).....	85
12.1.3. Skogsvårdslagen (1993)	88
12.1.4. Fiskelagen (1993).....	88
12.1.5. Plan- och bygglagen (1987)	88
12.1.6. Lagen om kulturminnen (1988).....	89
12.2. Bidrag.....	89
Referenser.....	90
TABELLER	92
Fågelarter som påträffats i Landskrona kommun och är med på EU:s fågeldirektiv.....	92
Rödlistade fåglar som observerats åtminstone någon gång i Landskrona kommun.	95
Rödlistade kärlväxter i Landskrona kommun.	97
Rödlistade skalbaggar i Landskrona kommun.	100
Rödlistade tvåvingar i Landskrona kommun	100
Rödlistade halvvingar i Landskrona kommun	101
Rödlistade fjärilar i Landskrona kommun.....	101
Rödlistade steklar i Landskrona kommun.....	101
Rödlistade svampar i Landskrona kommun	101
Rödlistade däggdjur i Landskrona kommun	101
Rödlistade groddjur och kräldjur i Landskrona kommun	101
Rödlistade fiskar (sötvattnen) i Landskrona kommun	101

1. Naturvårdsprogram

Naturvård är både en statlig och kommunal angelägenhet. Kommunerna har successivt fått en allt större betydelse i naturvårdsarbetet. När Miljöbalken trädde i kraft innebar det att delar av ansvaret kan flyttas över från staten till kommunerna. Det är därför angeläget för naturvårdsarbetet i kommunen att det konkretiseras i ett naturvårdsprogram. Majoriteten av de skånska kommunerna har ett antaget naturvårdsprogram eller ett förslag.

För Landskrona kommun finns tidigare framtaget "Natur i Landskrona" (1990) som beskriver naturvårdens intresseområden i kommunen med syfte att tjäna som underlagsmaterial vid kommunalt naturvårdsarbete. Därutöver finns ett flertal inventeringar och rapporter som beskriver naturförhållandena i kommunen. Underlagsmaterial och rapporter finns tillgängligt på kommunens hemsida www.landskrona.se under "miljö" och "rapporter om miljön".

Naturvårdsprogrammet har utarbetats av Olle Nordell, Anna-Carin Linusson med bidrag från, Linda Hellberg, Hanna Petersson, Gudrun Berlin m fl. Fotografierna är tagna av Olle Nordell och Mats Svensson

1.1. Syfte och användningsområde

Ett naturvårdsprogram är ett långsiktigt handlingsprogram för skydd och vård av landskap och natur som är värdefulla ur naturvårdssynpunkt. Naturvårdsprogrammet skall fungera som naturvårdens intresseredovisning, ge förslag på utvecklingsåtgärder och tjäna som kunskapsunderlag vid kommunal planering och utveckling.

Programmet har arbetats fram genom sammanställning, bearbetning och analys av ett flertal inventeringar och rapporter, som tagits fram i syfte att öka kunskaperna om kommunens naturförhållanden.

Programmet har fyra huvudsyften:

1. att ange var i kommunen det finns värdefull natur, på vilket sätt den är värdefull och vilka åtgärder som behövs för att upprätthålla naturvärdena och hur de kan utvecklas
2. att fungera som planerings- och kunskapsunderlag för framtida kommunala planer
3. att ligga till grund för ställningstaganden i natur- och miljöfrågor
4. att tillvarata kommuninnevånarnas intresse för naturområden värdefulla för friluftsliv och rekreation

Dessutom kan programmet vara användbart i en rad olika områden t.ex:

- styrning av insatser för bevarande och vård av värdefulla miljöer
- beslut om skydd med stöd av miljöbalken
- verksamhetsplanering och budgetarbete
- tillämpningen av lagar främst miljöbalken, plan- och bygglagen, lagen om kulturminnen och skogsvårdslagen
- miljökonsekvensbeskrivningar
- information och råd till markägare och brukare
- studier och verksamheter inom skola och barnomsorg

Naturvårdsprogrammet är inte att betrakta som ett slutligt dokument, utan bör fortlöpande revideras när ny kunskap föreligger.

1.2. Naturvårdsprogrammets förhållande till annat miljöarbete

För kommunen finns ett Agenda 21-dokument som är en plan för långsiktigt hållbar utveckling för det 21:a århundradet. Här redovisas bl.a. hur den biologiska mångfalden kan bevaras. Landskrona kommuns miljöpolicy innebär att kommunen strävar efter ett uthålligt och bärkraftigt samhälle. Detta innebär bland annat att rödlistade växter och djurs livsmiljöer bör bevaras och vårdas.

Med hänsyn till de regionala målen och Agenda 21-dokument utarbetas ett Naturvårdsprogram för varje kommun. Naturvårdsprogrammet utgör en samlad redovisning av naturvårdens bevarandebestånd i kommunen. Det bör vara ett fristående sektorsdokument samtidigt som det bör vara underlagsmaterial för kommunal planering och åtgärder.

2. Allmänna utgångspunkter

2.1. Internationella beslut och åtaganden

Sverige har hittills ratificerat ett antal konventioner inom naturvårdsområdet.

I och med anslutning till Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Två direktiv styr detta nätverk, habitatdirektivet (bevarande av vilda växter och djur samt deras livsmiljöer) och fågeldirektivet (bevarande av vilda fåglar). Direktiven har sin grund i Bernkonventionen, som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. Staten och kommunerna är skyldiga att genomföra Natura 2000.

Habitatdirektivet och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen för biologisk mångfald vid konferensen i Rio 1992. Vid denna konferens undertecknades andra viktiga miljödokument bl.a. Agenda 21, handlingsprogram för hållbar utveckling inför det 21:a århundradet, och Skogsprinciperna, som handlar om ett hållbart utnyttjande av världens skogar.

I enlighet med de habitat- och fågeldirektiven skall områden i Sverige pekas ut som uppfyller direktivens kriterier från biologisk mångfalds- och naturvårdssynpunkt så kallade SCI-områden (Sites of Community Importance). Kommissionen skall därefter i samförstånd med nationerna upprätta en lista över områden som är av gemenskapsintresse, SAC-områden (Special Areas of Conservation), vilka skall skyddas. I Landskrona kommun ingår följande områden i EU:s nätverk för värdefull natur, Rustningshamn och Vens backafall (SCI Habitattdirektivet) samt Lundåkrabukten och Saxåns mynning – Järavallen (även SPA Fågeldirektivet)

Andra internationella konventioner som finns är Bonnkonventionen, om flyttande vilda djur, som övergripande syftar till att skydda de arter som rör sig över internationella gränser. Ramsarkonventionen som syftar till skydda våtmarker av internationell betydelse, särskilt som levnadsområde för vattenlevande fåglar. I Landskrona är Lundåkrabukten utpekad som Ramsarområde. Washingtonkonventionen (CITES) reglerar den internationella handeln med utrotningshotade växter och djur. Helsingforskonventionen, som syftar till att skydda Östersjön och kustområden som påverkas av Östersjön. World Heritage Convention, vilken pekar ut sk. världsarvsområden och handhas av UNESCO.

2.2. De sexton miljö kvalitetsmålen

Den svenska miljöpolitiken styrs av 16 mål om hur tillståndet i miljön bör vara om 20 år, en generation. 15 av målen antogs av Sveriges Riksdag år 1999 och det 16:e år 2005.

I miljöbalkens portalparagraf anges lagens syfte, som har direkt bäring på naturvården.: ”Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl.

De nationella miljö kvalitetsmålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Flera av miljö kvalitetsmålen har direkt anknytning till naturvårdsarbete.

Länsstyrelsen i Skåne län har med utgångspunkt i de nationella målen formulerat Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram som beskriver hur vi ska nå de skånska målen.

Landskrona kommun har inlett ett arbete med ta fram ett miljöhandlingsprogram för Landskrona med lokala miljömål och åtgärder som visar hur kommunen uppfyller sin del för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen.

2.2.1. Naturvårdsprogram för Skåne län

Naturvårdsprogrammet är Länsstyrelsen i Skåne läns samlade långsiktiga policydokument för naturvården i länet. Naturvårdsprogrammet ska:

- peka ut de områden i länet som har stora värden för naturvård och friluftsliv eller som är representativa och kännetecknande för det skånska kulturlandskapet,
- utgöra en grundval för den fysiska planeringen på såväl regional som kommunal nivå samt
- ligga till grund för ställningstaganden i olika natur- och miljö värdsfrågor

Användningsområden:

Utöver de ovan angivna övergripande funktionerna har naturvårdsprogrammet också flera andra viktiga användningsområden. Det skall t ex:

- utgöra sektorsunderlag för ställningstagande i enskilda naturvårdsärenden
- utgöra underlag för styrning av samhällets ekonomiska insatser för vård av värdefulla naturmiljöer
- utgöra underlag för tillämpningen av bl a skogsvårdslagen och miljöbalkens bestämmelser
- utgöra underlag för länsstyrelsens verksamhetsplanering och anslagsframställning
- utgöra underlag för information och råd till markägare, brukare och allmänhet

I Landskrona kommun anges följande särskilt utvalda 8 landområden

1. Ven
2. Landskapet mellan Glumslöv, Örja och Rönneberga
3. Rååns dalgång
4. Exercisfältet
5. Gråen
6. Saxåns och Braåns dalgångar
7. Kustremsan utmed Lundåkrabukten
8. Saxtorpsskogen

I havet anges djuphålorna kring Ven och Lundåkrabukten som skyddsvärda. Flera sträckor av Saxån och Braån klassas ha högsta naturvärde.

Länsstyrelsens naturvårdsprogram finns numera endast tillgängligt via deras hemsida.

2.2.2. Strategi för en grön struktur i Skåne

Region Skåne har tillsammans med skånska kommuner och myndigheter tagit fram en strategi som är en syntes av de natur-, rekreations- och kulturmiljövärden och de behov som redovisas i bland annat kommunernas översiktsplaner. Syftet är att uppnå en samsyn kring sammanhängande regional grönstruktur.

I Landskrona pekas Glumslövs backar (Hilleshögs dalar), Ven och de till kommunen anslutande områdena Järavallen och Rååns ut som viktiga för friluftslivet i Skåne. Dessa områden beskrivs också som viktiga regionala kärnområden där natur-, kultur och fritidsintressen samverkar. Som viktigt stråk i den regionala grönstrukturen där förbindelser finns för både biologisk mångfald och friluftsliv anges kusten mellan Landskrona och Helsingborg. Som utvecklingsstråk anges Saxån-Braån och Råån. Som nya utvecklingsstråk föreslås Landskrona – Söderåsstråket (Landskrona via Billeberga och Teckomatorp till Råån, Svalöv och vidare till Söderåsen) och Bosterupsstråket (Bjuv via Bosterupsområdet ner till Råån och vidare till Glumslövs backar).

2.2.3. Närmare till naturen i Skåne

Länsstyrelsen har på regeringens uppdrag tagit fram ett program för varaktigt skydd och förvaltning av de för naturvård och friluftsliv mest värdefulla tätortsnära områden. De utpekade områdena föreslås bli skyddade inom en fem- till tioårsperiod. Landskrona kommun berörs av flera områden, Saxtorpsskogen, Exercisfältet, Borstahuset, Saxåns dalgång, Braåns dalgång, Rååns nedre dalgång och Rååns övre dalgång. Programmet skall vara ett underlag för kommunerna i arbetet med att långsiktigt skydda de tätortsnära områden som lämpar sig för

friluftsliv och naturvård. De gröna områdena kan därmed aktivt planeras och inte bli restområden när bebyggelse och infrastruktur byggs ut.

Tabell över programmets föreslagna områden:

Områdesnamn	Genomförs av	Markägare	Areal (ha)	Genomförs period	Kommun(er)
Rååns nedre dalgång	Kommun/Lst	Enskilda/ Kommun/Stat	1096	2	Helsingborg/ Landskrona
Rååns övre dalgång	Lst	Enskilda	411	2	Helsingborg/ Svalöv/ Landskrona
Borstahusen	Kommun/Lst	Kommun/enskilda	73	2	Landskrona
Exercisfältet	Kommunen	Kommun	26	1	Landskrona
Saxåns dalgång	Kommun/Lst	Enskilda	1267	2	Eslöv/ Kävlinge/ Landskrona/ Svalöv
Braåns dalgång	Kommun	Enskilda	595	2	Landskrona/ Svalöv
Saxtorps-skogen	Kommun	Kommun/Enskilda	182	1	Landskrona

Genomförs av = Ansvarig för genomförande som naturreservat (beslutsmyndighet).

Genomförs period = Period 1 = 2004-2008, Period 2 = 2009 – 2013

2.3. Kommunala naturvårdsmål

2.3.1. Landskapsvård

För att långsiktigt bevara natur- och kulturmiljöer i landskapet, den biologiska mångfalden, rekreationsområden m.m. är det nödvändigt att behandla hela landskapet och inte bara särskilt värdefulla områden. Naturvårdprogrammet försöker därför att ge en helhetssyn på landskapet och naturvården.

Vardagslandskapet i Landskrona kommun utgörs huvudsakligen av odlingslandskap och är det landskap som människan dagligen lever och verkar i, d.v.s. det landskap som påverkas av jord- och skogsbruk, tätorter och infrastruktur. Det är en vanlig uppfattning att värdefull natur endast finns inom utpekade större områden. Viktigt är därför att peka på de naturvärden och biotoper som finns i vardagslandskapet. Dessutom är de större naturområdenas värde direkt beroende av det omgivande landskapet. Det krävs ett rikt och varierat vardagslandskap för att bevara den biologiska mångfalden i landskapet.

Vardagslandskapet har också kulturhistoriska värden. Här finns spår efter gångna tiders markanvändning och hävd, men också t.ex. gravhögar, ägo- och sockengränser, gamla vägsträckningar och alléer. Gränserna ger liv åt landskapet, berättar om historien och är hemvist för undanträngda växter och djur.

2.3.2. Övergripande mål

Övergripande mål för den kommunala naturvården är:

- Arealen allemansrätligt tillgänglig mark skall utökas. Grönstrukturen skall utvecklas i syfte att långsiktigt ge växter och djur tillgång till livsmiljöer och människor tillgång till naturområden för rekreation och friluftsliv.
- All ängs- och hagmark med naturlig vegetation skall bevaras och hävdas så att natur- och kulturvärdena bibehålls eller ökas.
- Vattendrag med omgivningarna skall skyddas mot åtgärder som försämrar vattens naturvärde (t.ex. exploatering, reglering, utsättning av främmande arter, föroreningar).
- Ny naturmark som anläggs skall sammanbindas med ekologiska korridorer, så att ett nätverk av biotoper och stråk kan bildas.
- Kantzoner om 6-10 meter bör avsättas längs vattendrag, våtmarker och småvatten.
- Värdefulla havsmiljöer som grunda bottnar och djuphålor skall ej påverkas negativt.
- Naturmark som tas i anspråk skall kompenseras genom nyanläggning.

2.3.3. Miljöpolicy för Landskrona kommun

Landskrona kommun strävar efter ett uthålligt och bärkraftigt samhälle (kommunfullmäktigebeslut 1999). Ett antal mål finns uppsatta i detta arbete.

Målen för den kommunala verksamheten fram till år 2008 innebär bland annat att:

- •Allemansrättsliga närområden har ökat med minst 20 ha jämfört med 1998.
- •Minst 50 % av kommunalt ägd jordbruksmark bör odlas ekologiskt.
- •Rödlistade växter och djurs livsmiljöer bör bevaras och vårdas.

Miljötillståndet i kommunen redovisas årligen i form av miljöbokslut och gröna nyckeltal visar hur man närmar sig målen.

2.4. Ansvarsfördelningen mellan olika myndigheter

Naturvården är en både statlig och kommunal angelägenhet. Kommunerna har dock successivt fått en allt större betydelse för naturvårdsarbetet. Kommunernas naturvårdsarbete har under senare år stimulerats genom statliga medel (bl a LIP, KLIMP och NIP).

Länsstyrelserna har en samordnade och rådgivande roll för naturvårdsarbete i kommunerna och i arbetet med framtagning av naturvårdsprogram för kommunerna. Länsstyrelsen har också en särskild roll avseende kontakterna med centrala myndigheter, bl.a. Naturvårdverket, Riksantikvarieämbetet och Jordbruksverket.

Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet vad gäller Skogsvårdslagen och generella hänsyn. Skogsstyrelsen har en rådgivande roll gentemot markägare i naturvårdsfrågor, bildar biotopskydd och tecknar naturvårdsavtal samt sköter tillsyn av skogsmark i och intill Natura 2000-områden

Kommunen och länsstyrelsen har ett ömsesidigt ansvar att se till att det sker ett samråd tidigt i processen, i syfte att bl.a. reda ut ansvars- och arbetsfördelning i naturvårdsplaneringen.

I arbetet med ett naturvårdsprogram är det viktigt att hela landskapet beaktas. Även om kommunen har det övergripande ansvaret delas det med länsstyrelser och centrala statliga myndigheter. Men naturvården är en angelägenhet för alla, inte bara miljömyndigheterna utan också sektorsföreträdare, näringar m.fl. relevanta aktörer som bör engageras i naturvårdsarbetet genom att öka deras kunskaper.

Vardagslandskapets natur- och kulturmiljövärden bör bevaras genom att de verksamhetsområden som på olika sätt påverkar detta handlar enligt principen långsiktig hushållning.

Områden med höga naturvärden (motsvarar områden av länsintresse), kräver ofta särskilda insatser för att bl.a. bevara arter och upprätthålla ekosystemens funktioner och processer. Ansvar för dessa områden delas i regel mellan miljömyndigheterna, främst länsstyrelsen, sektormyndigheterna, näringarna men också kommunen har ett visst ansvar.

Särskilt värdefulla områden (motsvarar områden av riksintresse), omfattar i regel naturtyper och arter som endast tål liten eller ingen mänsklig påverkan eller naturtyper som är beroende av brukande eller hävd för att upprätthållas. Dessa områden bör säkerställas med stöd av naturvårdslagstiftningen, eller som när det gäller objekt i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet inom ramen för jordbrukets miljöstödsprogram. Staten och i vissa fall kommunerna har ansvaret för dessa områden.

3. Naturvård i Landskrona kommun

3.1. Målsättning

Målsättningen för naturvården i kommunen är att värdefulla naturområden skall bevaras, skyddas och utvecklas. Kommunens invånare och gäster skall ha naturtillgångar att vistas i.

Naturvård är viktig ur flera aspekter, bl a:

- För bevarande av den biologiska mångfalden.
- För människors rekreation och hälsa. Naturen ger utrymme för såväl avkoppling som aktivitet.
- För den kulturella identiteten. Varje landskap har sitt innehåll och sin historia, som ger det en identitet. Den natur man har vuxit upp vid såsom ett skogsparti, en strand eller betesmarker förstärker känslan av tillhörighet, man känner igen sig.
- För luftkvaliteten och klimatet. Naturen fungerar som luftrenare, stoftrenare och klimatförbättrare.
- För att skapa en god bebyggd miljö.

Se även under ”Motiv för att bevara biologisk mångfald”

3.2. Naturreservat

Natur- och kulturmiljövärden och värden för friluftsliv finns i hela landskapet och det finns ofta ett betydelsefullt samband mellan olika geografiska områden. Åtskilliga av dessa områden kan bevaras utan några konflikter med andra intressen medan andra kräver särskilda insatser. För att prioritera samhällets insatser är det angeläget att peka ut särskilt värdefulla områden i kommunen.

I Landskrona kommun finns följande naturreservat inrättade av Länsstyrelsen:

1. Vens backafall
2. Hilleshögs dalars naturreservat
3. Glumslövs naturvårdsområde
4. Gråens naturreservat
5. Naturreservatet Osen vid Saxån mynning

Länsstyrelsen arbetar med att avsätta en stor del av Lundåkrabukten som naturreservat. Beslut om kommunala reservat har fattas för Kvärlövs naturområde och Exercisfältet.

Flera naturområden i kommunen föreslås att omfattas av områdesbestämmelser för naturreservat. Flera av dem rekommenderas av flera instanser.

- Rönneberga backar
- Sandstensformationen sydväst om Ottarp med omgivande landskap
- Saxtorpsskogen
- Saxåns och Braåns dalgångar
- Höjdparti nordost om Glumslöv
- Landskapet söder om Hildesborg
- Djuphålorna vid Ven

3.3. Inventeringar och utredningar

En rad olika inventeringar och utredningar har även utförts för att beskriva kommunens naturvärden och kartlägga förekomster av olika arter. Inventeringarna har även syftat till att följa upp, övervaka, utvecklingen av flora och fauna inom de värdefullaste naturområdena och landskapet i stort. Inventeringarna ger svar på frågor som bl a: Ger skötseln och åtgärderna det önskade resultatet? Pågår någon långsam förändring i artsammansättningen som ger anledning till oro och behov av åtgärd?

De olika inventeringarna/undersökningarna kan delas in i följande typer:

1. Landskapsövervakning (antal, areal och längd av bl a småvatten, alléer, gräsmarker, skogsområden mm med flygbilder)
2. Återinventeringar av växter (bl a Ven, Flygeltofta, Hilleshögs dalar, Äskatorp, Rönneberga backar, banvallar, ättehögar, klintsnyltrot, storskarv)
3. Artinventeringar (insekter, groddjur, fåglar, svampar, lavar, mm (delvis återkommande))

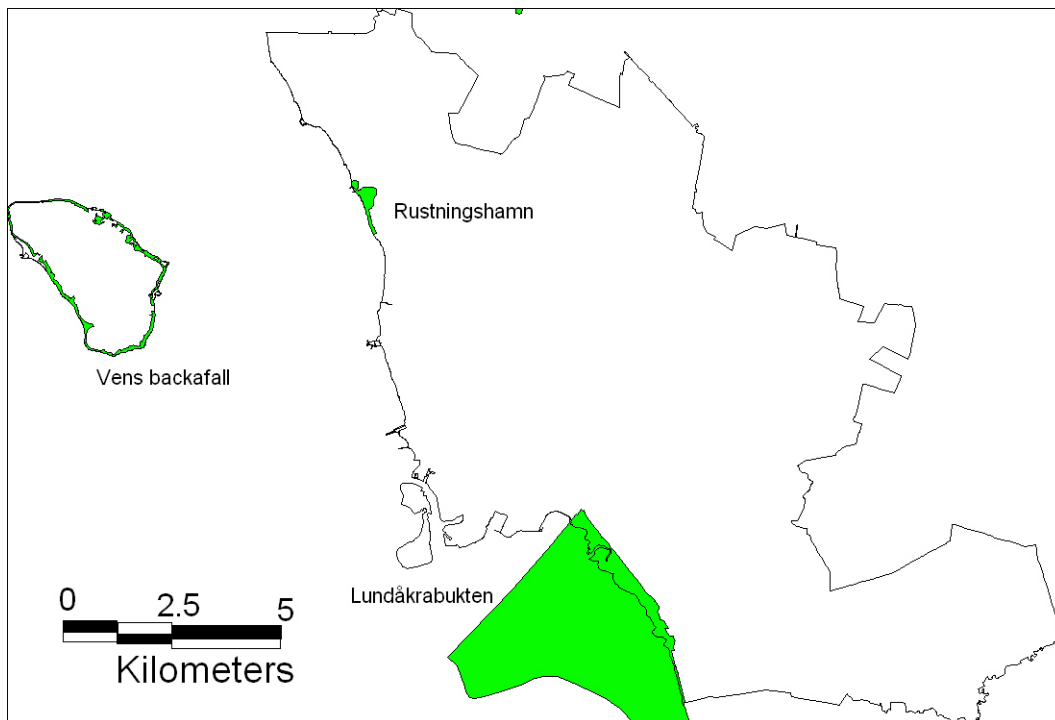
Rapporterna finns på kommunens hemsida, klicka på miljö och ”Rapporter om miljön” och ”Miljöövervakning”

3.4. Skyddad natur och värdefulla områden

Ett antal områden har sedan tidigare pekats ut som värdefulla för naturvården och friluftslivet. De har därför redan skydd enligt naturreservat, klassade som riksintresse eller Natura 2000.

3.4.1. Naturområden av internationell betydelse i kommunen

När Sverige anslöt sig till Europeiska Unionen innebar det att man accepterade att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade naturområden i Europa, Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden vars urval baseras på habitat- (naturtyper) och fågeldirektivet.

Natura 2000

Syftet med habitatdirektivet är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter inom EU:s territorium. Fågeldirektivet gäller alla fågelarter som förekommer inom ett medlemslands territorium. Enligt direktivet ska Sverige vidta åtgärder för att bibehålla svenska fågelarter i livskraftiga populationer, samt vidta särskilda åtgärder för vissa listade arter. Åtgärder ska vidtas för att skydda, bevara eller restaurera livsmiljöer för dessa fågelarter.

Följande områden i kommunen har föreslagits ingå i Natura 2000 nätverket

- Rustningshamn (SCI)
- Vens backafall (SCI)
- Lundåkrabukten (SPA)
- Saxåns mynning – Järvallen (SCI)

Rustningshamn

Rustningshamn som är en del av Hilleshögs naturreservatet omfattar den kuperade dalgången i öst-västlig riktning vid Hilleshög samt rasbranterna ner mot havet och en smal strandzon. Stora arealer åkermark ingår också i reservatet. I området förekommer också mindre partier med skog och våtmark samt en damm. De landformer som visar sig här saknar motsvarighet i landet, med undantag för vissa delar av Ven.

Kulturhistoriska spår i landskapet finns i form av flera igenväxta lertäkter som härstammar från tegelbrukstiden och några skansar från 1700-talet.

Området är huvudsakligen öppet och vegetationen är betespräglad. De mest intressanta och artrika vegetationstyperna förekommer i områdena kring skansarna och i rasbranterna. I dessa områden dominerar en artrik torrängsflora med flera sällsynta och hotade arter, t.ex. spåttistel, vildlin, färgkulla och kungsmynna. Området kring skansarna håller delvis på att växa igen, huvudsakligen av nyponros. Vid de gamla lertäkterna norr om Rustningshamn finns också en

rik torrängsvegetation med flera arter som är ovanliga inom kommunen och regionen t.ex. klintsnyltrot och bergsjohannesört.

Ven

Vens backafall är naturreservat sedan 1992 och omfattar 62 ha, Markägarna är i huvudsak privata. Vens säregna landform saknar sin motsvarighet i landet. Platån är ca 45m hög och uppbyggd av lösa avlagringar av i huvudsak baltisk morän, glacifluviala sand- och lersediment samt blåaktig moränlera. Sedimenten blottläggs kontinuerligt längs kusterna genom erosion i form av ras och skred och havsvågornas aktivitet utgör ett karaktäristiskt inslag i kustmorfologin. Rasbranterna, eller backafall som de kallas här, finns främst i södra, västra och nordvästra delen av ön. Branterna är såväl blottande erosionsbranter, gräs- och örtbevuxna betesmarker som busk- och trädbevuxna. Stora delar av branterna håller på att växa igen. Den mest omskrivna vegetationen på ön är den stäppartade torrängen, som förekommer i backafallen runt om på ön med undantag av ett område i norr. Typiska arter är bl.a. ängshavre, fältmalört, darrgärs, kungsmymta, spåtistel, jordtistel, blodnäva, fältvädd och brudbröd. I torrängar med mycket väddklint ingår en av öns botaniska rariteter, klintsnyltrot som parasiterar på just väddklint. Friskängen har en begränsad utbredning med trivial flora. I den östra delen finns fuktängar med bl.a. rosendunört och älgört. I och omkring en mindre bäckravin med fuktängsvegetation finner man öns andra botaniska raritet, nämligen jättefräken. Minskat bete har medfört att buskar och träd breder ut sig och trivialiserar fältvegetationen. På ön förekommer också ett mindre antal dungar, där trädskiktet främst utgjordes av alm.

Stränderna utgörs huvudsakligen av grus, klappersten och i mindre utsträckning av sand. Vegetationen är sparsam och endast välutvecklad i skyddade lägen där tång ansamlas.

Fågelfaunan är artrik med bl.a. backsvala, hämpling och fasan som karaktärsarter. De södra och västra backafallen hyser/hyste sannolikt landets individrikaste population av sandödlor. Grönfläckig padda, som är mycket ovanlig i Sverige, fanns åtminstone tidigare inom såväl backafallen som vid Kungsgården mitt på ön. Vid en inventering av dagfjärilsfaunan 1985 hittades mest triviala arter, bland ovanligare arter som man fann kan nämnas kvickgräsfjäril och kartfjäril. Skalbaggfaunan består av flera ovanliga arter av jordlöpare, kortvingar, bladbaggar, spetsvivlar och vivlar. Bland fjärilarna kan prydlig lövmätare nämnas.

Lundåkrabukten

Lundåkrabukten är ett 52 km² stort grundområde inom Landskrona och Kävlinge kommuner. Vattenomsättningen är till stor del beroende av vind- och vågaktivitet.

Av dess totala yta är 40% grundare än 3 m, vilket är 20% av Öresundskustens totala yta av grundområde. Detta gör Lundåkrabukten till ett betydelsefullt sammanhängande grundområde och bukten har länge ansetts vara en viktig lokal för upp- och tillväxt av fisk. Det finns rikligt med smådjur som sandräkor och havsborstmaskar, som utgör en viktig föda för fisk. Fiskproduktionen i området är av betydelse för yrkes- och fritidsfisket i hela regionen.

Bukten är också viktig som häck-, rast- och övervintringslokal. Av de genom åren drygt 270 fågelarter påträffade i kommunen, har 230 noterats i Lundåkrabukten.

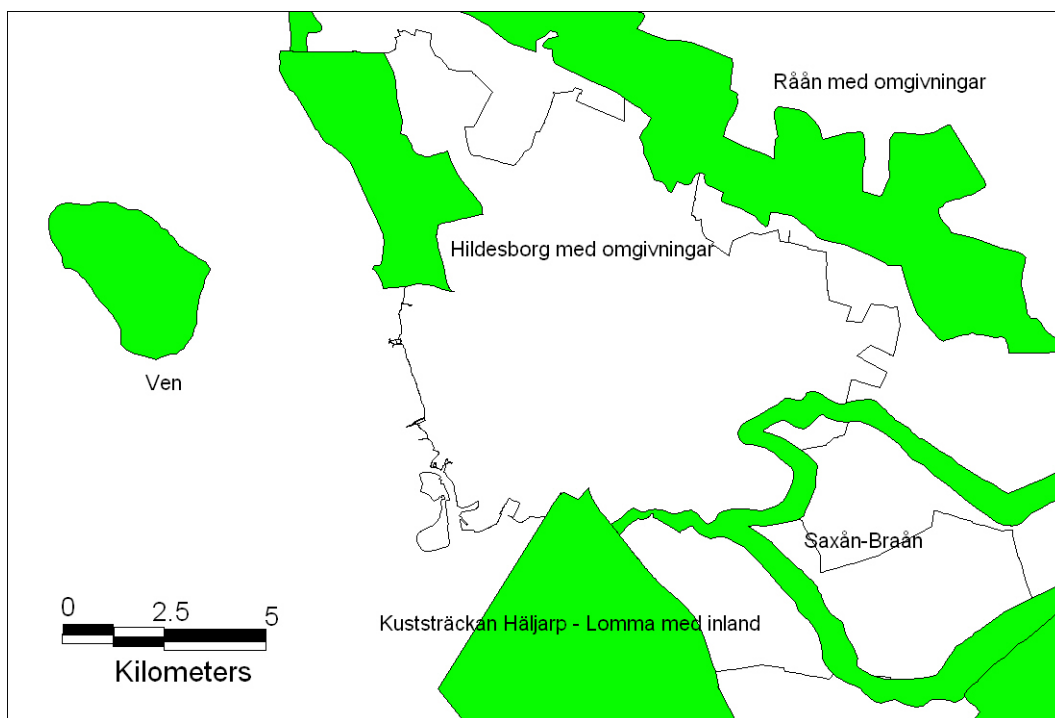
Även dessa områden ingår i nätverket Natura 2000. I dessa särskilda skyddsområden ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att undvika förorening och försämring av livsmiljöer samt störningar som påverkar fåglarna. Lundåkrabukten omfattas av

Ramsarkonventionen som syftar till skydda våtmarker med stora biologiska värdena av internationell betydelse, särskilt som levnadsområde för vattenlevande fåglar.

3.4.2. Riksintressen för naturvård

Följande områden är av riksintresse för naturvården:

1. Råån med omgivning
2. Ven
3. Hildesborg – Ålabodarna
4. Saxån – Braån
5. Kuststräckan Häljarp – Lomma med inland

Riksintresse för naturvård

Råån med omgivning

Råån flyter genom en väl markerad dalgång i ett i övrigt öppet slätt- och jordbrukslandskap. Ån har skurit ner genom trias- och jurabergarter och bildat en djup dalgång med branta sluttningar. På många ställen framträder berggrunden i dalsidorna eller är endast dold under ett tunt jordtäckte.

Omgivande marker består omväxlande av skogs- och betesmarker. Området är såväl floristiskt som ornitologiskt intressant samt innehåller viktiga lokaler för olika fossil.

Ven

Ven utgörs av en ca. 45 m hög plåtå, uppbyggd av lösa avlagringar, som saknar motsvarighet i hela Sverige. Ön omges av erosionsbranter (backafall). Branterna är såväl blottande erosionsbranter, gräs- och örtbevuxna betesmarker som busk- och trädbevuxna, stora områden håller på att växa igen. Vegetationen är av stort värde och innehåller flera sällsynta arter. Centrala delar präglas av öppet jordbrukslandskap.

Ven är en rik kulturhistorisk bygd, med många värdefulla byggnader och ett jordbrukslandskap med karaktäristiska inslag av vallar, stengärden och pilträäd. Flera tegelbruk har funnits på ön, men kvar i dag finns endast spår i form av lertäkter.

För många tusen år sedan var Ven en del av den landtunga som förband Själland med Skåne och fungerade som bro för växter och djur som avancerade norrut efter den smältande inlandsisen. Som en rest av denna landtunga ligger Ven kvar idag som en platt lerkaka som ständigt naggas i kanten av vågorna. Se även under föregående kapitel

Hildesborg – Ålabodarna

Området från Hildesborg över Glumslöv till Ålabodarna och Fortuna är uppbyggt av tjocka lösa avlagringar. Det högsta partiet utgörs av Glumslövs backar som höjer sig 100 meter över havet. Nedanför backen breder en slätt ut sig som avslutas med en abrasionsbrant vid havet, sk. backafall. I söder breder ett dalsystem ut sig mot havet, Hilleshøgs dalar, där den dominerande markanvändningen är bete.

Marken i området är bördig och rik på kalk, varför alla plana ytor är uppodlade. Slutningarna mot havet och på betesmarken finns en värdefull flora med karaktär av stäppartad torräng och med flera sällsynta arter. Området är också generellt artrikt med närmare 400 arter. Även insektsfaunan är speciell med några fjärils- och skalbaggsarter som här har sin nordgräns.

Området är också en intressant kulturbygd rik på gravhögar och med spår av tegeltillverkning. De tegelbruk som legat här är numera rivna.

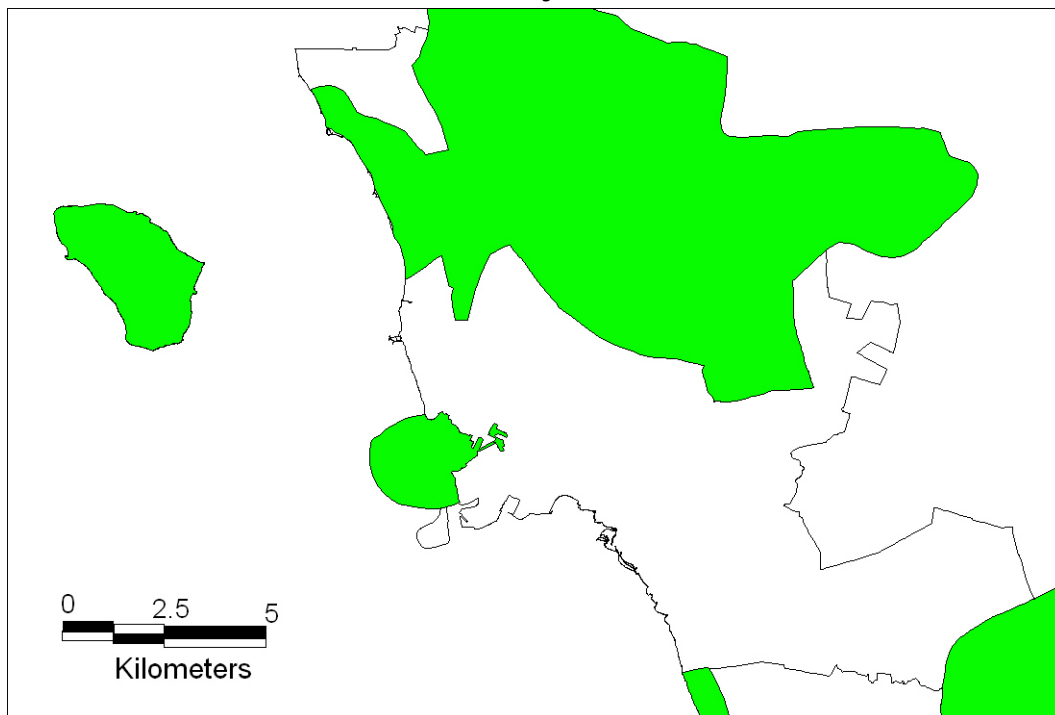
Saxån – Braån

Saxån-Braåns ådalar har ett stort geologiskt värde genom åarnas meandrande lopp i den eroderade ådalen. Vattendragen omges av områden med delvis höga naturvärden bl.a. av torrängar, fuktängar, vassar, lövskogsdungar och mindre kärr. Floran i invid vattendragen utgörs oftast av arter typiska för näringsrika vatten. Fiskfaunan är anmärkningsvärd med förekomst av grönlång, sandkryp och havsöring.

Kuststräckan Häljarp – Lomma med inland

Saxtorpsdeltat är beläget över den s.k. Alnarpsänkkan, en förkastningsdal i berggrunden. I dalen har kvartära avlagringar avsatts som visar en komplex stratigrafi. Utanför Landskrona kommun omfattar området också Järvallen, ett markerat littorinastrandhak. Den bakomliggande tallplanteringen är planterat på ett dynområde, en flack sandvandringakust med strandvallar. Deltat uppvisar en mångfald av former såsom dödskontakter, dödshål och fluviala erosionsrännor. Markanvändningen i området varierar mellan skogsbruk, betesmark, bebyggelse, badplats, golfbana, och täktverksamhet.

3.4.3. Riksintressen för kulturmiljö

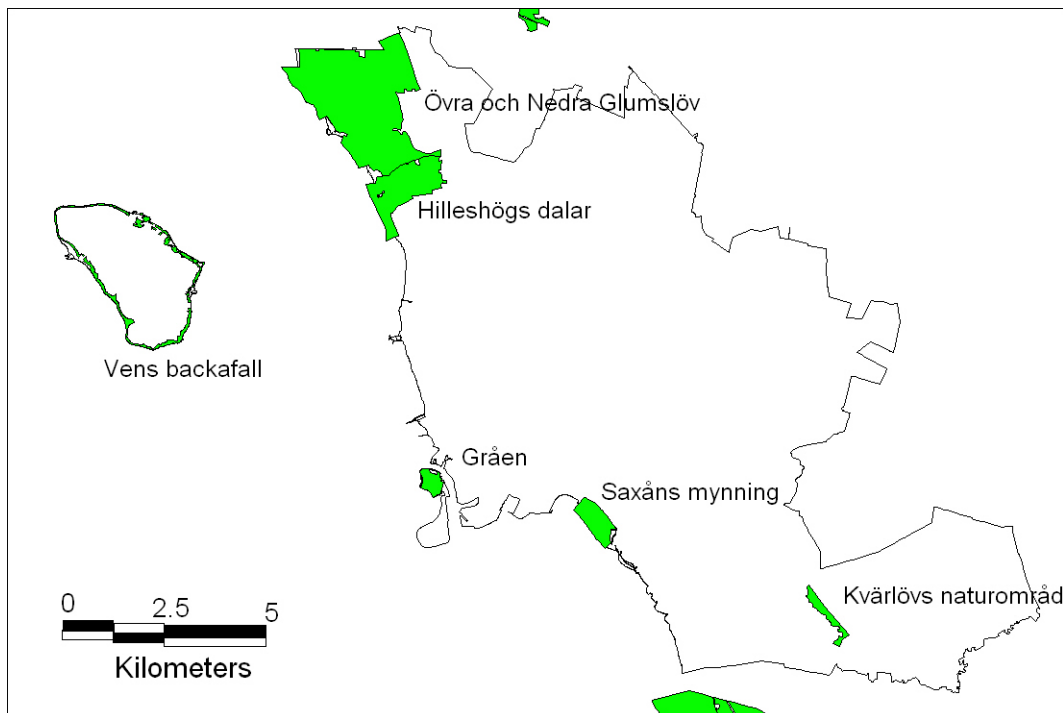
Följande områden är klassade som riksintresse för kulturmiljö

1. Ven
2. Rååns dalgång mm
3. Landskrona
4. Norrvidinge och Karaby backar

3.4.4. Naturområden av länsintresse i kommunen

Följande områden omfattas av Miljöbalken Kap. 7, 4§ (naturreservat) och är därmed av länsintresse för naturvården

1. Vens backafall
2. Hillehögs dalars naturreservat
3. Glumslövs naturvårdsområde
4. Gråens naturreservat
5. Naturreservatet Osen vid Saxån mynning

Gråen

Gråen är en befästningsanläggning, bestående av vallar, bastioner och gravar, som anlades 1754 av kung Adolf Fredrik. Endast en bevarad byggnad finns på ön, kruttornet från 1800-talet. Anläggningen är byggnadsminnesmärkt. I området ingår också några öar och revlar. Vegetationen på ön består av betade gräsytor med enstaka buskar och träd. Här finns dock flera mindre vanliga arter t.ex. strandbeta, raklosta, svartsenap och strandmalört. Befästningsanläggningen har en rik och varierad häckfågelfauna. I vallgravssystemet häckade tidigare en av Skånes största skrattnåskolonier och det förekom mycket gråtrut. Nu häckar knölsvan, gräsand, skedand, vigg, kanadagås och grågås. Här förekommer också mycket ejder samt enstaka par av strandskata, fiskmås, fisktärna och småtärna. Sedan början på 1990-talet finns här en stor storskarvskoloni. Områdets betydelse för fågellivet har minskat på grund av igenväxning. I östra delarna av ön finns en kolonistugebebyggelse.

Saxåns mynning

Området utgörs av betade strandängar och präglas av att det tidvis översvämmas av havet. Detta har medfört en speciell artsammansättning och struktur och bidragit till att marskliknade strandängar har utbildats. Närheten till havet och därmed påverkan genom bl.a. vindar och saltstänk gör att salttoleranta arter präglar vegetationen. På strandängarna förekommer skonor, d.v.s. saltrika och växtfattiga avsnitt. Dessa kan ha uppkommit genom dåligt dränerade sänkor som vid högvatten fylls med havsvatten som sedan avdunstar och saltet koncentreras. Skonorna kan också ha uppkommit genom brytning av grässvål. I området förekommer också driftvallar.

Areellt dominerar strandvegetation av salttåg-rödsvingeltyp. Närmare vattenstranden (området som ligger under medelvattenlinjen och är oftast vattendränkt) finns strandvegetation av saltgrästypp och vassar av bladvass-sävtyp. Karaktäristiska arter för strandängarna är salttåg (*Juncus girardii*), krypven (*Agrostis stolonifera*), strandkrypa (*Glaux maritima*), saltnarv (*Spergularia marina*) och sodaört (*Salsola kali*). Vegetationen på driftvallarna är av målla-trampörttyp.

Området är en fin häckningslokal för vadare bl.a. häckar skärfläcka och tidigare kärrsnäppa samt småtärna förutom allmänna arter som rödbena, strandkata och tofsvipa m.fl. Strandängarna är också viktiga rastplatser för vadare bl.a. myrspov och andfåglar. Grönfläckig padda, och strandpadda har tidigare funnits.

Hillehögs dalar

Se områden av internationell betydelse.

Glumslövs naturvårdsområde (tidigare kallat Övra och Nedra Glumslövs naturvårdsområde)

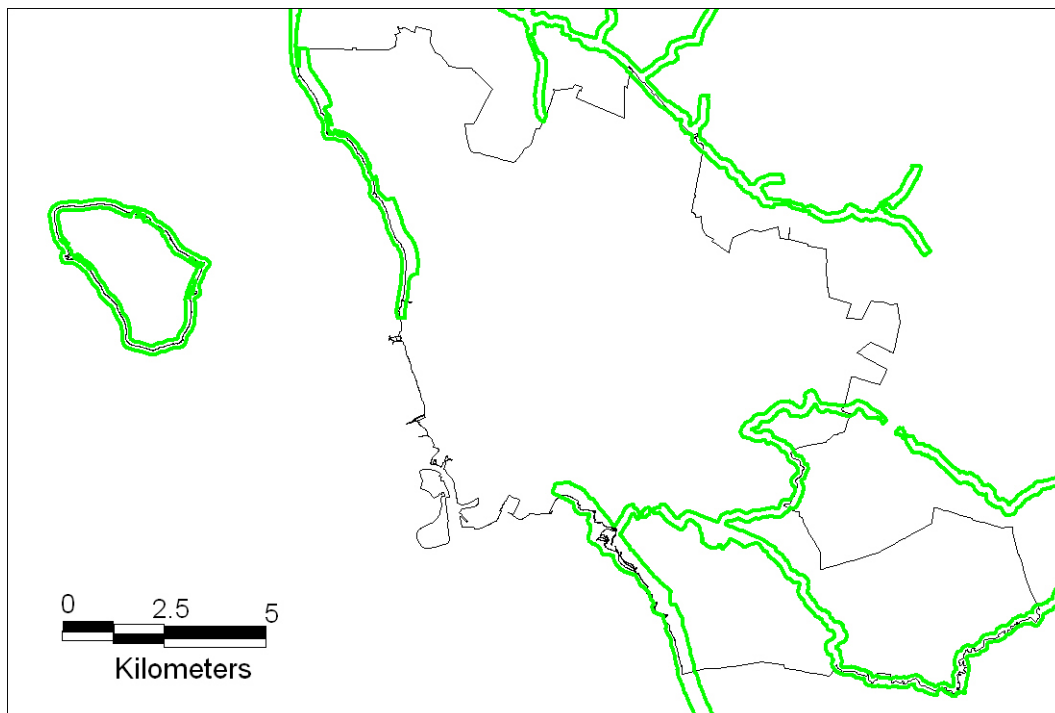
Från Glumslövs backar breder ett öppet odlingslandskap ut sig ner mot Öresund. Ute vid havet stupar klinterna ner mot stranden. Branterna hyser en intressant vegetation i olika successionsstadier. Området har geologiska, botaniska och rekreativa värden.

Vens backafall

Se områden av internationell betydelse.

3.4.5. Strandskyddsområden

Strandskydd avsätts för att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och för att bevara goda livsvillkor på land och vatten för djur- och växtlivet. Generellt avsätts 100 m från strandlinjen eller 300 m om det behövs för att uppnå något av strandskiftets syften. I Landskrona finns strandskydd runt Ven och längs havet, Saxån och Braåns huvudfåror. Strandskyddet är till för att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet.

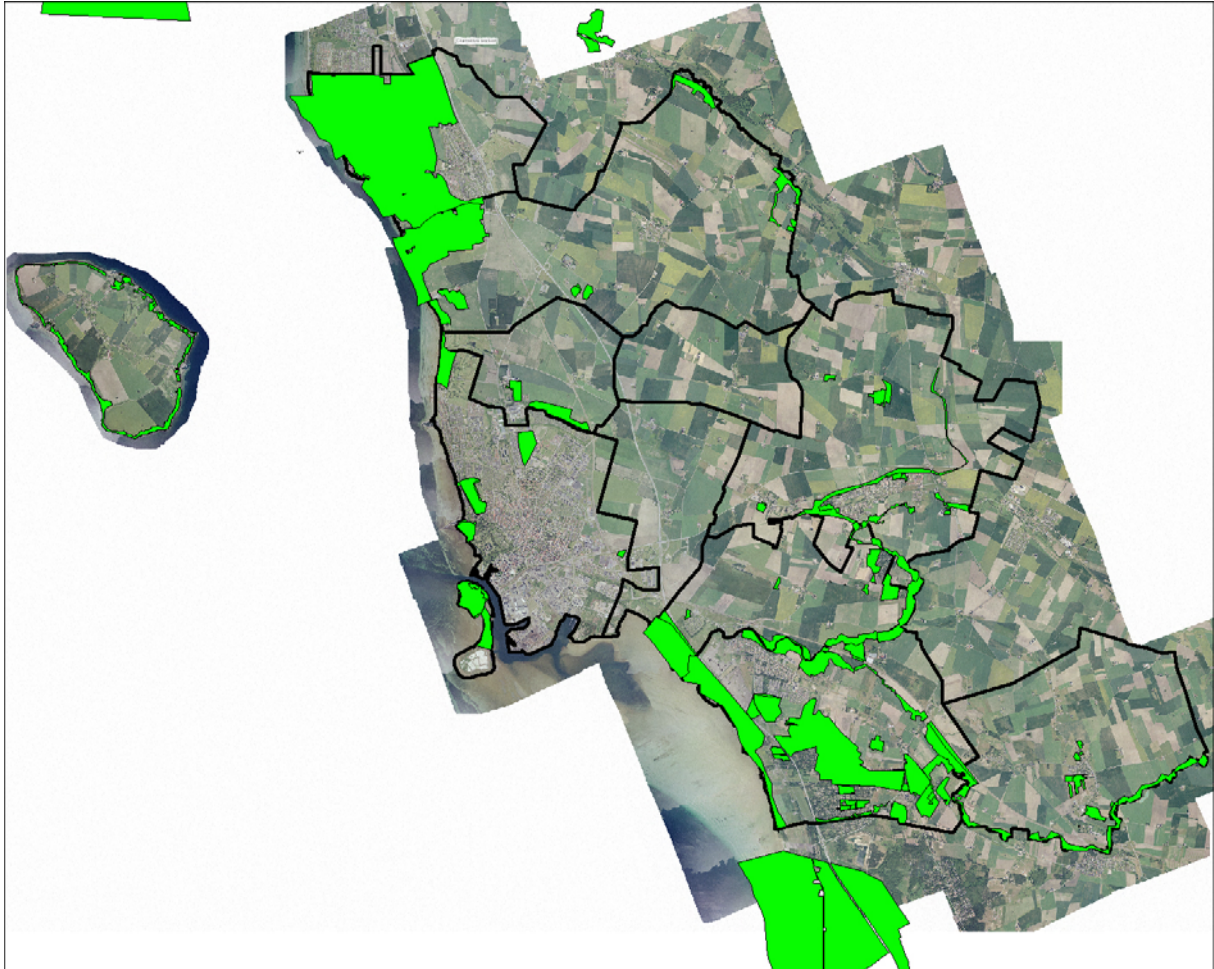
Strandskydd

3.4.5. Naturområden av kommunalt intresse

I Landskrona kommun finns mycket liten areal naturmark. Detta gör det viktigt att bevara det som finns samtidigt som nya natur- och friluftsområden bör skapas. Ett helhetsgrepp, där hänsyn tas till hela landskapet, bör eftersträvas.

Arealen naturmark motsvarar 7% av kommunens totala yta, av vilket havsstrandängar är den areellt största naturtypen. Det största sammanhängande skogsområdet finns i Saxtorpsskogen. Större sammanhängande naturområden är av största vikt att skydda, bevara och utveckla.

För beskrivning av kommunens naturområden se i Appendix Områdesbeskrivningar.

Utbredning av naturområden, naturreservat i Landskrona kommun (inkl Järavallen i söder och Knähaken i nordväst).

3.4.5.1. Tätortsnaturen

Tätortsnaturen omfattar tätortsnära natur, parker med olika ålder och karaktär (t.ex. finparker och kvartersparker, här ingår de områden kring modern bostadsbebyggelse och som i många fall brukar kallas grönområden/grönstruktur), kyrkogårdar, privata trädgårdar, koloniträdgårdar, idrottsanläggningar, tomter kring daghem, skolor och institutioner samt andra bevuxna områden. Dessa bostadsnära områden är av största betydelse för floran och faunan i staden men också för människors mentala och psykiska hälsa. De offentliga områdena och egna trädgårdar tillgodoser människors behov av rekreation och social samvaro. Tillgängligheten är en av de faktorer som avgör hur parker och natur blir använda.

I plan och bygglagen anges att hänsyn skall tas till behovet av parker och natur (andra grönområden) vid utformningen av bebyggelse, och i miljöbalken stagas att ”behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall beaktas”. Randzonen mellan bebyggelse och den omgivande landsbygden är särskilt viktig, liksom korridorer ut i omgivande landskap.

Tätortsnaturen (främst parker) är viktiga ur flera aspekter.

- För människors rekreation, hälsa och vardagsfritid.
- För bevarande av den biologiska mångfalden.
- För stadsbyggnaden och stilideal inom trädgårds- och landskapskonsten.
- För den kulturella identiteten.
- För luftkvaliteten och klimatet.
- För kretsloppsanpassad teknik för dag- och avloppsvatten samt avfall.

För människors rekreation, hälsa och vardagsfritid. Tätortsnaturen ger utrymme för såväl avkoppling som aktivitet. Hit kan man gå för att söka ro, spela boll, lyssna på fåglar, få en skönhetsupplevelse eller för att träffa folk.

För bevarande av den biologiska mångfalden. Tätortsnaturen inom tätorten är nödvändiga för att flora och fauna ska kunna trivas och sprida sig. De kan liksom andra småbiotoper vara refugier för hotade arter.

För stadsbyggnaden och stilideal inom trädgårds- och landskapskonsten. Tätortsnaturen har stor betydelse för tätortens helhetsintryck och är lika viktiga som byggnader, torg och gator för hur vi upplever stadsmiljön.

För den kulturella identiteten. Tätortsnaturen i omgivningen så som ett skogsparti, en park, en strand förstärker sannolikt känslan av tillhörighet, man känner sig hemma. Platserna ger också karaktär till staden, samhället, byn, gården. De har en historia och ger därför platsen en identitet.

För luftkvaliteten och klimatet. Tätortsnaturen fungerar som luftrenare, stoftrenare och klimatförbättrare. Vegetationens bullerdämpande effekt är omdiskuterad. Den kan dock ha en psykologisk effekt genom att skärma av så att man inte ser t.ex. den bullrande trafiken.

För kretsloppsanpassad teknik för dag- och avloppsvatten samt avfall. Dammar, våtmarker, infiltrationsanläggningar och bäckar kan ta hand om dagvatten från tätorten. Dagvattnet kan dock vara mer eller mindre förorenat beroende på varifrån det kommer. Infiltration av vatten från vägar eller industriområde kan vara kraftigt nedsmutsat och innehålla giftiga ämnen som skadar växter, mark och grundvatten. Avloppsvatten i de slutliga reningsstegen kan tas omhand i rotzonsanläggningar. Tätortsnaturen kan vara intressanta som en resurs för recirkulering av komposterbart avfall.

4. Biologisk mångfald

För ca 3,5 miljarder år sedan uppstod de blågröna algerna, som man tror är den första livsformen på jorden. Därefter har miljontals livsformer uppstått och försvunnit. I allt levande finns minnen från denna långa utveckling. När en art försvinner förloras något av detta minne, och det försvinner för alltid, en utrotad art kommer aldrig tillbaka.

Med biologisk mångfald och biodiversitet menas variationen bland levande organismer i alla miljöer, samt de biologiska processer, som organismerna ingår i och är beroende av. Den biologiska mångfalden omfattar tre nivåer:

- Ekosystem, variation inom och mellan ekosystem och biotoper
- Artdiversitet, antalet arter och individer inom ett område.
- Genetisk variation, skillnader i arvsanlagen inom och mellan olika arter.

Att bevara biologisk mångfald innebär inte att dagens biologiska mångfald skall behållas oförändrad. Mångfalden är inte statisk utan i högsta grad dynamisk och föränderlig med eller

utan mänsklig påverkan. Istället innebär det att de biologiska resurserna skall utnyttjas på ett långsiktigt och uthålligt sätt. För detta krävs naturligtvis ett verksamt naturvårdsarbete men det räcker inte, hela samhällets planering måste inriktas på att våra resurser skall utnyttjas på ett långsiktigt och uthålligt sätt.

4.1. Motiv för att bevara biologisk mångfald

De viktigaste motiven för att bevara den biologiska mångfalden och bedriva naturvård är:

- Ekologiska skäl
- Livsuppehållande skäl
- Vetenskapliga skäl
- Praktiska skäl
- Ekonomiska skäl
- Etiska och moraliska skäl
- Estetiska och kulturella skäl

Ekologiska skäl. Utarmning av arter och biotoper ökar ekosystemens sårbarhet och det drabbar alla levande organismer. En genetisk utarmning av mångfalden leder till att arter blir mer sårbara och att nybildning av arter kan minska. Även inom arten minskar möjligheterna till anpassning.

Livsuppehållande skäl. Livsbetingelserna på jorden påverkas direkt eller indirekt av biologiska processer som fotosyntes och omsättning av näringsämnen. Dessa processer har också en avgörande betydelse för kolets, syrets och många andra ämnens kretslopp mellan luft, mark och vatten.

Vetenskapliga skäl. Bevarandet av arter med stor genetisk variation i en så ostörd miljö som möjligt är nödvändigt för den nutida och framtida forskningen samt för och övervakningen av miljön. Vissa organismer kan fungera som indikatorer för ett tillstånd i miljön.

Estetiska och kulturella skäl. Naturen är inte bara fylld av nyttigheter som människan har nytta av. Den är också en källa till skönhet och upplevelser. Naturupplevelser är en förutsättning för god livskvalitet. Att känna igen sig skapar trygghet och att ha den kopplingen till naturen och sin egen sociala och kulturella historia betyder mycket.

Praktiska skäl. Ett av skälen att bevara livsmiljöer för vilda växt- och djurarter, är att de i sina gener bär möjligheter till framställning av nya livsmedel, läkemedel och andra produkter.

Ekonomiska skäl. Naturen är en resurs med ekonomiskt värde vid utveckling av t.ex. nya grödor, husdjur, biologiska bekämpningsmedel och mediciner.

Etiska och moraliska skäl. Alla levande organismer har lika stor rätt att leva, naturen har ett egenvärde. Vi som lever nu har skyldighet mot de generationer som kommer efter oss att förvalta naturresurserna.

4.2. Konventionen om biologisk mångfald

Vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992 undertecknades konventionen om biologisk mångfald av ett stort antal stater, däribland Sverige.

Konventionen har tre övergripande mål:

- bevarande av biologisk mångfald
- hållbart utnyttjande av dess beståndsdelar (innebär att mångfalden inte får minska på sikt)
- rättvis fördelning av nyttan som uppstår vid utnyttjande av genetiska resurser

Konventionen greppar över hela det biologiska livet på jorden; biosfären. Den är bred och omfattar såväl vilda som domesticerade arter, bestämmelser om nyttjande av biologiska resurser och genetiskt modifierade organismer.

Konventionens struktur är flexibel och ger varje land en möjlighet att utforma en självständig politik inom detta område och att fullgöra åtagandet utifrån de egna nationella förutsättningarna.

Till de riktlinjer för den biologiska mångfaldens bevarande och utnyttjande som ingår i konventionen hör bestämmelser om inrättande av skyddade områden, om utveckling av långsiktigt hållbara bruksmetoder, om miljöansvaret inom olika samhällssektorer samt om utbildning och forskning.

5. Varför hotas den biologiska mångfalden?

5.1. Förändringar inom jord- och skogsbruket.

Den viktigaste anledningen till att den biologiska mångfalden hotas är förändringar inom jord- och skogsbruket.

De främsta anledningarna är

- Nya och ändrade bruksmetoder
- Totala arealen av vissa biotoper minskar
- Eutrofiering (ökad tillgång på näringsämnen) och försurning

Inom jordbruket handlar det om

- nedläggning av jordbruk
- upphörande med djurhållning med igenväxning som följd
- minskat antal markslag minskad areal,
- ett allt intensivare och rationellare jordbruk
- fragmentering och isolering av kvarvarande markslag,
- försämrade biotopstruktur ofta försämrade hävd av kvarvarande markslag
- miljöstörning från jordbruket självt (bekämpningsmedel)
- eutrofiering

Inom skogsbruket handlar det generellt om

- Kortare omloppstider
- Ändrad åldersfördelning med ett minskat inslag av äldre träd
- Minskad förekomst av döende och döda träd
- Minskade lövinslag
- Färre skogsbränder
- Dikning
- Avverkning av gammal skog
- Högeffektiva bruksmetoder
- Kalhuggning i känsliga miljöer
- Likåldriga bestånd och monokulturer
- körskador

5.1.1. Fragmentering

Förändringarna av markutnyttjandet inom jord- och skogsbruk utarmar landskapet på olika sätt. Det innebär dels att biotoper med naturvärden minskar i yta, dels att biotoperna isoleras från varandra. Detta kallas fragmentering och innebär att överlevnaden och utbytet av arter mellan olika biotoper minskar.

5.2. Exploatering

Andra hot är exploatering genom främst bebyggelse och vägar. Tätorter som expanderar och förtätas är ett ständigt hot mot den biologiska mångfalden. Vägnätet byggs ut och vägar breddas för att öka trafiksäkerheten, nya trafikplatser vid våra motor- och trafikleder tar också stora markarealer i anspråk. Detta gör att arealen vägar ständigt ökar.

5.3. Miljöstörningar

Miljöstörningar är en annan orsak till att den biologiska mångfalden hotas. Detta hotar mångfalden på ekosystem- och landskapsnivå och kan handla om miljögifter, föroreningar och kemikalier.

Miljöpåverkan kan vara indirekt d.v.s. den påverkar ekologiska processer och medverkar till förändringar i ekosystemens sammansättning och arters utbredning. Förurning, övergödning, kemikalieutsläpp, ozonlagrets förändring och växthuseffekten är exempel på sådana hot. Vid miljöstörningar som verkar indirekt kan det vara svårt att vetenskapligt bevisa direkta samband mellan mänskliga verksamheter och arters tillbakagång. När bevisen väl kommer kan det vara för sent.

Hoten kan också vara direkta d.v.s. påverka arterna direkt som vid t.ex. utövande av friluftsliv, insamling av växter och djur. Dessa hotar mångfalden på artnivå och har förhållandevis liten betydelse globalt sett.

5.4. Hotade arter – rödlistade arter i Landskrona kommun

I kommunen är ca 328 rödlistade arter kända. Av dessa står kärlväxterna, fåglarna och skalbaggar för största delen.

På slutet av 1970-talet började man göra bedömningar av växt- och djurarternas situation i Sverige och i början på 1980-talet tog man fram listor över arterna som man ansåg vara utrotningshotade eller som tydligt hade minskat till antal. Flera stycken sådana listor publicerades under 1990-talet för flertalet växt- och djurgrupper.

Den som fastställer rödlistan är Naturvårdsverket. ArtDatabanken, som är en kunskapsbank bestående av 14 flora och faunavårdskommittéer, tar fram listorna med vissa tidsintervall på uppdrag från verket. Kontinuerligt arbetar ArtDatabanken med uppdatering av information kring landets växt- och djurliv. Som kunskapsbank har de flera hundra tusen fynduppgifter arkiverade. Internationella naturvårdsunionen, IUCN, var den som tog första initiativet till att ta fram nya kriterier och kategorier, detta för att mer tydliga och objektiva regler skulle tas fram. De som ekonomiskt stödjer utarbetandet av en rödlista är Statens Naturvårdsverk (SNV), WWF Sverige och Centrum för Biologisk Mångfald.

Rödlistning är ett betydelsefullt instrument för naturvårdsarbetet i landet. Det ska ses som ett kunskapsunderlag som kan komma ha stor betydelse vid så väl inventeringar som miljökonsekvensbeskrivningar. Naturvårdsverket skriver ”det är verkets förhoppning att den

skall bli ett verksamt medel i arbetet med att bibehålla den biologiska mångfalden”. Ett annat syfte med rödlistning är att det ska uppmärksamma alla på att de i sina olika roller kan påverka situationen för de berörda arterna och deras belägenheter.

Rödlistning hjälper också till att tydliggöra en arts situation och kan komma på det klara med om den behöver ett åtgärdsprogram för att kunna fortleva. Ett åtgärdsprogram är till för sådana arter där det inte räcker med att bara skydda området där den lever utan är i behov av särskilda åtgärder. Dessa program tas fram av Naturvårdsverket och informerar om allt ifrån vem som ska finansiera till vem som ska sköta själva området.

Tabell över de gällande beteckningarna vid rödlistning av en art.

Rödlistande kategorier		
EX	Utdöd, extinct	En art (ett taxon) är utdöd när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen dött.
RE	Försvunnen, regionally extinct	En art är försvunnen när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom landet (regionen) har dött eller försvunnit från landet (regionen).
CR	Akut hotad, critically endangered	En art tillhör kategorin akut hotad när den löper en extremt stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära framtid.
EN	Starkt hotad, endangered	En art tillhör kategorin starkt hotad om den inte uppfyller något av kriterierna för akut hotad, men ändå löper mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en nära framtid.
VU	Sårbar, vulnerable	En art tillhör kategorin sårbar om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig akut hotad eller starkt hotad, men löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv.
NT	Missgynnad, near threatened	En art tillhör kategorin missgynnade om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig akut hotad, starkt hotad eller sårbar, men är nära att uppfylla kriterierna för sårbar.
DD	Kunskapsbrist, data deficient	Till denna kategori förs arter om vars utbredning och/eller populationsstatus man inte har tillräckliga kunskaper för att göra vare sig en direkt eller indirekt bedömning av utdöenderisken. Enligt tillämpningsreglerna bör det dock finnas misstankar om att arten kan vara hotad eller t o m försvunnen.
Övriga kategorier (ej rödlistade)		
LC	Livskraftig, least concern	En art tillhör kategorin livskraftig om den vid utvärdering visat sig inte uppfylla något av kriterierna för någon av kategorierna akut hotad, starkt hotad, sårbar eller missgynnad.
NE	Ej bedömd, not evaluated	En art tillhör kategorin ej bedömd om den ej bedömts enligt kriterierna (vilket kan bero på antingen att man inte beaktat den eller att den inte uppfyller villkoren för att få bedömas).

5.5. Införsel av nya arter

Betydande arter har försvunnit från Sverige under det senaste århundradet, men samtidigt har det pågått en spontan invandring av nya arter.

Invandringen numera har delvis möjliggjorts av att människans ingrepp i naturen skapat livsrum för arter som tidigare inte kunnat leva här. I en del fall har de nya arterna fått en aktiv hjälp av människan, om än ofta oavsiktlig. Så har t.ex. den spanska skogssnigeln ”mördarsnigeln” kommit in med importerade livsmedel, alger har förts hit med fartyg, minken har rymt eller släppts ut från minkfarmer.

Mängder av nya arter har införts för odling inom jord- och skogsbruk samt trädgårdsskötsel. Flera av dessa arter har sedan spritt sig i landskapet t.ex. vallväxter, vresros, kanadensiskt gullris och jättebjörnlokan. Inom skogsbruket har det främst handlat om införsel av frö från utlandet. Detta har inneburit en uppblandning av de inhemska trädslagens egenskaper. Växterna har i en del fall haft följeslagare i form av skadeinsekter och svampsjukdomar.

Avsiktlig inplantering har också skett främst i syfte att skapa möjligheter till jakt. Så har t.ex. fasan, dovhjort och fälthare fått fäste i landets södra delar.

Genom inplantering har också vilda arter som försvunnit åter etablerat sig t.ex. bäver och vildsvin.

I Landskrona har man gjort försök att återinföra gröNFLäckig padda som tidigare har funnits i kommunen.

Generellt kan sägas att man skall vara ytterst restriktiv när det gäller inplantering av nya arter, och nog överväga de risker som det innebär.

6. Beskrivning av natur och landskap

6.1. Förutsättningar

6.1.1. Landskrona kommun

Landskrona kommun har en landyta av drygt 14 000 ha och drygt 39 000 invånare. Vattenarealen upptar ungefär samma yta som land. Kommunen innehåller från norr till söder 11 socknar, Glumslöv, Härslöv, Säby, Vadensjö, Landskrona, Örja, Asmundtorp, Tofta, Saxtorp, Annelöv och Sankt Ibb (Ven).

Utöver själva staden finns flera mindre samhällen. Av dessa har Glumslöv, Härslöv, Asmundtorp och Häljarp ett stort inslag av modern villabebyggelse medan en del mindre byar som Ålabodarna, Vadensjö, Örja kyrkby, Kvärlöv, Annelöv och bebyggelsen på Ven har en mera ålderdomlig prägel. Trakten har tidigare varit rik på tegelbruk, vilket flera äldre tegelhus i byarna vittnar om.

Den dominerande markanvändningen är jordbruk och över 70% av kommunen areal utgörs av åkermark.

Tabell . Markanvändningen i Landskrona från 1866 till 1998. Gräsmark innefattar både betes- och slåttermark. Övrig mark inkluderar huvudsakligen bebyggelse, vägar etc.

År	Areal				
	Totalt (ha)	Åker (%)	Bete (%)	Skog (%)	Övrigt (%)
1866	13 269	88	9	1	0
1927	14 160	85	2	2	11
1956	14 160	82	2	2	14
1981	14 160	73	3	2	22
1998	14 010	71	3	4	22

Helåkersbygden som dominerar kommunen, och omger Landskrona stad samt de mindre tätorterna, innebär att den allemansrättsligt tillgängliga marken är mycket liten.

Naturmarken i Landskrona kommun uppgår till ca 1 055 ha (ca 7% av kommunens totala yta). Räknat per innevånare blir det ungefär 0,03 ha/person.

Den naturmark som finns utgörs av skogsmark och öppen gräsmark. Skogsmarken utgörs huvudsakligen av Saxtorpsskogen, som är kommunens enda större sammanhängande skogsområde, därutöver finns några mindre skogspartier eller dungar vid Ottarp, Åskatorp, Tågerup och söder om Annelöv. Övrig naturmark består av öppen gräsmark eller våtmarker och utgörs av de betade och obetade strandängarna vid Saxåns mynning och söderut till kommungränsen, betade och obetade områden längs Saxån och Braån, i backafallen på Ven, kuststräckan mellan Sundvik och Fortuna, Hilleshøgs dalar samt några mindre betesmarker spridda in i landskapet. Den befintliga naturmarken är till viss del svårtillgänglig, huvudsakligen beroende på igenväxning, vilket ytterligare begränsar arealen.

I helåkersbygden finns dock områden som är attraktiva för både människor, växter och djur. Som exempel på dessa kan nämnas ätthögar, mindre vattendrag, diken, pilevallar, alléer och åkerholmar (ofta bestående av en mägergrav).

6.1.2. Topografi

Landskrona kommun tillhör "den skånska sydvästslätten". Topografien inom kommunen är dock mycket varierad. Norr om Landskrona finns höjderna vid Glumslövs backar (ca. 100 m.ö.h.). Härifrån sänker sig landet och övergår söderöver i ett flackt lågland. I sydost fortsätter landet att vara kuperat med höjder upp till 100 m.ö.h. finns även vid Rönneberga tills det jämnar ut sig till en svagt böljande slätt söder om Saxåns isälvsdal. Kustlandet kring Lundåkrabukten är flackt och låglänt.

Vid delar av kuststräckan mellan Hildesborg och Fortuna finns för landet unik bitvis eroderad sandklint (ca 24 m hög). På Ven, är dessa sandklinter ännu tydligare (ca 35 m höga). Ven som syns tydligt från fastlandet som en högplatå (högsta punkten är 45 m.ö.h.) med ljusa och branta kustklinter i lösa avlagringar, vanligen kallade backafall. Den smala strandplanet nedanför backafallen utgörs vanligen av strandklapper. Här kan man hitta bergarter från stora delar av Sverige. Stränderna på Ven är en av de platser i Norden där det finns allra störst variation av stenarnas ursprung.

6.1.3. Vattendrag och hydrologi

Kommunen saknar helt sjöar och större vattensamlingar. Saxån, Braån och Råån samt mindre bäckar utgör värdefulla vattenmiljöer. Landskapet är omsorgsfullt utdikad, och endast mindre

kärr, ofta i anslutning till vattendrag finns kvar. Under de senaste 200 åren har våtmarkerna kring dessa vattendrag minskat med ca. 90%.

Det finns fyra avrinningsområden som i varierande omfattning berör kommunen.

Tabell. Storleken på respektive avrinningsområde i kommunen och deras andel av kommunens yta.

Avrinningsområde	Areal (ha)	% av kommunen
Råån	1830	13
Saxån - Braån	5170	37
Kustnära vattendrag från kommungränsen i norr till Saxåns mynning i söder	6290	44
Kustnära vattendrag från Saxåns mynning till kommungränsen i söder	870	6

Rååns avrinningsområde

Rååns avrinningsområde omfattar totalt 193 km² varav 18 km² ligger i Landskrona kommun. Övriga kommuner som berörs av avrinningsområdet är Helsingborg, Bjuv och Svalöv.

Den del av avrinningsområdet som är beläget i Landskrona kommun upptas till 83% av åker, 3% öppen gräsmark, 6% skog och 8% övrig mark dvs. bebyggelse, vägar mm. (siffrorna är ungefär motsvarande för hela avrinningsområdet).

Saxån - Braåns avrinningsområde

Saxån - Braåns avrinningsområde omfattar totalt 362 km² varav 52 km² ligger i Landskrona kommun. Övriga kommuner som berörs av avrinningsområdet är Svalöv, Kävlinge och Eslöv. Den del av avrinningsområdet som är beläget i Landskrona kommun upptas till 81% av åker, 4% öppen gräsmark, 2% skog och 13% övrig mark (siffrorna är ungefär motsvarande för hela avrinningsområdet).

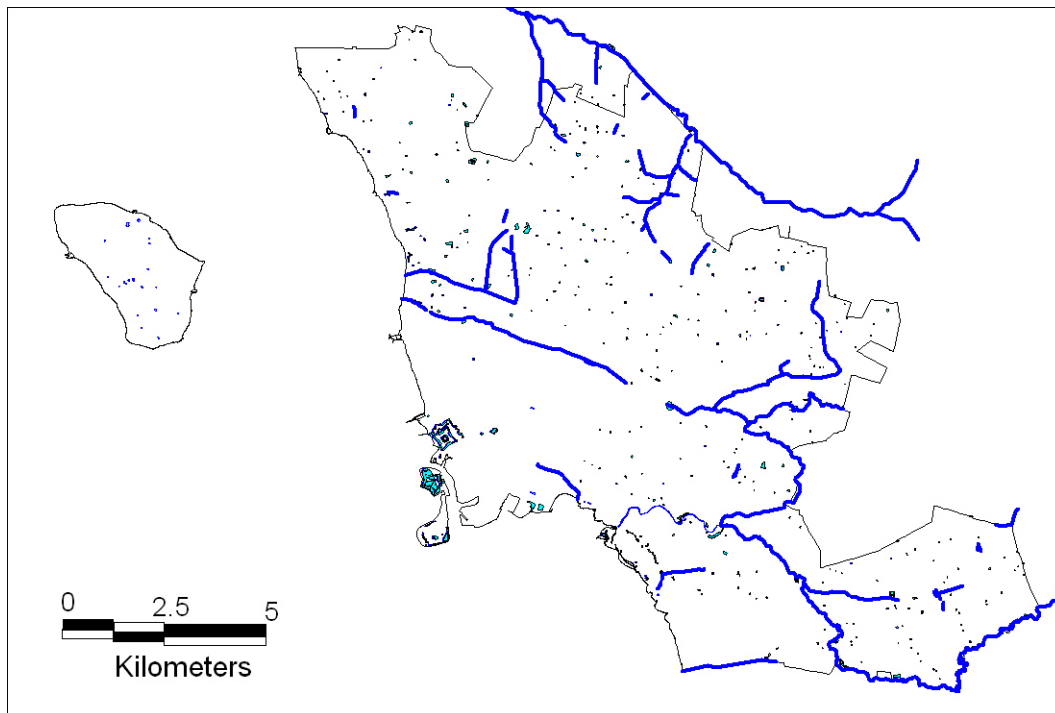
Övriga avrinningsområden

De två övriga avrinningsområdena avbördas via några mindre kustnära vattendrag ut i Öresund. Arealen av dessa är 6290 ha respektive 870 ha. Det norra kustavsnittet består till 68% av åker, 3% öppen gräsmark, 1% skog samt 18% övrig mark, medan kustavsnittet söder om Saxån består av 40% av åker, 10% öppen gräsmark, 25% skog samt 25% övrig mark.

Det finns endast ett fåtal och oftast små kärr. Ett av de större ligger i slutningen söder om Rönneberga. Väster om gården Rosenhäll ligger resterna av ett kärr som tidigare haft en större utbredning, vilket också Tagmaden nordväst om Saxtorp kyrka har haft. I anslutning till Saxån och Braån finns mindre kärr varav en del är avsnörda åslingor sk. korvsjöar. På Ven finns några mindre kärr som bildats av framträngande grundvatten i backafallen. Liknade slutningskärr förekommer söder om Rustningshamn på fastlandet.

I kommunen finns också knappt 300 småvatten som främst har bildats genom mörkling s.k. mörkelgravar eller genom lertäkt. Dessa miljöer har varit starkt hotade av utfyllnad eftersom de ofta har använts som deponeringsplatser för sten från åkrarna och annat material som man

velat bli av med (har även använts som regelrätta soptippar) . Nu skyddas de genom biotopskyddet (MB 7 kap. 11§) och får inte förstöras eller fyllas igen. Under senare år har ett stort antal nya småvatten anlagts.

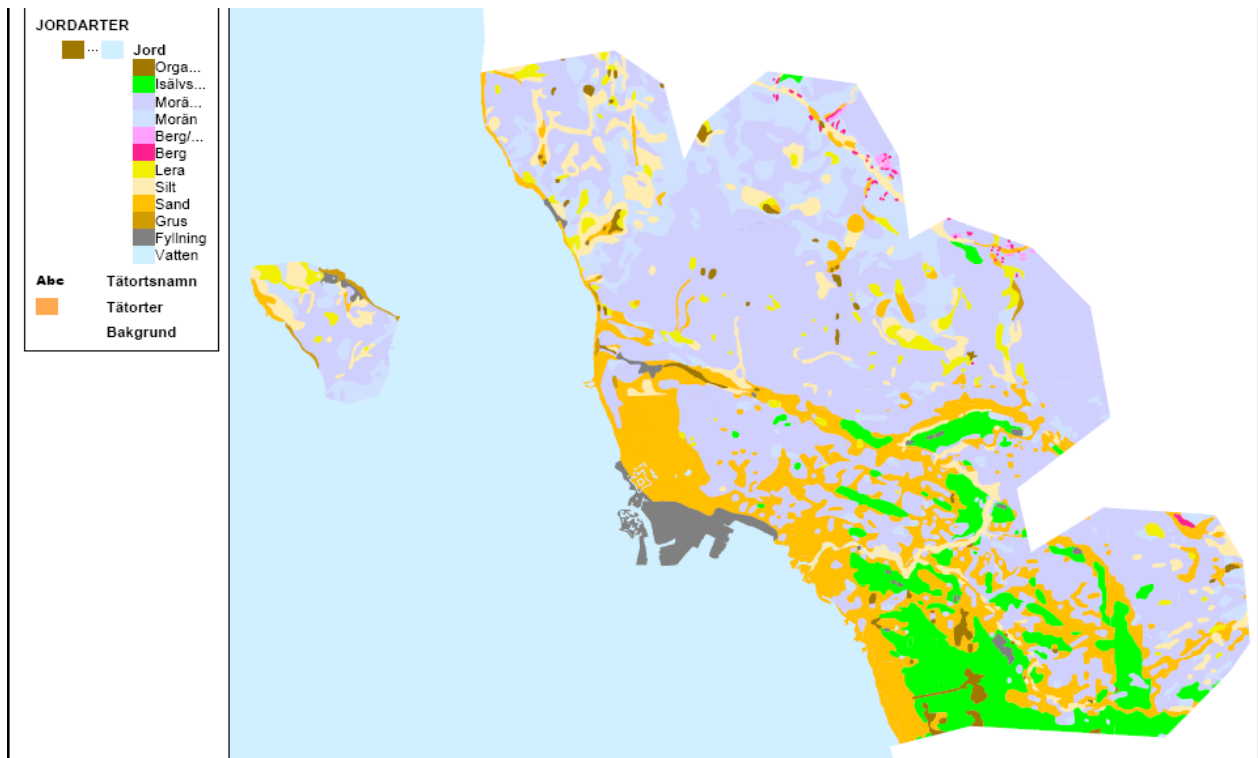

Karta över vatten i kommunen

6.1.4. Berggrund och jordarter

Berggrunden i kommunen är till största delen geologiskt unga kalkstenar från krita- och tertiärperioderna. I de östra delarna finns äldre skiffrar från jura-krita.

Jordtäcket har en betydande tjocklek, i genomsnitt mellan 25 - 50 meter, och det är bara på ett par ställen, vid Ottarp och i Rååns dalgång, som berget går i dagen. Den dominerade jordarten i kommunens norra och östra delar samt på Ven är s.k. baltisk morän, som består av en ofta kalkrik moränlera. Här finns också inslag av stenig moig till sandig morän och glacial eller postglacial lera till finmo. I sydvästra delen utgörs jordtäcket främst av isälvsavlagringar och olika av havet svallade sediment. Den dominerade jordarten är grovmo och sand, men här förekommer också grövre havssediment. I Saxån-Braåns dalgångar består det övre jordlaget till stor del av leriga till sandiga svämsediment. Kustklinterna på Ven har en komplicerad uppbyggnad av material med mycket varierat ursprung.

6.1.4.1. Geologiska bildningar

Hillesjögdalen - Glumslövs backar

Genom borrhningar är det känt att backarna till större delen består av finkornig sand. I klinterna nere vid kusten kan man se att dessa sandlager inte ligger horisontellt utan är mycket tillstökade. Glumslövs backar har bildats av att landis från olika håll skjutit upp sediment och avsatt morän. Exakt hur detta har gått till är inte känt. En förklaring är att de finkorniga sandlagren avsattes i en sjö med växlande vattendjup. Sandlagren trycktes därefter ihop av en glaciär, så att de lades ovanpå varandra som taktegel. Ovanpå detta avlagrades sedan tunna lager av morän av andra isströmmar.

Ålabodarna

Klinterna vid Ålabodarna har bildats genom att lager av sand, lera och morän skjutits ovanpå varandra av en söderifrån kommande is. De uppstuckade lagren har sedan täcks av morän, som kommit norrifrån. Bland sandstenarna kan man hitta ledblock från Dalarna, Småland, Bornholm, Västergötland och Norge och naturligtvis ett flertal skånska bergarter. Branta klintkuster i lösa jordlager kallas "backafall" på flera ställen i Skåne. Efter istiden har vågorna eroderat in i klinterna. Stora skred har uppstått delvis för att vågorna har underminerat branterna, delvis på grund av jordflytning när grundvattnet stått högt. För att förhindra kusterosion ligger på många ställen stora stenar längs kusterna. I de uppkomna blottningarna har lager av lera blivit lättåtkomliga. Ett flertal lertäkter har tidigare funnits längs kusten.

Utsikt mot Ålabodarna

Ven

Stränderna på Ven är branta klintar i lösa jordlager, sk. backafall. Det smala strandpartiet nedanför backafallen utgörs vanligen av strandklapper. Bland stenarna är det möjligt att hitta snart sagt varje tänkbar bergart. Här finns gnejs och granit, porfyr från Dalarna, Småland och Norge, kalksten från Öland och Gotland, sandsten från Öland, Baltikum och Österlen, skiffer och kol från Helsingborg, diabas från Västergötland med mera. Stränderna på Ven är en av de platser i Norden där det finns allra störst variation bland stenarna.

Stranden stenar har tvättats fram ur klinternas rasmassor. Strandklinterna är uppbyggda av material med mycket varierat ursprung. Underst finns sand som kommit från sydost, sedan lera och sten från Norge, sand, silt och lera från sydost igen, morän från nordost, mera morän fast nu från söder, till sist lera med småsten och allra överst lite flygsand. Det finns knappast några jordlager i Sverige som har så komplicerad uppbyggnad som kustklinterna på Ven.

Rååns dalgång

I jämförelse med de flesta andra åar i Skåne är Råån nedskuren i en djup och brant dalgång. På många ställen framträder berggrunden i dalsidorna eller är endast dold under ett tunt jordtäckte.

De flesta floder är mycket gamla. Så fort ett stycke mark stiger ur havet börjar det rinnande vattnet att gräva fåror. Den stora landisen, som lämnade Skåne för 12-13 tusen år sedan, avsatte morän och andra avlagringar, som i flera fall blockerade de gamla vattendragens lopp. Råån är kanske det vattendrag som fick den allra största ändringen i sitt dräneringsmönster. Under den sista nedisningen kom en landis från söder, som skuffade ihop hårdfrusna sandlager och travade dem snett ovanpå varandra. Därvid bildades även Glumslövs backar, Hillehögs åsar och Karaby backar.

När landisen började smälta bort var de höga backarna i vägen för Rååns gamla fåra och vattnet fick ta sig en annan väg. Den underliggande berggrunden utgjordes av lösa lager och vattnet kunde därför snabbt erodera ner en djup dal i det annars tämligen platta landskapet.

Ottarp

En klassisk berggrundsblottning som utgörs av några meterhöga klippor på en sluttning. Bergarten i klipporna är en dåligt sorterad sandsten med bollar av större stenar. Bergarten avsattes under triasperioden, som var en torr tid med omfattande nedbrytning av berggrunden. Sedimenten bildades av de floder som uppstod av skyfall i en ökenliknande miljö. Man har kunnat identifiera gnejs, granit, skiffer och diabas bland stenarna. Stenarna i konglomeratet visar vilka bergarter som fanns vid dåtidens markyta och sandstenen är alltså yngre än stenarna.

Saxån

Det mest märkliga med Saxån är att den har en submarin fåra som kan följas 5-6 km ut i Öresund. Rännans bredd är 150-180 m och dess djup ökar till 15 m där den övergår i Öresunds djupare delar. Rännan kan inte ha bildats av nuvarande vattendrag, utan har eroderats när havsytan låg nästan 15 m lägre än nu. För ca 10 000 år sedan började havsytan stiga ca 1 cm/år. Saxåns djupa ränna är faktiskt förutsättningen för Landskrona hamn, som är den enda naturliga i Skåne.

I övrigt är kusten mycket långgrund och ännu på 3 km avstånd från land är djupet mindre än 1 m.

Järavallen

Järavallen är en strandvall som bildades för ca 6000 år sedan under en högvattensperiod av Litorinahavet, då havet stod ca 5 m högre än i dag. Den åsformiga vallen löper parallellt med stranden. Vallen är omkring 2,5 km lång med början 500 m norr om Lundåkra. På Exercisfältet i norra Landskrona kan man se rester av denna vall. Längre söderut i Kävlinge kommun är vallen mycket tydlig.

Saxtorpsdeltat

Saxtorpsdeltat består av isälvsavlagringar. Isälvsavlagringarna bildades då den yngsta lågbaltiska isströmmen drog sig tillbaka. Då fanns i Vombsänkan stora issjöar som avvattnades västerut genom Kävlingeåns dalgång och Dösjöbrodalen. När iskanten dragit sig tillbaka mot söder sökte sig smältvattnet istället från Kävlinge ut till kusten genom Löddeåns dalgång och sedimentationen inom Saxtorpsdeltat upphörde. När deltat bildades låg det troligen isblock kvar i sänkorna och förhindrade att de fylldes igen med sand. Dödisen smälte så småningom bort och kvar blev små sjöar som efter hand grundades upp och växte igen. Området har utsatts för havsvågornas svallningar som har resulterat i avsättning av svallsediment av grovmo och sand. Vinden har sedan inneburit att flygsanden bildat låga sanddyner.

6.1.5. Klimat

Skåne har på grund av sitt sydliga läge ett mildare klimat och en längre vegetationsperiod än det övriga Sverige. Detta gäller speciellt vintertid och beror på att varmfroter transporteras hit från andra delar av jorden.

Årsmedeltemperaturen i Landskrona kommun är 7,5 - 8,0°C. Isothermen för den högsta årsmedeltemperaturen i Sverige är 8,0°C, och går längs Skånes västkust. Den varmaste månaden är juli med en medeltemperatur på 17,5°C, och den kallaste är januari med nära 0°C i medeltemperatur.

Årsmedelnederbörden är relativt låg, 550 - 650 mm, liksom för övriga kusttrakter i Skåne. Den nederbördsrikaste månaderna är juli och de månader det regnar minst är mars och april.

Vegetationsperiodens längd, d.v.s. den period när dygnsmedeltemperaturen överstiger +3°C, är ca 240 dagar.

De förhärskande vindriktningarna är sydväst och väst.

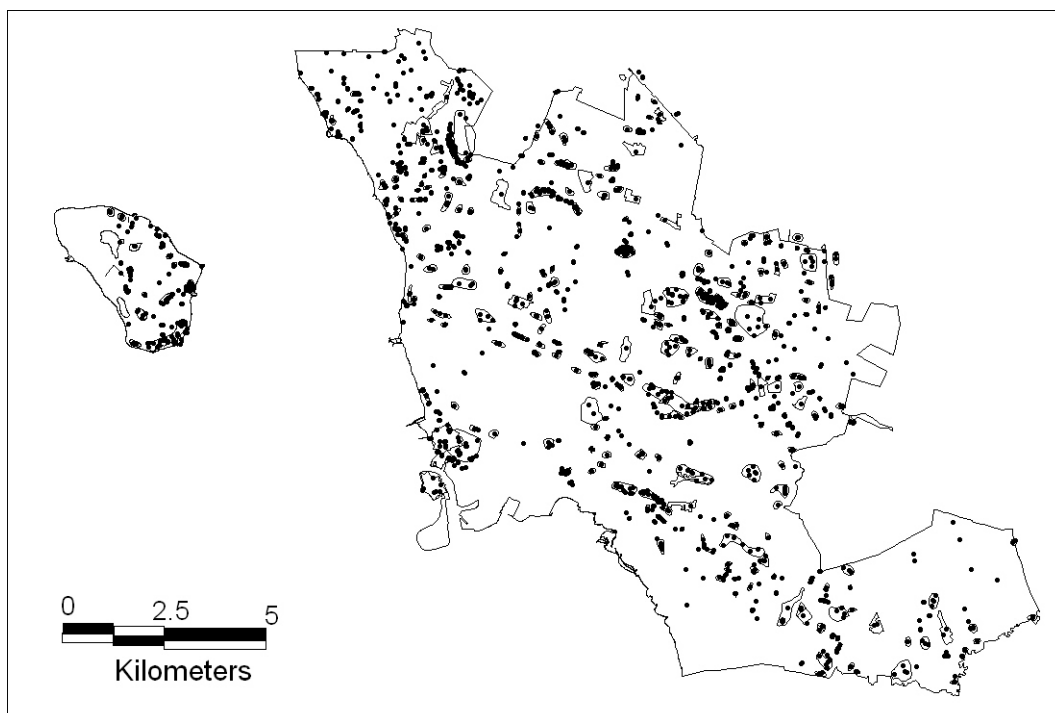
6.2. Det föränderliga landskapet

Det kulturlandskap vi har idag är resultatet av ett växelspel mellan människan och naturen. Människan påverkar naturen och omvänt påverkar också naturen och landskapet människan

och hennes aktiviteter. Resultatet av detta växelspel blir spår i landskapet, som ibland försvinner men som ibland blir kvar mycket länge. Spåren är inte bara döda ting som gravhögar och odlingsrösen, de kan också vara levande som t.ex. gamla träd med hamlingsspår eller artrika vegetationstyper som skapats genom lång oavbruten hävd.

Utan mänsklig påverkan skulle mycket stora delar av Sverige vara täckt av skog, endast strandängar, kalfjäll och vissa myrar är naturligt trädfria. All övrig öppen mark är skapad av människan. Landskrona kommun tillhör de tidigast uppodlade bygderna i Skåne, och kan idag karaktäriseras som helåkersbygd. Variation i topografi, jordarter och bördighet är emellertid stor.

Under den senaste istiden (Weichselistiden) var hela Sverige täckt av tjocka islager. För ca 13.000 år sedan blev klimatet långsamt varmare, och isen började dra sig tillbaka. De äldsta mänskliga lämningarna i kommunen är ca. 8.000 år gamla, och utgörs av stenåldersboplatser, t.ex. vid bl.a. Häljarp och Tågerup. På havets botten utanför Saxåns gamla utloppsränna vid Pilhaken har man dessutom funnit en boplatser som beräknas vara ca 1000 år äldre. Den ligger i det område som var en landförbindelse mellan Sverige och Danmark. Människorna som kom när isen just hade dragit sig tillbaka, kom till ett tundralandskap utan trädvegetation, där vildrenar betade och isbjörnar fiskade. Under denna tid var människorna ett nomadiserande jägarfolk som levde av jakt, fiske och samlade ätliga växter, bär och nötter. Först mot stenålderns slut började man praktisera åkerbruk. Genom svedjebruk beredde man mark för odling och man praktiserade ett vandrande åkerbruk.

Fornminnen i Landskrona kommun

Bondestenålder

Det var vid övergången från jägarstenålder till bondestenålder (omkr. 4000 år f.Kr.) som människan började påverka och förändra naturen i större grad. Människorna blev då bofasta och man odlade permanenta åkrar. Skogsröjningar som genomfördes för att få lämpliga arealer för odling och betesmarker för tamboskap avsatte spår i landskapet. Under bondestenåldern då Litorinahavet hade en högvattenperiod, bildades en strandvall. Denna ser

man rester av på Exercisfältet i Landskrona och på Järavallen vid Saxtorp. Förenklat kan man säga att dåvarande kustlinje gick vid dagens 5-meters kurva på topografiska kartan. Från denna tid finns inte många synliga lämningar, men nämnas kan en gånggrift vid Ålabodarna och storstensgravar öster om Glumslöv.

Under bondestenåldern var klimatet gynnsamt och kan ungefär jämföras med klimatet längs Portugals kuster. Den varma perioden hade sin kulmen under bronsåldern (1800 – 500 år f.Kr.), då stora ädellövskogar av lind, ek, ask och alm bredde ut sig och täckte stora arealer. Människan påverkade sin omgivning i allt större grad. Odlingsarealen fortsatte att öka och skogen och dess produkter (t.ex. insamling av löv till djurfoder) användes allt flitigare av den ökande befolkningen. Men fortfarande utgjordes större delen av kommunen av skogsmark som fått växa och utvecklas fritt. Idag upptas endast 3% av kommunen yta av skogsmark och dagens skogar har säkert inte mycket gemensamt med de ”urskogar” som fanns förr. Gamla döende och döda träd som var karaktäristiska i urskogen saknas nästan helt i dagens skogar. Därmed saknas också många växter, svampar och djur som behöver död ved för att leva. De största skogarna utgörs av tallplanteringar på sandiga isälvsavlagringar i sydöstra delen av kommunen. Lövskogar finns bl.a. i Rååns dalgång vid Ottarp och N. Åskatorp, (som tidigare tillhört Landskrona kommun) sydost om Ålabodarna och på några ställen på Ven. De flesta av dessa skogar är unga och har uppkommit spontant på betesmarker efter att bete har upphört.

Bronsålder

Bronsåldern representeras idag främst av ett stort antal gravhögar eller ättehögar. De ligger spridda likt öar i ett hav av åkermarker. Ättehögarernas placering tyder på att landskapet var öppet redan på bronsåldern. Högarna byggdes för att synas och det krävdes stora gräsmarker för att få grästorv till byggmaterial. Många har med åren plöjts bort eller naggats i kanten. Kvarvarande ättehögar utgör idag en av få platser där den vilda floran och faunan kan finna livsrum. De har därför stor betydelse för den biologiska mångfalden i slättbygden. År 1995 gjordes en uppföljning en inventering gjord på 1950-talet av ättehögarerna. Den visade att floran på ättehögarerna har förändrats genom åren, arter hade tillkommit medan andra har försvunnit men fortfarande hyser de en värdefull flora. Ättehögarerna har alltså både ett biologiskt och kulturellt värde.

Bronsålderhög på Rönneberga backar

I början av järnåldern (500 f.Kr. – 1050 e.Kr) blev klimatet kallare. Människorna måste bygga varmare bostäder och djuren behövde vara inomhus på vintern. Nu blev det nödvändigt med fodermarker. På ängarna skördade man hö som vinterfoder till kreaturen och gödseln som ansamlades när djuren var stallade under vinterhalvåret kunde användas på åkrarna. Det var under denna tid som permanenta åkrar i större omfattning uppstod. Vi får de första byarna i modern bemärkelse. Karaktäristiskt för de gamla byarna var att bebyggelsen låg samlad i en bykärna, i anslutning till åker- och ängsmarken (inägomn). Inägomarken var indelad i vångar. I varje vång fanns både åker- och ängsmark. Utanför byn på utmarken låg den gemensamma betesmarken, den så kallade fäladsmarken eller allmänningen. Här betade alla byns djur. Exercisfältet i Landskrona är en rest av Landskrona stads norra fälad, som sträckte sig från Säbybäcken i norr till Sundet i väster. Även havsstrandängarna vid Flygeltofta och beteskullarna i Hillehög's dalar är områden som under lång tid har använts som betesmark och har lång kontinuitet som gräsbärande mark.

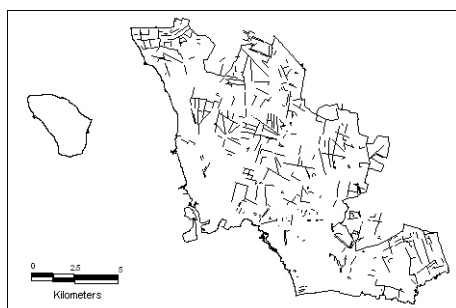
Med åren delades åkrarna upp i mindre och mindre tegar. Då odlingsformen varierade mellan 2- och 3-säde (dvs. man odlade åkern två eller tre år i rad varpå följde ett års träda) hade man kring byn två eller tre vångar. Ibland hade man därutöver en ängavång, som endast innehöll ängsmark. Ängsmarken delades in i olika typer beroende på fuktighet, hårdvallsäng (torr), sidvallsäng (fuktig) och kärräng (blöt). Arealen äng begränsade till viss del hur stor areal man kunde odla, eftersom arealen äng avgjorde hur många djur man kunde ha på gården, vilket i sin tur bestämde hur stor areal åker man kunde gödsla ("Äng är åkers moder").

Vångarna var inhägnade för att hindra djurens tillträde. I största delen av Landskrona kommun var sten en bristvara och hägnader anlades därför av annat tillgängligt material. Tånggården och jordvallar var vanligt. Av dessa finns idag enstaka jordvallar kvar, t.ex. vid Flygeltofta och Saxtorpsskogen. Både tånggården och jordvallar grundades med sten, och man kan idag se rader av stenar som rester.

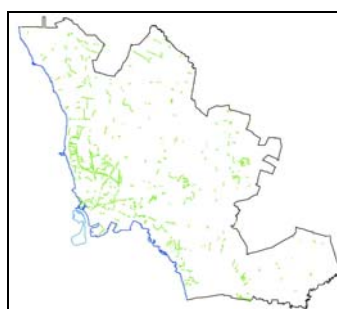
En annan typ av hägnad var pilevallarna. Deras historia börjar på 1600-talet då Kristian IV i en Recess (riksdagsbeslut) 1643 påbjöd att pilar skulle planteras för att öka den knappa tillgången på virke. Först i och med skiftena i slutet av 1700-talet kom dock planteringen igång i någon större skala. Tidigare hade pilevallarna mestadels planterats vid by- och gårdstomter, nu planterades de i ägo- och sockengränserna. Redan i landshövdingberättelsen för Malmöhus län 1861-65 talades dock om att pilevallarna började försvinna ur landskapet. Det är främst i ägo- och sockengränser man ser dem idag t.ex. vid gamla skogvaktarbostaden i Saxtorpsskogen. De gamla pilarna har höga naturvärden. Många mossor, lavar och insektsarter är knutna till träden och deras närmaste miljö. Trädraderna delar upp landskapsrummet, ger lä och karaktär åt landskapet, samt påminner oss om historien.

Allé vid Annelöv

Karta över alléer 1856

Karta alléer 2000

Lämningar från järnåldern utgörs inte av gravar eftersom de under denna period var mindre och förmodligen har förstörts vid odling. Däremot kan ängs- och betesmarker som finns idag ha sitt ursprung från denna tid. Kärrmarker kan däremot vara relativt unga och bildats under senare år, när man grävt för t.ex. torvbrytning och lertäkter (t ex Tagmaden och Eskilskärr).

Under medeltiden (1050 – 1500 e.Kr) bildas de första städerna i Sverige t.ex. Landskrona (år 1413). Kyrkor byggdes i både städer och i landsbygden socknar, som nu organiseras. Fortfarande levde de flesta på landsbygden och jordbruk och fiske var de största näringarna. Uppodlingen fortsatte och åkrarna odlades allt mer intensivt. Utmarkerna upptog dock fortfarande de största arealerna, men redan vid tidig medeltid var nästan all skog borthuggen. Digerdöden och kriget innebar att många människor dog varvid brist på arbetskraft uppstod som gjorde att gårdar lämnades öde. Flera stridigheter drabbade landet eftersom Skåne var en gränsbygd i det medeltida Danmark.

Landskapet på 1600-talet kom att präglas av kriget mellan Danmark och Sverige. ”Det skånska kriget” bröt ut 1676 och år 1677 stod slaget vid Landskrona. Hela byar ödelades nästan totalt under några år för att senare åter bebos.

Eftersom träd till vedeldning tidigt var en bristvara i dessa trakter bröt man torv från våtmarker till bränning. Redan på 1700-talet talas därför om en brist på torv i många byar. I torvtäkterna efter denna torvbrytning skapade småvatten. Spåren efter den verksamheten kan man så t ex på Ven vid ”mossen”. Under 1700-talet var det inte bara torv som var en bristvara. Både åker, äng och skog var överutnyttjade till följd ökande handel, begynnande industrialisering och mat- och vedbrist hos en växande befolkning. Mer mark odlades upp, vilket ledde till att arealen betesmark krympte och därmed minskade mängden gödsel till åkrarna. Detta innebar att ännu mer mark behövdes odlas upp. Man hade kommit in en ond cirkel. I och med detta kom krav på skiftesreformer, som innebar att en gårds ägor samlades, för att man skulle kunna odla marken effektivt och mer rationellt. År 1757 lagstodgades om storskifte, 1807 om enskifte och 1827 om laga skifte.

Det var framför allt laga skifte som kom att innebära att bystrukturen, med inäga och utmark, som bestått under århundraden löstes upp. Vid laga skifte som i de flesta byar genomfördes i början av 1800-talet splittrades byarna, gårdarna flyttades ut och ägorna samlades kring gårdarna. I och med detta skedde också stora förändringar av markanvändningen. Ängar och betesmarker som hade sin största utbredning i början av 1800-talet, då fanns omkring 2 miljoner ha gräsmarker (i Sverige), odlades nu upp. De hade skapats genom långvarig hävd och hyste en stor variation av växtsamhällen med många djur- och växtarter knutna till sig. Under 1800-talet dikades också stora arealer ängs- och betesmarker och betesmarker ersätts med vallodling.

Nya redskap (järnplogen) och odlingsmetoder (växelbruk) bidrog också till att markanvändningen förändrades.

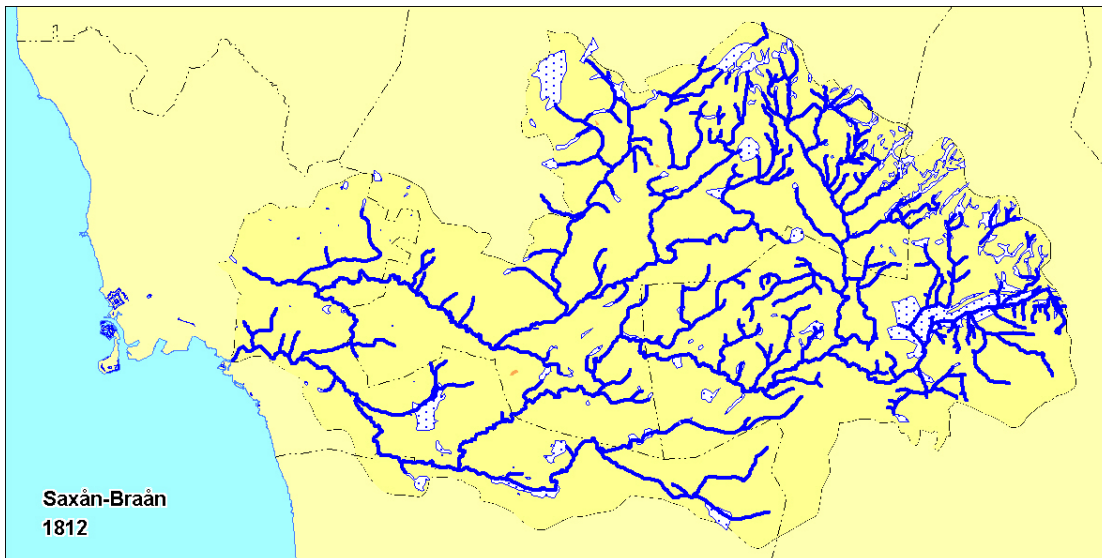

Betesmark vid Saxån

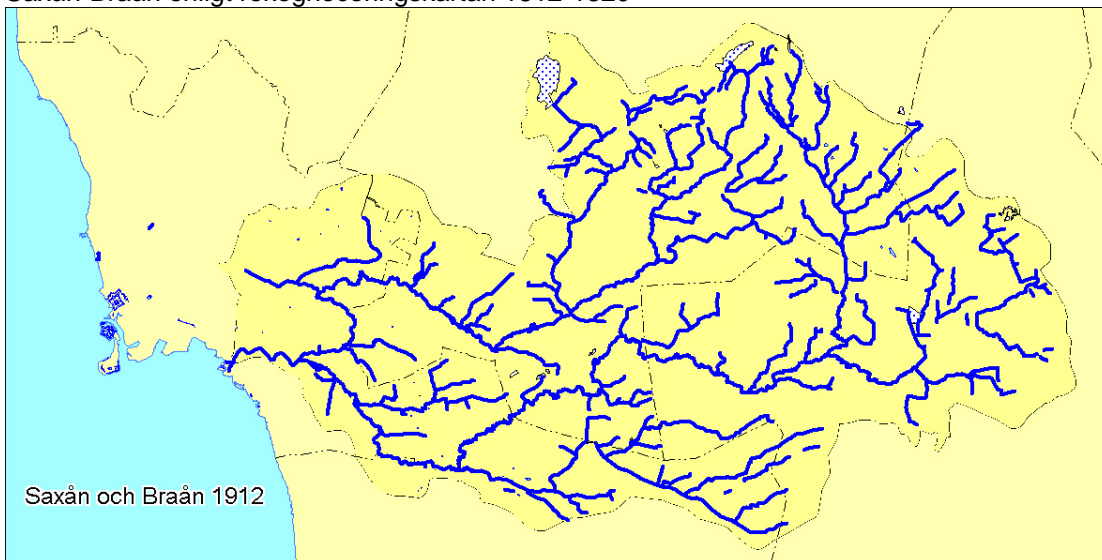
Vidare specialiseringen inom jordbruket har inneburit att äldre markanvändningsformer som ängar och hagar har minskat i ekonomiskt värde och till stor del fått växa igen. I dag finns bara fragment kvar. Inom kommunen finns ett mycket begränsat antal öppna gräsmarker kvar. Slåtterängar har helt försvunnit och arealen betesmarker är mycket begränsad, där havstrandängarna är de klart dominerande. Endast ca. 3% av kommunens yta utgörs idag av öppna gräsmarker.

På grund av utdikning av våtmarker och kulvertering av vattendrag har landskapet utarmats på sötvattenmiljöer. Förändringarna i Saxån och Braåns avrinningsområde är typiska för det västskånska slättlandskapet.

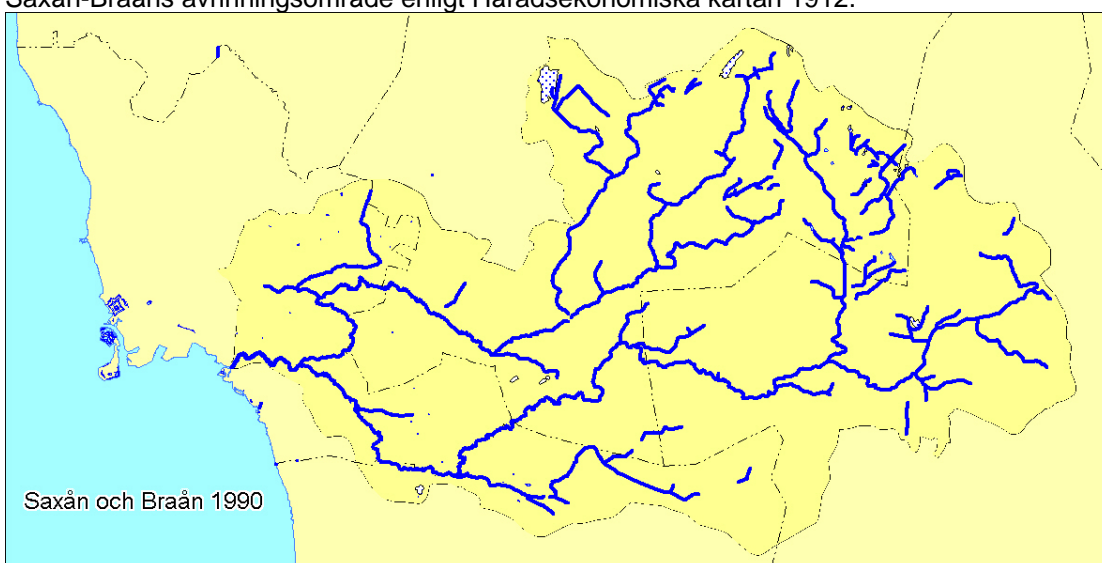
Saxån-Braåns vattensystem, som rinner ut i Öresund strax söder om Landskrona, avvattnar ett 360 km² stort område som till ca 80 % utgörs av åkermark. Avrinningsområdet har genomgått mycket stora landskapsförändringar under de senaste 200 åren. Sedan början av 1800-talet har 90 % av våtmarksarealen, försvunnit, vilket innebär att vattensystemet förlorat en stor del av sin självreningskapacitet. Hälften av de mindre bäckarna har lagts i rör och vattendragens längd har minskat från ca 40 mil till drygt 20 mil. Det finns ett 60 tal dikningsföretag i avrinningsområdet. I dag präglas vattenkvaliteten av mycket höga kväve- och fosforhalter och tillförseln av dessa båda näringsämnen sker huvudsakligen genom markläckage från åkermarken. Tidigare har vattendraget även varit påverkat av utsläpp från industrier och kommunala reningsverk.

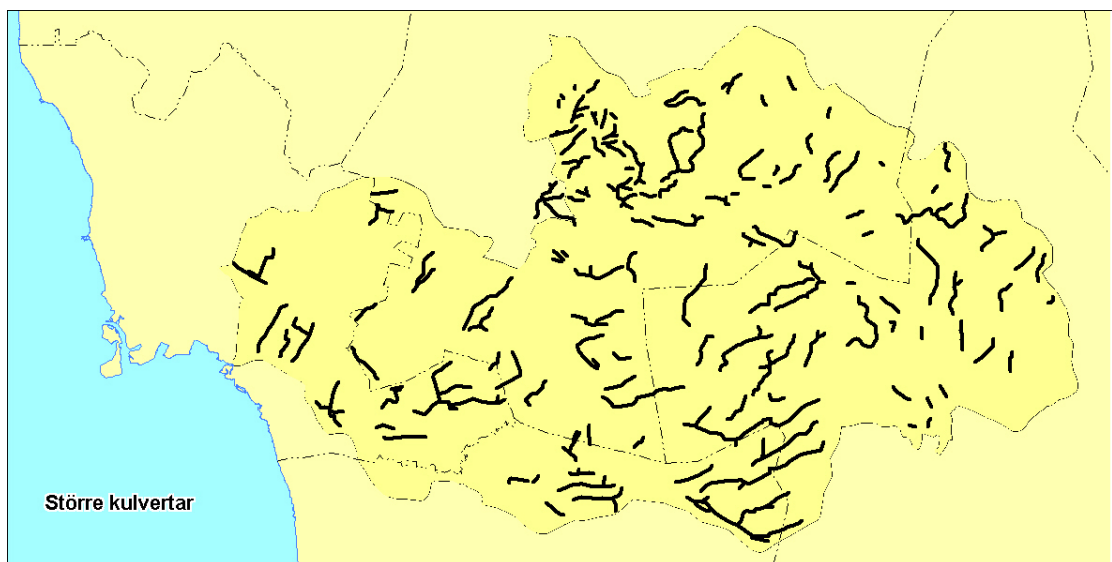
Saxån-Braån enligt rekognoceringskartan 1812-1820

Saxån-Braåns avrinningsområde enligt Häradsekonomiska kartan 1912.

Saxån-Braåns avrinningsområde enligt 1990 års ekonomiska karta.

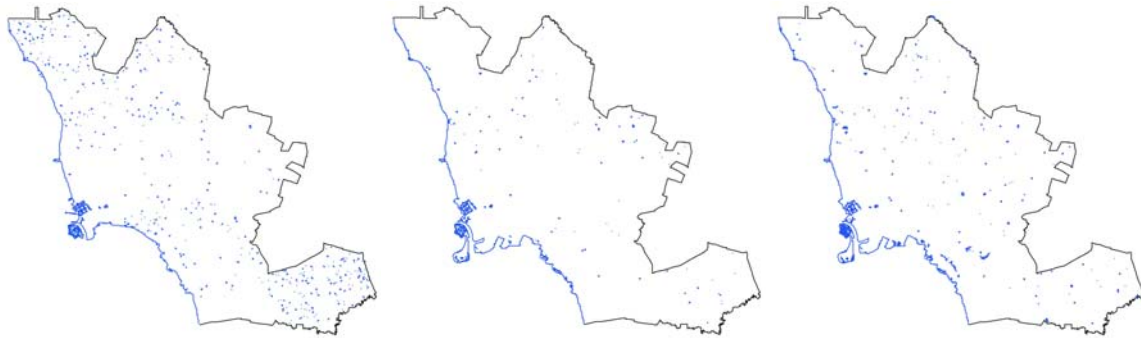
Större kulvertar i Saxån-Braåns avrinningsområde. Material från dikningsföretag mm.

Tabell . Vattendragens längd, areal våtmarker och längd av större kulvertar enligt rekognoceringskartan 1812, häradsekonomiska kartan 1912 och ekonomiska kartan och annat kartmaterial.

År	1812	1912	1990
Vattendragens längd km	394	372	221
Våtmarker hektar	2041	212	140
Större kulvertar km	0	-	195

Då hela 79 % av Saxån-Braåns avrinningsområde upptas av åkermark återstår mycket begränsade arealer för friluftsliv och naturvård. Endast ca 12 % av områdets yta, fördelat på 8 % skog och 4 % betesmark, kan komma ifråga för nämnda intressen. Stora delar av dessa mer eller mindre intakta naturområden ligger i anslutning till vattendrag och utgörs då vanligen av betesmarker. I nordöstra delen av avrinningsområdet rinner vattendragen mindre sträckor genom ädellövskog. En betesmark eller ett skogsområde intill ett vattendrag ökar tillgängligheten till vattnet för allmänheten. Denna aspekt är inte minst viktig med tanke på att avrinningsområdet helt saknar sjöar.

Åkerarealen ökade kraftigt under 1800 talet från ca 12 % vid seklets början till 52% vid slutet. Den stora uppodlingen innebar att man behövde mer näring till den utökade åkerarealen. Detta löste man tillfälligt genom att gräva upp kalkhaltig jord, s.k. mägerl, som spreds på åkrarna. På så vis skapades mägerlgravar. Under de senaste årtiondena har en tredjedel av kommunens småvatten förstörts, varav många hade sitt ursprung som mägerlgravar. Kvarvarande mägerlgravar och andra småvatten har därför fått stor betydelse för våra grodor, paddor och salamandrar. Flera andra grupper är också beroende av dessa småvatten t.ex. snäckor, musslor, trollsländor, vattenväxter samt fåglar och fladdermöss som livnär sig på insekter.

Mängelgravar och småvatten

A.1912: 560 st mängelgravar och 25 övriga, B.1986–91: 151 st (troligen en underskattning), C. 2004: 295 st.

Strax efter mitten av århundradet introducerades konstgödningen inom jordbruket. Detta innebar att jord som tidigare ansetts hålla för låg kvalitet nu kunde brukas och att det urgamla flödet av näring från ängen via betesdjuren till åkern bröts. Jordbruksrevolutionen på 1800-talet innebar att många växt- och djur arter som successivt hade anpassat sig till det gamla bondelandskapet blev ovanliga eller försvann.

Idag utgörs ca 70 % av kommunens areal av åkermark. Arealen har minskat sedan den hade sin största utbredning i början av seklet. Årligen tas nu åkermark ur jordbruksproduktion för att ersättas av bebyggelse och infrastruktur men även till naturmarker som skogar, gräsmarker och våtmarker. Åkermarken odlas med nyttogröda, vanligtvis en monokultur av någon ettårig gröda eller en sammansättning av fleråriga arter som i vall. Förr fanns på åkrarna en lång rad arter dels som inslag i den sådda grödan och dels på trädan (åker, där jorden får vila samtidigt som den spontant får växa igen). Detta var arter som är beroende av återkommande störning för att existera. Effektiv jordbearbetning, utsädesrensning och kemisk ogräsbekämpning är huvudorsakerna till att arter anpassade till dessa miljöer har blivit mycket sällsynta, men också att deras frö snabbt dör i fröbanken. Exempel på sådana arter är åkerklätt, linsnärja, råglosta och dårrepe. Arter som minskat betydande är blåklint, vallmo och pilörter. Karaktäristiska fågelarter i åkerlandskapet är bl.a. sånglärka raphöna, fasan och tofsvipa. Dessa arter har till viss del fått ta välgånkar och banvallar som tillflyktsorter.

Åkerlandskap vid Vadensjö

I slutet på förra seklet gjordes försök att öka produktionen på kvarvarande ängsmarker vid vattendragen. Man anlade då översilningsängar, genom att gräva grunda diken och kanaler ledde man in och styrde det näringsrika vattnet från åar över ängsmarken. Epoken varade dock endast några år och några tydliga rester av detta finns inte i kommunen.

Transport av varor blev allt viktigare och under 1800-talet byggdes vägnätet ut och under senare delen av århundradet gjorde järnvägen sitt intåg.

Vägkanterna längs våra vägar hyser en mängd olika vegetationstyper. Beroende på främst jordmån, hydrologi och ljusstillgång varierar vegetationen. Miljön kring våra vägar har hävdats för trafiksäkerheten skull och därmed är de viktiga tillflyktsorter för flora och fauna som är hotad idag, framför allt arter som funnits på våra ängs- och hagmarker.

Av de järnvägslinjer som anlades finns trafik på linjerna Landskrona – Kävlinge (som anlades 1893) och Billeberga - Helsingborg (som anlades 1865) kvar idag. Banvallarna finns dock kvar på några av de nedlagda sträckningarna (Landskrona - Billeberga 1865 - , och Landskrona - Billesholm 1876 -). De utgör alla idag tillflyktsorter för den vilda floran och faunan i det skånska slättlandskapet och har därmed en viktig roll för bevarandet av trakten biologiska mångfald. En uppföljning 1996 av en inventering gjord på 1950-talet visar att antalet kärlväxter var ungefär det samma, men en stor mängd arter har försvunnit samtidigt som många nya arter slagit rot.

Väggkantsflora

Industrialiseringen innebar också att behovet av transporter ökade. I Landskrona kommun har tegelframställning lokalt haft stor betydelse för landskapets utnyttjande och utseende. Vid ingången av 1800-talet var tegelbruken fortfarande till största delen små och knutna till godsen. Man arbetade med en hantverksmässig teknik för en lokal marknad. Vid utgången av 1800-talet var bilden en helt annan. När ringugnen och tegelpressen introducerades påbörjades tegeltillverkningens omvandling från hantverk till industri. För de små godsbruken blir övergången till industriell tillverkning ödesdiger. Vissa slås samman medan andra tvingas lägga ner driften. Järnvägen kom att få betydelse för tegelbrukens överlevnad. Bruk som hade otur att hamna en bit ifrån järnvägslinjerna hade svårare att överleva. Många tegelbruk låg dock nära kusten och påverkades inte av detta. Sedan mitten av 1900-talet har dock det ena efter det andra tegelbruket lagts ner och idag finns endast de schakt kvar som bildades när man grävde efter lera. Detta är särskilt tydligt i backafallen på Ven och vid Sundvik. I lertäkterna har småvatten skapats så finns t.ex. vid Sundvik ett av få rikkärr i kommunen i en lertäkt.

Tegelkusten

Gods och större gårdar har ofta satt stor prägel på landskapet, t.ex. var de ofta ledande i utvecklingen av jordbruket, anlade ofta parker eller större trädgårdar och det är ofta här man finner alléer, trädrader och dungar. Parker finns vid t.ex. Säbyholm och Tågerup. Vid Tågerup har emellertid en dunge kallad "Tågerups vildpark" till viss del avverkats på grund av att västkustbanan har gjorts dubbelspårig här. Insektsfaunan inventerades i denna vildpark där flera av träden är mycket gamla och området har lång kontinuitet som trädbärande mark. Man fann sammanlagt 125 arter vedinsekter varav 22 var rödlistade. Detta visar på vikten av att bevara denna typ av biotoper.

Allén har ett franskt ursprung och började planteras i Sverige på 1600-talet i ståndsmässiga miljöer. Under 1800-talet planterades också alléer längs uppfartsvägar till utflyttade gårdar. Bondens alléträd användes till skillnad från herrgårdarnas till lövtäkt. Först i början av 1900-talet planterades alléer längs allmänna vägar, där de kom att fungera som vindskydd. Alléerna representerar stora kultur- och naturvärden. De beskriver landskapets topografi, vägars placering och ger historiska sammanhang och bilisterna en skönhetsupplevelse. Många mossor, lavar och insekter är knutna till fristående gamla lövträd. I de hålträd som med tiden bildas bor fåglar och fladdermöss.

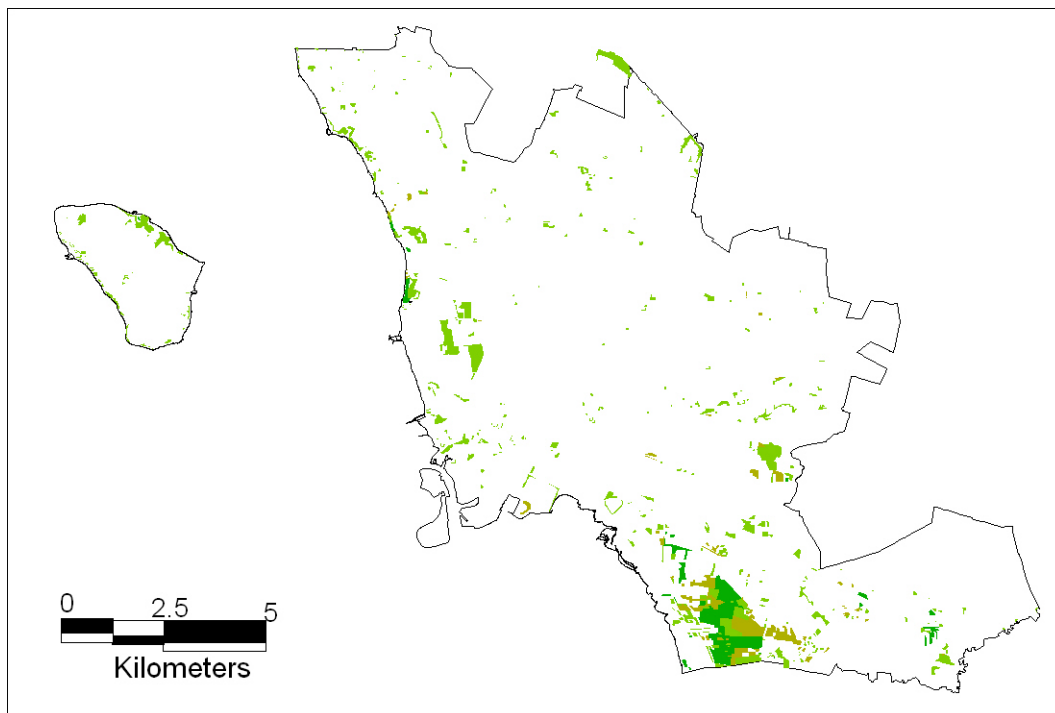
Människans förändringar av landskapet från stenåldern och framåt medförde att nya växter och djur koloniserade landet, framför allt söderifrån. Landskapets omvandling skapade nya nischer, som olika arter kunde utnyttja. Vi har t.ex. fått många nya kärlväxter från Sydeuropa genom fodertransporter och fröhandel. Men omvandlingen har också betytt att arter har minskat eller försvunnit, eftersom deras miljö har omvandlats eller minskat drastiskt. För att hindra detta har man på senare år nyanlagt biotoper. Till exempel har dammar anlagts på jordbruksmark, ofta i samband med vattendrag för att utjämna flödet och rena vatten innan det rinner ut i vattendraget och vidare till havet. Andra dammar har anlagts för att gynna djur- och växtlivet samt på golfbanor. I Landskrona har ca 50 ha nya dammar anlagts.

7. Livsmiljöer (Naturtyper) i Landskrona kommun

Djur och växter överlever inte utan tillgång på lämpliga livsmiljöer. Som tidigare påpekats har människan påverkat naturtyperna så mycket att knappt någon ursprunglig natur återstår på land i dag.

7.1. Skogsmark

Skog (och buskmarker) upptar endast ca 4 % av kommunen yta. De största skogarna utgörs av tallplanteringar på sandiga isälvsavlagringar i sydöstra delen av kommunen. I övrigt bl.a. i Rååns dalgång vid Ottarp och N. Äskatorp (som tidigare tillhört Landskrona), sydost om Ålabodarna och på några ställen på Ven. De flesta av dessa skogar är unga och har uppkommit spontant efter att tidigare bete har upphört. Kring gårdar och gods finns ibland mindre parkanläggningar och trädgångar t.ex. vid Säbyholm, Hildesborg, Rosenhäll, Tågerup, Marieberg, Norrebro på Ven och Örenäs. Karlslundsparken i Landskrona har stort naturinslag

Skog och buskmarker

7.1.1. Barrskog

Utan plantering skulle det inte förekomma någon barrskog i kommunen. De barrskogar som finns är mestadels tallskog, med inslag av enstaka granar och björkar i trädskiktet. Tallskogarna förekommer främst vid Saxtorp. I äldre skogar eller där träden står glest är markvegetationen ofta riklig, exempel på arter är kruståtel och ormbunkar. Mossor är ofta rikligt förekommande. Om skogen har röjts är ofta fältskiktet svårgenomträngligt av bl.a. hallon- och björnbärssnår samt mjölkört. I tallskogar med tätt och risigt buskskikt av framför allt druvfläder är fältskiktet sparsamt. Granskog förekommer endast som enstaka mindre dungar. Dessa är mycket täta och saknar fältskikt. Granskog förekommer inte naturligt söder om norra Skåne där granens sydgräns går.

7.1.2. Blandskog

Tallskogar med ett påtagligt inslag av björk finns också i kommunen framför allt vid Saxtorp. Även dessa är planterade. Med skogens ålder utvecklas fältskiktet och blir även här rikligt. Blandskogar med t.ex. tall, alm, björk och gran förekommer också t.ex. vid Annelöv. Svarttall är ett ofta planterat träd längs Öresund. Den ingår som ett karaktäristiskt inslag i blandskogar vid t.ex. Erikstorp och Hildesborg.

7.1.3. Lövskog

Ursprungligen har nästan all mark inom kommunen dominerats av ädellövskogar, almskog på torrare mark och askskog på fuktig mark. Men på grund av människans påverkan har skogen trängts tillbaka och de som finns nu är ganska unga och har en mycket begränsad utbredning. Det största sammanhängande partiet finns i Åskatorp i Rååns dalgång (överfört till Helsingborg). Blandlövskogen här bildas av bl.a. bok, sykomorlön, alm, ek, ask och al. Fältskiktet är rikt med arter som vitsippa, gulsippa, skogsbingel, hässlebrodd, kransrams, dvärghäxört, stor häxört, trolldruva, myskmadra och ormbär.

Vid Tågerup finns en blandlövskog bl.a. alm, lönn och ek. Fältskiktet är inte så rikt och mest välutvecklat på våren då ljuset har störst möjlighet att tränga ner till marken. Då bildas täckande mattor av vitsippa. På sommaren förekommer rikligt med lundgröe. Spontan almskog finner man vid Ålabodarna och Rustningshamn samt på flera ställen på Ven. Eftersom ljuset har svårt att tränga ner genom de täta almkrönorna är fältskiktet ofta begränsat. Man finner arter som t.ex. nejlikrot, brännässla, hundäxing och hundkäx. En stor del av almbestånden har under senare år dukat under för almsjukan och där växer ofta sly av hallon och brännässlor. På det sandiga området vid Saxtorp förekommer björkskog. Björkskogen, när den har kommit upp i ålder, är en ljus skog d.v.s. ljuset har möjlighet att tränga in under hela året. Markens låga näringsinnehåll gör dock att fältskiktet är artfattigt medan ljusstillgången gör att det är välutvecklat, ofta domineras det av gräs som kruståtel och rödven.

7.1.4. Fuktlövskog

Fuktlövskog förekommer främst som en smal bård längs åarna samt inom några fuktiga områden i Saxtorpsområdet och på några ställen på Ven. Fuktlövskogen finns som alskog och fuktig björkskog.

7.2. Gräsmark

Öppen gräsmark utgörs av ängs- och hagmarker, men kan också förekomma tillfälligt som tidiga successionsstadier på andra platser t.ex. där öppen jord håller på att växa igen eller längs vägar och banvallar. Ängar är gräsmarker som hävdas genom slåtter medan hagar hävdas med bete, om de inte har handelsgödslats eller kultiverats hyser de en naturlig och artrik flora. (Har markerna påverkats genom insådd av hortikulturella arter och/eller handelsgödslats blir floran artfattig.) Dessa semi-naturliga gräsmarker har skapats genom långvarig hävd och hyser en stor variation av växtsamhällen med många djur- och växtarter knutna till sig. Tidigare var de viktiga naturtyper för människans försörjning. På ängen producerades vinterfoder medan på betesmarken producerades sommarfoder. I början av 1800-talet, innan de stora skiftena genomfördes, hade de sin största utbredning. Specialiseringen inom jordbruket har inneburit att äldre markanvändningsformer som ängar och hagar har minskat i ekonomiskt värde och till stor del fått växa igen. I dag finns bara fragment kvar. Inom kommunen finns ett mycket begränsat urval kvar av öppna gräsmarker, där havstrandängarna är de som har störst utbredning. Endast ca. 3% av kommunens yta

utgörs av öppna gräsmarker. Beroende på markens näringsstatus och fuktighet delas de in i olika typer.

7.2.1. Sandgräshed

På de sandiga områdena vid Saxtorp förekommer öppen gräsmark som sandgräshed. Den magra marken gör att vegetationen är lågväxt. På högsommaren är blomningen ymnig. Man hittar arter som borsttåtel, fårsvingel, trift, hedblomster, gul- och vitmåra, rotfibbla, skatnäva och bergssyra. Sandhedarna är mycket värdefulla för många insekter, speciellt steklar. Andra djurarter som trivs i den sandiga och torra, därmed varma miljön är sandödlor och ensamlevande (solitära) bin. Ofta är dessa arter gynnade av en återkommande störning av markskiktet som t ex vid motorbanan i Saxtorp.

7.2.2. Torrängar

Torrängar finns på några olika områden i kommunen, t.ex. Rååns dalgång, Hilleshögs dalar, Exercisfältet och på Ven. Torrängar hittar man också bl.a. längs vägar, banvallar, åkerrennar, på ättehögar, i strandklinter, i gamla lertäktsområden och i Landskronas industriområde. Artsammansättningen kan variera mycket men de är ofta mycket artrika, några arter som kan nämnas är bergrör, fårsvingel, rödven, liten blålocka, gulmåra, röd- och vädtklint.

En speciell typ av torrängar s.k. stäppartad torräng är vanlig i backafallen på Ven och förekommer också på fastlandet vid Rustningshamn och vid Sundvik. Vegetationstypen är mycket artrik vilket bl.a. beror på att marken där den finns innehåller kalk. Även på några av ättehögarna i kommunen är vegetationstypen funnen. Arter som ingår i den stäppartade torrängen är t.ex. ängshavre, flentimotej, blodnäva, fältvädd, jordtistel, brudbröd, vildlin, spåtistel och slankstarr. Eftersom torrängar är artrika och hyser många blommande arter är de också mycket betydelsefulla för många insekter och fåglar.

7.2.3. Friskängar

Friskängar uppträder på näringsrika och väl-dränerade marker. De friskängar som förekommer i kommunen ligger ofta på gammal åkermark eller är gödslade, vilket gör att florans på dem är trivial. Man hittar arter som rödven, rödsvingel, ängsgröe, vanlig smörblomma, ängssyra, maskros och skräppor. På mindre gödselpåverkade friskängar kan man hitta arter som prästkrage, brunört, daggekåpa och rölleka. Även på friskängar kan det finnas gott om blommande men också nektarrika växter. De är därför betydelsefulla för många insekter men också fåglar.

7.2.4. Fuktängar

På fuktiga och delvis översvämmade marker med högt grundvatten utvecklas olika fuktängsvegetationer. Förr utnyttjades de främst för slåtter och upptog stora arealer kring våra vattendrag. I dag hittar vi rester av dessa fuktängar vid Tågerup och bäckravinen vid Tostarp, men också vid Björnhusen. Karaktäristiska arter på fuktängen är tuvtåtel, rödsvingel, sumpmåra, gåsört, vanlig smörblomma, revsmörblomma, ängsbrässma och olika starrarter. Om den inte betas eller slås bildas högörtsäng med bl.a. älgört, tuvtåtel, tuvstarr, kärtistel, kråkvicker och kåltistel.

Artrikare fuktängar förekommer där marken är kalkpåverkad vid Erikskärr, Rönneberga backar och Tagmaden. Typiska rikkärrsarter är bl.a. blåtag, vippstarr och ängsnycklar.

7.2.5. Kärr

Även kärren användes i äldre tider för slåtter. Några mindre rikkärr påträffar man inom tegeltäktområdet vid Sundvik, Rustningshamn, Rosenhäll, Rönneberga, Tagmaden och på flera ställen vid i Vens backafall. Dessa kärr är dock inga gamla slåtterkärr, utan resultatet av att lera har brutits för tegeltillverkning. Här finner man arter som tuvstarr, vippstarr, blåståg, kärrjohannesört och ängsnycklar.

7.2.6. Havsstrandängar

Havstrandängar har använts som betesmarker under långa tider och har ofta en rik och varierad flora. En differentiering av floran i olika zoner visar sig mer eller mindre uttalad på strandängar beroende på olika saltpåverkan. Beroende på minskad hävd under senare år sker emellertid en utarmning av floran. Vidsträckta havsstrandängar finns utefter Lundåkrabukten och särskilt kring Saxåns mynning. Betet på dem varierar vilket medför att både artsammansättning och utseende skiftar betydande.

Välbetade strandängar vid Lundåkrabukten

7.2.7. Erosionsbranter

Erosionsbranter hyser oftast en ängsartad flora, med flera torrängsarter. Vegetationen är dock mer sparsam eftersom skred ibland uppstår delvis för att vågorna har underminerat branterna, delvis på grund av jordflytning när grundvattnet stått högt. Floran blir därför mycket speciell och många arter som växer här är kortlivade ”ogräsarter”. Där vatten sipprar fram i slutningen bildas fragmentariska och obeständiga kärr. Erosionsbranter finns framför allt på Ven, men också söder om Rustningshamn och norr om Ålabodarna.

7.3. Vatten

7.3.1. Kusten

Landskrona har en cirka 3 mil lång kust mot Öresund. Kuststräckan i kommunen är varierande med flacka sand- och stenstränder och branta stupande rasbranter. Kustområdena i Landskrona innehåller betydande natur-, kulturvärden och erbjuder goda möjligheter för rekreation och friluftsliv. Att bevara oexploaterade kustområden är därför en angelägenhet och flera kuststräckor har fått olika typer av skydd i form av naturreservat, Natura 2000-område och riksintresse för naturvärden.

Sedan 1700-talet har kustlinjen förändrats genom utfyllnad och grävarbeten. På utfyllnaden ligger idag främst industrier och kommunens avfallsanläggning. Söder om den gamla försvarsanläggningen Gråen har en konstgjord ö, Gipsön eller Vindön, som utgörs av biprodukter av Supras (numera Hydro Agri) konstgödselframställning.

Kommunens sydliga kuststräcka, vid Lundåkrabukten, är flack och havsstrandängarna breder här ut sig. Flygeltofta ängar vid Saxåns mynning har höga naturvärden och en speciell vegetation har utvecklats som är anpassad till de salta och fuktiga förhållandena som råder här. De stora grundområdena i bukten ger goda möjligheter för födosök för vadarfåglar och Lundåkrabukten utgör en fin häckningslokal och viktig rastplats för många fågelarter. Lundåkrabukten har blivit utpekad som riksintresseområde för naturvård, Natura 2000-område, Ramsarområde. Norr om Saxåns mynningen är området skyddats naturreservat. Arbete med att skydda hela Lundåkrabukten pågår.

I den norra delen av kommunen höjer sig kusten och blir allt mer brant. På flera ställen har det bildats klintkust med eroderade strandbranter. En för landet unik kustformation är de så kallade backafallen. Dessa, upp till 35 meter höga strandbranterna finns runt större delen av Ven och på fastlandet mellan Hildesborg och Fortuna.

7.3.2. Havet

Öresund är ett smalt och strömt sund där vattenmassan i genomsnitt byts ut var tredje dag. Vattnet är skiktat med olika salthalter (haloklin) och temperatur (termoklin). I ytan går strömmarna oftast från Östersjön med bräckt vatten med en lägre salthalt. På de djupare delarna väller istället saltare och kallare vatten in från Kattegatt.

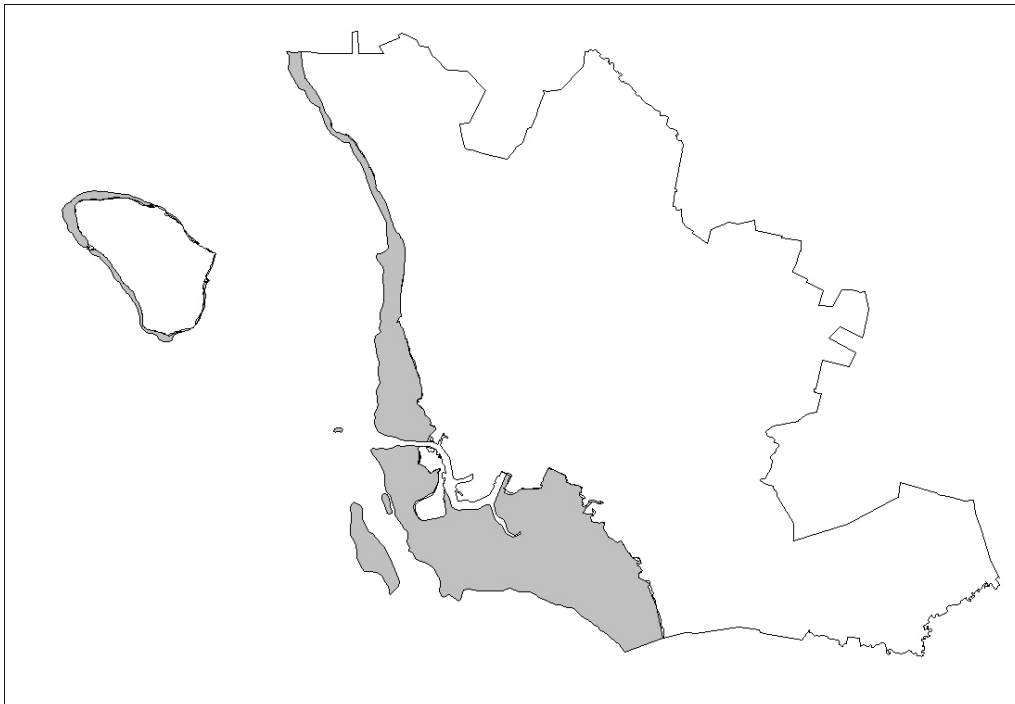
Landskrona kommun har totalt 149 km² havsytta, vilket är ett område som är ungefär lika stor som landarealen. Havsmiljön i kommunen är mycket skiftande, från de stora grundområdena vid Lundåkrabukten ner till några av Öresunds djupaste hålur utanför Ven. Kommunens havsområden hyser ett rikt och varierat djurliv. Områdena utnyttjas av yrkessjöfarten, fritidsbåtstrafiken, yrkes- och fritidsfiskare samt för bad och rekreation.

Landskronas havsmiljöer beskrivs nedan i en gradient från kusten och de grunda områdena ner till djuphålorna utanför Ven. Havsområdena är sammankopplade och övergår gradvis i varandra. Många fiskarter rör sig mellan områdena olika tider på året eller i olika skeden av livet.

7.3.2.1. Grunda havsområden i Landskrona kommun

Havsområden med ett vattendjup på 0-6 m betecknas som grundområden. Längs Landskronas kuster finns stora grundområden, på 3 km avstånd från stranden är det på flera ställen endast 1

meter djupt. Lundåkrabukten utgör ett av Öresunds största och viktigaste grundområde. Området är riksintressant för yrkes- och fritidsfisket.

Havsbottnar med 0 – 3 m djup.

I grundområdena påverkas växt- och djurlivet av stora säsongsbetingade svängningar i temperatur, syretillgång, salthalt och vågexponering. Växter och djur som lever i dessa miljöer måste vara tåliga och anpassningsbara. Salthalten är låg och vattnet bräckt. Detta beror på att ytvattnet i sundet oftast består av bräckt Östersjövatten, men även på att sötvatten rinner av från land och blandar sig med det saltare havsvattnet. Därför finner man få rent marina arter, utan främst så kallade brackvattenarter, i de grunda havsmiljöerna.

Grundområdena är mycket produktiva miljöer, med en rik förekomst av botten djur och växter. Orsaken till det rika växt- och djurlivet hänger bland annat ihop med att mycket ljus kan tränga ned till botten, men även på att tillgången till och omsättningen av näring här är stor. Även om artantalet är mindre än i många av sundets djupare delar är individantalet högt. Här förekommer rikligt med smådjur som sandräkor, havstborstmaskar och musslor.

Områdena utgör ett skafferi för fisk och är en viktig uppväxt- och tillväxtplats för fiskyngel av flertalet av Öresunds fiskarter. Fiskproduktionen i områdena är betydelsefulla för fritids- och yrkesfisket i hela regionen. Många fågelarter söker även föda i de grunda havsområdena.

Stora grundområden i Öresund har försvunnit på senare tid. Utanför Landskrona och Malmö har utfyllnader av stora områden skett. I dagsläget är det därför av största betydelse att bevara de kvarvarande områdena och skydda dessa från exploatering och miljömässiga försämringar.

Beroende på vilket djup man befinner sig kan man dela upp grundområdena från de grundaste vegetationsfria sandbottenarna (0-10m) till sandbottenar med inslag av nate och nating (0,2-1m) och ålgräsängar (1-6m).

7.3.2.2. Vegetationsfria sandbottenar

Sandbottnar förekommer i samtliga grundområden inom Landskrona kommun, från norra Lundåkrabukten till områdena nordväst om Landskrona (Getterevet och vid Rustningshamn utanför Ålabodarna). Även om sanden till synes verkar rentvättad, växer mikroskopiska alger på sandkornen. Dessa, ofta encelliga alger, utgör det första steget i näringskedjan. Många mindre djur på sandbottnarna betar av dessa alger. Bottendjur som lever på sandbottnar ned till ca 10 meter tillhör det s k Macoma-samhället. Östersjömusslan (*Macoma balthica*) som lever i grunda områden längs västkusten och i Östersjön har gett samhället sitt namn. De viktigaste djuren i Macoma-samhället är hjärtmussla, sandmussla, östersjömussla, tusensnäcka, märlan *Corophium volutator* och havsborstmaskarna *Arenicola marina* (sandmask), *Nereis diversicolor* och *Pygospio elegans*.

De flesta djuren på sandbottnarna lever nedgrävda, så den till synes tomma sandbotten kryllar av liv. Exempelvis ligger de sandmusslor och hjärtmusslor som man ofta kan se skalen från på stränderna, nedgrävda i sanden med endast ett andningsrör (sifon) uppstickande ur sanden. En vanlig syn när man badar på sandbotten är ”sandkorvar” som ligger i små högar på botten. Detta är spåren av sandmasken *Arenicola marina* som bokstavligen talat äter sig igenom sandsedimenten och lämnar kvar små sandhögar som passerat masken och rensas på organiskt material som masken lever av.

Av fiskarterna dominerar skrubba i de grundaste delarna där sandbottnarna saknar vegetation eller där vegetationen består av glesa bestånd av nate/natring. Rödspätta och piggvar förekommer också.

7.3.2.3. Bottnar med inslag av vattenväxterna nate och nating

På de grunda strandnära bottnarna längst Landkronas kust, finner man även på mellan 0,2 till 1 meters djup bottnar med vattenväxterna nating (*Ruppia sp.*) och nate (*Potamogeton sp.*). Växterna utgör skydd för många djur som lever på botten (epifauna). I norra Lundåkrabukten, utanför Ålabodarna och vid Rustningshamn kan man i områden med nate och nating under augusti-september finna 10-40 individer av smörbultar per kvadratmeter. Smörbultar är ett samlingsnamn på en fiskgrupp där bland annat stubb ingår. De är mycket vanliga i grunda områden längs västkusten, speciellt i områden med vegetation. Smörbultar bygger bon och försvarar sitt revir under parningen.

På sandbottnar med inslag av nate och nating hittar man betydligt fler kräftdjursarter, exempelvis *Gammarus sp.* och *Idothea sp.*, jämfört med rena sandbottnar. Detta beror på att flera arter lever i vegetationen där de livnär sig på att skrapa av dött och/eller levande material från växterna. I norra Lundåkrabukten och speciellt på Skabbrevet och vid Rustningshamn finns det även fläckvis förekomst av blåmussla. Blåmusslan finns i stort sett överallt där den kan fästa med sina så kallade byssustrådar (proteintrådar) till ett lämpligt underlag. Musslan föredrar hårda bottnar som klippor, men kan även etablera sig på bottnar med sand, sten och grus. Blåmusslan lever som filtrerare, d v s filtrerar vatten som innehåller musslans basföda - plankton.

Av de större fiskarna som förekommer i Landskronaområdet är skrubbskäddan eller skrubban den vanligaste arten. Skrubban rör sig över ett större område och förekommer även på större djup. Det finns även flera andra flatfiskar i Lundåkrabukten som t ex sandskädda, rödspätta och piggvar.

7.3.2.4. Ålgräsängar

Ålgräsäng

Söder om Gipsön och norröver till Ålabodarna, från ca 1 meters djup ner till ca 6 meter breder ängar av ålgräs (*Zostera marina*) ut sig på havsbotten. Ålgräset är precis som naten och natingen en fröväxt, vilket innebär att de inte är alger, utan tillhör samma släkte som de landlevande växterna. Genom att ålgräset bildar kraftiga jordstammar (rhizom) som binder sedimentet minskar täta bestånd av ålgräs sanddrift och skyddar på så vis kusterna. Som tätast är ålgräsängarna på de grundare områdena, där solinstrålningen är som störst. Som en anpassning till årstiderna tappar ålgräset under hösten delar av bladen och bestånden av ålgräs tunnas då ut. Växterna har en stor betydelse för omsättningen av näringsämnen i havet eftersom de via sina rötter tar upp näringsämnen ur sedimenten som så småningom frigörs i havsvattnet.

Ålgräsängarna är produktiva miljöer som myllrar av liv. Precis som nate och nating i de grundare områdena utgör ålgräset skydd för små fiskar som spigg, smörbultar, havsnål med fler. Även flertalet kräftdjur förekommer i ålgräsängarna, exempelvis strandkrabba *Carcinus maenas*, sandräka *Crangon crangon* och pungräkor. Dessa organismer är talrikast under hösten. Unga individer av blåmusslor sätter sig på ålgräset. Dessa miljöer utgör, tack vare det skydd och den näringsbas växterna ger, en bra uppväxtplats för den nya generationen av kräftdjur och andra organismer. Det är dock endast tånggråsugga *Idothea sp.* som direkt betar på ålgräset.

Områdena fungerar som tillflykts- och födosöksområde för yngel till bland annat ål, torsk och horngädda. Ålgräsområdena fungerar också som lekområde för horngädda och sjurygg och här förekommer även vårlekande sill. Ålgräsängarna hotas av bland annat övergödning som orsakar tillväxt av fintrådiga alger (fettmög) som skuggar och kväver plantorna.

Fintrådiga alger på ålgräs ("fettmög")

7.3.2.5. Hårdbotten

Täta och stora bestånd av tång (makroalger) är ovanliga på Landskrona kommuns grundområden. Tången kräver liksom blåmusslor fasta underlag som grus, sten eller klippor att växa på. På den relativt hårda botten vid Skabbrevet förekommer dock enstaka bestånd av brunalger som t ex blåstång och sågtång ned till ca 1-2 meters djup. På Staffans bank, väster om Västerflacket, finner vi den bruna sockertaren (*Laminaria saccharina*) som kan bilda meterlånga skivor. Med ökande djup försvinner brunalgerna och ersätts av en skog av vackra rödalger.

7.3.2.6. Bottnarna kring språngskiktet

Vid cirka 15 meters djup ligger saltsprångskiktet i Öresund. Så kallas gränzonen mellan Östersjöns lätta vatten och Kattegats tyngre salta bottenvatten som fyller sundet. Bottnarna som ligger runt detta skikt är mycket produktiva där bland annat torsk och flatfisk söker sin föda. Ljuset är däremot så svagt på detta djup att vegetationen så gott som försvunnit. Runt saltsprångskiktet finner vi andra, och betydligt fler, arter än på de grundare områdena, även om individantalet och biomassan är lägre. En anledning till varför dessa miljöer är så produktiva är att stora mängder plankton, som utgör basen i den marina näringskedjan, finns just i språngskiktet. En typisk botten kring saltsprångskiktet utanför Landskrona kan hysa 2000 individer/m² med en vikt på 100-200 g/m². I grunda områden är individantalet grovt räknat dock ca 10 ggr högre.

De bottendjur som finns här tillhör det så kallade Abra-samhället, som i Öresund finns på mjuka botten från ca 5-10 meter och ned till ca 30 meter. Mjuka botten har ofta leraktigt sediment. Abra-samhället har fått sitt namn från ett släkte av små musslor där de vanligaste arterna är *Abra alba* och *Abra nitida*. Några av de djur som också räknas till Abra-samhället är ärtmusslan (*Corbula gibba*), havsborstmasken *Terebellides stroemi* och den stora islandsmusslan (*Artica islandica*) samt det lilla kräftdjuret *Diastylis rathkei*.

7.3.2.7. Djuphålorna

Djuphålorna i den centrala delen av Öresund är som djupast utanför Ven med neråt 50 meters vattendjup. Dessa helt vegetationsfria djuphålorna hyser ett för Öresund unikt djurliv. Detta beror på att förhållandena i hålorna är mycket stabila och att salthalten är hög. I denna mörka miljö förändras temperatur och salthalt relativt lite. Temperaturen ligger mellan ca 4-10 grader och salthalten på ca 30 promille under hela året. De finaste partiklarna sedimenterar här och följaktligen kallas dessa leriga bottenar för sedimentationsbottenar. Här finner vi rent marina bottendjur och hålorna anses som en sydlig gräns för helt marina arter som annars är vanliga längs västkusten. Dessa rent marina djur är anpassade till en hög salthalt och kan inte överleva vid lägre salthalter.

På grund av den höga salthalten i djuphålorna finns det här betydligt fler arter men samtidigt ett färre antal individer av varje art jämfört med i de grundare områdena. I djuphålorna utanför Landskrona och norr om Ven hittar man generellt sett ca 70 olika arter vilket kan jämföras med ca 10 arter i grundområdena i Lundåkrabukten. I djuphålorna finner vi det så kallade *Amphiura*-samhället. Arterna som givit djursamhället sitt namn finns inom ormstjärnesläktet *Amphiura* som tillhör gruppen tagghudingar, där bl a sjöborrar och sjöstjärnor ingår. De två vanligast förekommande arterna är *Amphiura filiformis* och *Amphiura chiajei*. Vi finner här även Haploops-samhället där typiska arter är märslan *Haploops tubicola*, ormstjärnan *Ophiura robusta* och den vackra sjustråliga kammusslan *Pseudamussium septemradiatum*.

Sundets djupområden är mycket viktiga som lekområden för torsk och plattfisk, där speciellt djuphålorna söder om Ven är viktiga lekområden för torsk.

7.3.2.8. Åar och mindre vattendrag

Saxån och Braån är de större vattendragen i kommunen. Saxån är mycket speciell med sin submarina fåra som kan följas 5-6 km ut i Öresund. Rännans bredd är 150 - 180 m och dess djup ökar till 15 där den övergår i Öresunds djupare delar. Det är Saxåns ränna som är förutsättningen för Landskrona hamn, som är den enda naturliga i Skåne.

Några mindre bäckar förekommer också Kvärlövsbäcken, Vålåran, Säbyholmsbäcken, Örjadiket och Sandåkerbäcken. De flesta av dem är mycket näringsrika. Många av de mindre vattendragen har kulverterats (lagts i rör) och är därmed inte synliga i landskapet längre eller har de rätats och grävts ur.

Kring näringsrika vattendrag är växtligheten ymnig av bl.a. kaveldun, vass, sjösäv, igelknopp och jättebalsamin. Träd kantar ofta större vattendrag bl.a. al, vitpil och knäckepil.

7.4. Kulturmark

7.4.1 Åker

Idag utgörs 80% av kommunens areal av åkermark. Åkermarken odlas med nyttogröda, vanligtvis en monokultur av någon ettårig gröda eller en sammansättning av fleråriga arter som i vall. I denna miljö finns också växter och djur som är beroende av den återkommande störning som harvning, plöjning och slåtter innebär.

Förr fanns på åkrarna en lång rad arter dels som inslag i den sådda grödan och dels på trädan (åker, där jorden får vila samtidigt som den spontant får växa igen). Detta var arter som är beroende av återkommande störning för att existera. Effektiv utsädesrensning och kemisk ogräsbekämpning är huvudorsakerna till att arter anpassade till dessa miljöer har blivit mycket

sällsynta, men också att deras frö snabbt dör i fröbanken. Exempel på sådana arter är åkerklätt, linsnärja, råglosta och dårrepe. Arter som minskat betydande är blåklint, vallmo och pilörter. Karaktäristiska fågelarter i åkerlandskapet är bl.a. sånglärka raphöna, fasan och tofsvipa. Dessa arter har till viss del fått ta vägkanter och banvallar som tillflyktsorter.

Ekologisk odling innebär att åkerogräsens möjligheter att överleva ökar. Rationalisering och effektivisering av jordbruket har gjort att åkerarealen ständigt ökat och landskapet därmed blivit mycket enahanda. Idag finns endast rester kvar av det varierade odlingslandskap vi hade så sent som på 1950-talet. Vår flertusenåriga odlingshistoria har dock avsatt många spår i markerna. Odlingsrösen, stengärdesgårdar, pilevallar, jordvallar, öppna diken och mägergravar är exempel på värdefulla kulturhistoriska spår som under senare år dock försvunnit mer och mer från landskapet.

7.4.2. Vägkanter

Det är på vägrenarna som många av våra ängsarter och åkerogräs har hittat en tillflyktsort. Många vägar har funnits länge och därmed är kontinuiteten av vägrenarna som gräsmark lång, vilket innebär att floran och faunan kan ha höga biologiska värden.

Trots en många gånger stereotyp behandling av vägkanterna kan man hitta flera olika vegetationstyper här, från torräng i grusslätten till kärr i dikesbotten. Olika typer av vägar (asfalt-, grus och markvägar) innebär också att miljön kring vägen varierar, och skapar olika miljöer för växterna. Genom att anpassa skötseln kan floran gynnas betydligt. Slätter med borttagande av höet har experimentellt visat sig ge artrika vägkanter. Torrängar eller gräshedar som har lågväxande vegetation kräver dock inte lika intensiv skötsel som mer frodig vegetation. Att inte slå överallt i vägkanten varje år, utan lämna icke slagna bitar kan också gynna insekter, kräldjur och små däggdjur, eftersom platsen då kan erbjuda skydd och övervintringsmöjligheter.

Arter som man ofta hittar i vägkanten är bl.a. blåeld, oxtunga, vädtklint, rödklint och kungsljus. I vägkanter påverkade av näringsläckage från åkrar och bilarnas utsläpp eller dålig hävd, hittar man istället arter som hundkex, hundäxing, palsternacka och knylhavre.

7.4.3. Banvallar

Banvallarna utgör idag tillflyktsorter för den vilda floran och faunan. Under sommaren 1996 inventerades kärleväxtfloran längs banvallarna i kommunen. Arbetet omfattade även numera nedlagda linjer i den mån de fortfarande finns kvar. Resultaten visade att banvallsfloran är mycket artrik och värdefull. Totalt påträffades 372 olika växtarter varav flera är upptagna på den nationella rödlistan. Bland fynde kan brinklosta, kärnäva, stor bockrot, rosenlök och grenigt kungsljus nämnas. Samtliga dessa arter är mycket sällsynta i Skåne och Sverige. Den artrikaste, och botaniskt allra mest intressanta, järnvägslinjen var Billeberga-Helsingborg där totalt 249 olika växter påträffades.

Den stora artrikedomen och det faktum att banvallarna idag utgör en av få kvarvarande tillflyktsorter för floran i det skånska slättlandskapet gör att banvallarna spelar en mycket viktig roll för bevarandet av traktens biologiska mångfald. Mark- och ljusförhållanden längs spåren är mycket variabla, och man hittar här både torrängs- friskängs-, fuktängs- och kärnväxter, liksom skogsväxter och ruderatmarksväxter. Det är just den stora variation av miljöer som gör banvallarna så artrika.

7.4.4. "Urban" natur (bl.a. parker, koloniträdgårdar, kyrkogårdar, ruderatmark)

I takt med att bebyggelse, tätorter och vägar tar allt större arealer i anspråk, har vissa så kallade "urbana" naturtyper blivit allt vanligare. Mycket av vår planerade natur intill bebyggelse har ett rikt växt- och djurliv. Främst gäller det villornas och koloniernas lummiga trädgårdar, men också bostadsområdenas kvartersparker, stadens parker, kyrkogårdar och alléer. Beroende på hur de sköts varierar inslaget av naturligt spridda arter. Många av växt- och djurarterna kommer från skogen. Genom att ha olika intensitet på skötseln i olika delar kan man gynna mångfalden. Även många planterade främmande arter kan ha stor betydelse som föda åt fåglar och insekter.

Också på s.k. ruderatmark (mark som inte är anlagd utan jorden har lämnats bar) vid t.ex. stationsområden, hamnområden, industritomter, gårdsplaner etc. har arter etablerat sig. Här har en hel del av det gamla åkerlandskapets örter och gräs kunnat överleva. Många av arterna är mer eller mindre tillfälliga kolonisationsarter. Dessa marker kan berikas ytterligare genom att så överblivna ytor med olika växter som gynnar insekter och fåglar.

Även byggnader lockar till sig olika djur. Här bygger fåglar och fladdermöss bo. I vår närhet trivs också ekorrar, kaniner, igelkottar, råttor, och möss. Ibland kan man också se rävar och grävlingar nära eller i tätorterna.

Det vackra gräset ekorkorn på Landskronas södra industriområde.

7.4.5. Alléer

Allén har ett fransk ursprung och började planteras i Sverige på 1600-talet i ståndsmässiga miljöer. Under 1800-talet planterades också alléer längs uppfartsvägar till utflyttade gårdar. Bondens alléträd användes till skillnad från herrgårdarnas till lövtäkt. Först i början av 1900-talet planterades alléer längs allmänna vägar, där de kom att fungera som vindskydd. Alléerna representerar stora kultur- och naturvärden. De beskriver landskapets topografi, vägars placering och ger historiska sammanhang och bilisterna en skönhetsupplevelse. I kommunen

finns sex stycken alléer, alla ensidiga, som av Vägverket bedömts värdefulla. Dessutom finns tre kortare alléer vilka inte värderats lika högt. Flera av alléerna består av almar, vilket kan betyda att deras existens är hotad. Almsjukan har under senare år gått hårt åt många alléer. Nyplantering av alléer behöver därför utföras och måste då ske med andra trädslag än alm. Många mossor och lavar är knutna till fristående gamla lövträd, även insekter gynnas av trädens fria läge och i murkna stammar trivs vedlevande svampar. I de hålträd som under tiden bildas bor fåglar och fladdermöss.

Eftersom de gamla träden utgör livsmiljöer för flera olika arter bör en successiv ersättning av dåliga träd eftersträvas.

7.4.6. Golfbanor

Golfbanor omfattar stora arealer grönområden, Landskronas 18-hålsbana täcker tillsammans med övningsområden och anläggningar 84 ha. Omkring 60% av golfbanan utgörs av ytor som är avsedda för golfspel. Eftersom banan är anlagd på före detta åkermark och stora delar gödslas och sköts intensivt är florin i huvudsak trivial. Högruffar, dammar, träddungar, markerna som omger bäckar som rinner genom området och parken kring Erikstorps gård är dock områden med mer naturlig vegetation. Här är också förutsättningarna att öka den biologiska mångfalden störst. Green och fairway (gräsytor på en golfbana som ofta klipps) gynnar arter som vill ha kortklippta gräs vid födosök, t.ex. trastar, stare, ärlor och kråkfåglar.

Inom golfbanans område har ca. 250 arter hittats. Några av dessa är rödlistade arter och har stort naturvärde källfräne, vårtsärv, blåtag, kransalgen stinksträfsse och dikesveronika. Andra inte så vanliga arter som växer här är hästsvans, ängshaverrot, finsk fingerört, ängsnycklar och strandkål.

Med anpassad och varierad skötsel kan man här bevara och skapa möjligheter för att öka den biologiska mångfalden och en mängd miljöer kan skapas som utgör livsmiljöer för växter och djur.

Golfbanan vid Erikstorp

7.5. Småbiotoper

Många restbiotoper har högt kulturhistoriskt värde eftersom de oftast är rester från ett tidigare landskap. Kontinuiteten i dessa områden är lång och de hyser därför en intressant flora och fauna och har därför höga biologiska värden.

7.5.1 Märgelgravar och övriga småvatten

De stora uppodlingarna under 1800-talet innebar att man behövde mer näring till den ökande odlingsarealen. Detta löste man genom att gräva upp kalkhaltig jord, s.k. märgel, och sprida ut på åkrarna.

På grund av utdikning av våtmarker och kulvertering av vattendrag har landskapet utarmats på sötvattenmiljöer. Märgelgravar och andra småvatten har därför fått stor betydelse för våra grodor, paddor och salamandrar. Flera andra grupper är också beroende av dessa småvatten t.ex. snäckor, musslor, trollsländor och vattenväxter.

Under senare år har dammar anlagt på jordbruksmark, ofta i samband med vattendrag för att utjämna flödet och rena vatten innan det rinner ut vattendraget och vidare ut i havet.

7.5.2. Åkerholmar

Åkerholmarnas antal har minskat drastiskt genom åren. Jordbrukets rationalisering och effektivisering har inneburit att de rensats och plöjts upp för att bli en del av åkern och odlas. I slättbygder var åkerholmarna inte så många eftersom stenbumlingar och berg i dagen inte förekommer här. Här har istället gravhögar och märgelgravar varit orsak till att ett område inte har odlats.

7.5.3. Ätthögar

De ligger spridda likt öar i ett hav av åkermarker. Många har plöjts bort eller naggats i kanten. Kvarvarande ätthögar utgör idag en av få platser där den vilda floran och faunan kan finna livsrum. De har därför stor betydelse för den biologiska mångfalden i slättbygden. År 1995 gjordes en uppföljning en inventering gjord på 1950-talet av ätthögarnas kärnväxtflora. Den visade att floran på ätthögarna hade förändrats, arter hade tillkommit och försvunnit. Totalt sett hade artantalet minskat med drygt 20 arter och artsammansättningen hade förändrats till att hysa fler kvävegynnade arter. Fortfarande hyser de dock en värdefull flora. Ätthögarna har därmed både biologiskt och kulturellt värde. Ätthögarna ligger ofta på höjder med utsikt över nejden.

7.5.4. Hägnader

I största delen av Landskrona kommun var sten en bristvara och hägnader anlades därför av annat tillgängligt material. Tånggården och jordvallar var vanligt. Av dessa finns idag enstaka jordvallar kvar i Saxtorpsskogen och Flygeltofta. Både tånggården och jordvallar grundades med sten, och man kan idag se rader av stenar som rester efter forna tiders hägnader.

En annan typ av hägnad var pilevallarna. Deras historia börjar på 1600-talet då Kristian IV i en Recess (riksdagsbeslut) 1643 påbjöd att pilar skulle planteras för att öka den knappa tillgången på virke. Först i och med skiftena i slutet av 1700-talet kom dock planteringen igång i någon större skala. Tidigare hade pilevallarna mestadels planterats vid by- och gårdstomter, nu planterades de i ägogränserna. Redan i landshövdingensberättelsen för

Malmöhus län 1861-65 talades dock om att pilevallarna började försvinna ur landskapet. Det är främst i ägo- och sockengränser man ser dem idag t.ex. vid sammanflödet mellan Kvärlövsbäcken och Saxån vid Saxtorps kyrka. De gamla pilarna har höga naturvärden. Många mossor, lavar och insektsarter är knutna till träden och deras närmaste miljö. Trädraderna delar upp landskapsrummet, ger lä och karaktär åt landskapet, samt påminner oss om historien.

8. Flora och fauna

8.1. Värdefulla habitat

8.1.1. Ängs- hagmarks- och betesinventeringen

Länsstyrelserna har genomfört en riksomfattande inventering av ”ängs- och hagmarker” under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet. Under början av 2000-talet genomfördes en liknande undersökning som kallades ”Ängs och bete”. Undersökningarna är inte jämförbara. Ängar är gräsmarker som hävdas med slätter och hagar sådana som hävdas med bete. I länet har länsstyrelsen ansvarat för inventeringen och sammanställt materialet.

Ängs och hagmarksinventeringen har klassat materialet i fyra olika kategorier:

Klass I	särskilt höga naturvärden
Klass II	mycket höga naturvärden
Klass III	höga naturvärden
Klass IV	objekt med vissa naturvärden

Objekt ur klass IV utgörs av betesmarker som tidigare varit åker eller som påverkats kraftigt av handelsgödsel, jordbearbetning eller annat, och därför hyser en trivial flora men kan ha betydelse för upplevelsen av odlingslandskapet.

I Landskrona kommun har totalt 64 objekt identifierats omfattande en areal av ca. 486 ha, vilket motsvarar 3,4% av kommunens yta eller 2,4% av gamla Malmöhus läns ängs- och hagmarker. Alla gräsmarker i kommunen är upptagna.

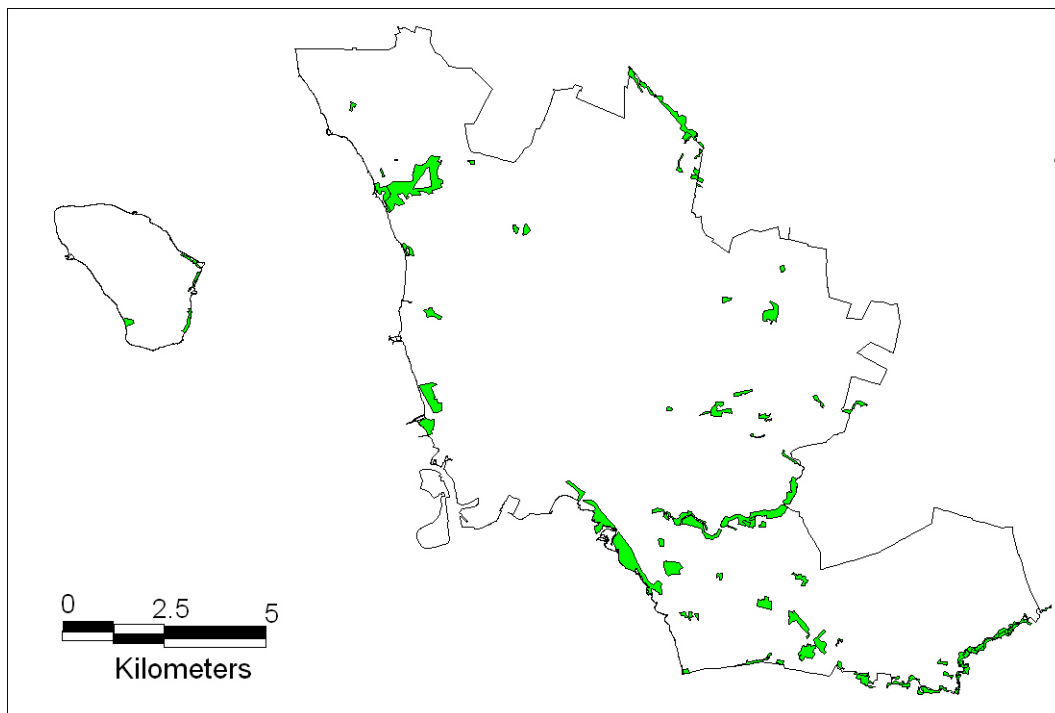
Flygeltofta ängar och Haken på Ven är klass I- objekt. Hillehögs daler, Saxåns mynning, Ottarp, Husvik och stranden Norrebrog – Kyrkbacken är klass II-objekt.

Det finns inga slätterängar i kommunen.

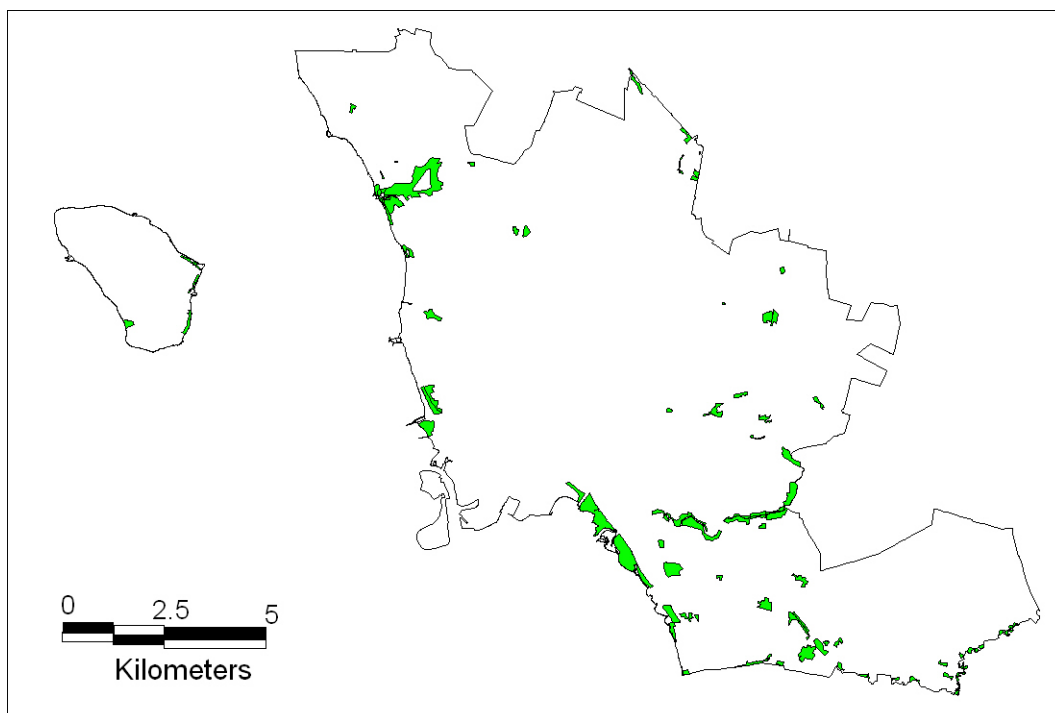
Naturtyp	Klass I		Klass II	Klass III	Klass IV		antal	areal
	antal	areal			antal	areal		
Betad havsstrandäng	1	13,5	1	77,1	1	1,2	1	5,0
Öppen hagmark			4	51,9	21	156,6	21	120,8
Blandlövhage					5	12,9	1	1,5
Annan hagmark	1	11,5			3	11,5	3	7,2
Annan öppen utmark					2	11,8	1	3,7

Betesmark på inägomark

- •Öppen hagmark är betesmarker som finns på mark som tidigare oftast brukats som åker. De är därför kraftigt påverkade av handelsgödsel och hyser en trivial flora.
- •Blandlövhage är betesmarker med buskar och träd, det dominerande trädslaget ger namn åt naturtypen.
- •Annan hagmark är betesmark med riklig förekomst av taggiga buskar som slån och hagtorn.
- Betesmark på utmark
- •Havsstrandäng är betesmarker som påverkas av vattenståndet i havet, vilket innebär att markerna är mer eller mindre saltbemängda.
- •Annan öppen utmark är betesmarker som finns på öppna marker i kuperad terräng vid kusterna.

Ängs och hagmarksinventeringen från slutet av 1900-talet. 486 ha

Ängs och betesinventeringen under början av 2000-talet. 391 ha

Ängs och betesinventeringen omfattar 391 ha. Den är inte direkt jämförbar med ängs och hagmarksinventeringen. Dock kan det ändå konstateras att arealerna av dessa marker har minskat.

De besökta markerna är uppdelade i tre grupper:

Fullständigt inventerade marker: Ängs- och betesmarker som vid fältbesöket hade höga natur- och/eller kulturmiljövärden. I de här markerna har inventeringarna gjort en s.k. fullständig inventering.

Restaurerbara marker: Marker som inte längre hävdas eller hävdas för lite med t.ex. för få betesdjur. Här finns ändå tillräckligt med natur- och kulturmiljövärden kvar för att markerna ska kunna restaureras på ganska kort tid. Dessa områden har inte inventerats i detalj. Inventeringarna har bara registrerat huvudskälet till att området skulle vara intressant att restaurera.

Marker som inte längre är aktuella: Detta är marker som tidigare klassats som värdefulla för sina natur- och kulturmiljövärden, t.ex. vid andra inventeringar. Nu har dock markerna förlorat dessa värden på grund av exempelvis igenväxning eller plantering. För dessa marker har inventeringarna bara registrerat orsaken till att markerna inte längre har tillräckliga värden för att platsa i inventeringen.

8.1.2. Nyckelbiotoper, sumpskogar, naturvärdesobjekt

Skogsvårdsstyrelsen har utfört en inventering av skogsmarken i Sverige för att identifiera särskilt viktiga biotoper, nyckelbiotoper, sumpskogar. Med nyckelbiotop avses en biotop i vanlig mening, d.v.s. en någorlunda enhetlig och avgränsningsbar livsmiljö men som dessutom har en avgörande betydelse, en nyckelroll, för den hotade och sällsynta delen av skogens fauna och flora.

Eftersom begreppet nyckelbiotop är storleksberoende kan en nyckelbiotop vara allt från ett enskilt jätteträd eller en källa på några kvadratmeter i södra Sverige till ett urskogslignande område på flera tiotal hektar, ibland större än 100 hektar, i Norrlands inland.

Vid sökandet efter nyckelbiotoper har en typ av objekt blivit besökta där man konstaterat uppenbara och påtagliga naturvärden utan att objekten når upp till kvaliteten nyckelbiotop. Dessa områden kallas objekt med naturvärden eller naturvärdesobjekt. De har höga naturvärden och kan ofta beskrivas som "framtidnyckelbiotoper", biotoper som befinner sig i ett vänteläge för att på kanske 10-30 års sikt kunna utvecklas till nyckelbiotoper. Dessa biotoper har för låg beståndsålder, brist på död ved eller att skogliga åtgärder nyligen utförts i dem för att räknas som nyckelbiotoper.

Sumpskog innefattar all trädbärande blöt mark där träden (i moget stadium) har en medelhöjd på minst 3 m, och trädens krontäckningsgrad är minst 30 % och på fuktig mark om fuktighetsälskande (hydrofila) arter täcker minst hälften av befintligt fält- eller bottenskiikt. Sumpskogarna indelas bl.a. efter hydrologisk typ. Följande huvudtyper finns: myrskog, fuktskog och strandskog.

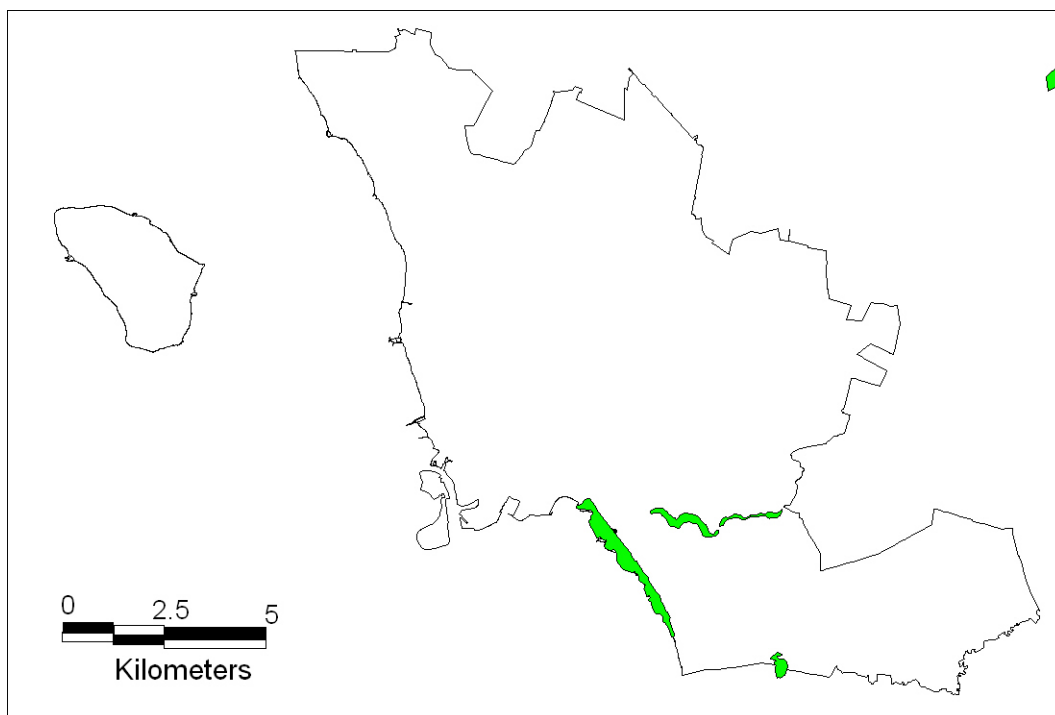
Inga av dessa biotoper är funna i Landskrona kommun delvis p.g.a. skogsmarken har en ytterst begränsad yta i kommunen.

8.1.3. Våtmarksinventeringen

Våtmarker har länge varit hotade biotoper. Sedan början av 1800-talet har deras areal i landskapet ständigt minskat till följd av sjösänkningar, dränering av våtmarker och kulvertering av vattendrag. Till en följd av detta har också många arter minskat dramatiskt. Kvarvarande våtmarker är ytterst värdefulla för överlevnaden av många arter.

Under 1990 gjordes en våtmarksinventering i Malmöhus län, i länsstyrelsens regi, där olika typer av våtmarker identifierades (myr, limnisk våtmark, marin våtmark, fuktig – våt mark på mineraljord, obestämbare våtmark p.g.a. ingrepp).

Den typ av våtmark som finns upptagen från Landskrona kommun är havsstrandängar (dvs. marin våtmark) och några marker längs Saxån. Havsstrandängarna vid Saxåns mynning upptar en yta av 113 ha.

Våtmarksinventeringen

8.2. Flora och fauna

8.2.1. Kärlväxter

Landskrona kommun hyser en rik kärlväxtsflora och däribland flera rara och hotade arter. Det beror dels på att de naturfragment som finns kvar är olikartade, dels på att markförhållandena varierar och innehåller flera kalkrika trakter. Flera ovanliga arter har också kommit hit med människan. Särskilt artrika områden finns vid Ålabodarna, Sundvik, Rustningshamn, Rååns dalgång och på Ven.

En majoritet av de kärlväxter som man hittar inom kommunen är historiskt sett knutna till odlingslandskapet, och då framför allt till ängar, hagar och åkrar. Många av arterna har med minskat utrymme i odlingslandskapet funnit nya biotoper att växa i, t.ex. längs våra vägar och på gamla industritomter, samtidigt som många har minskat sin utbredning dramatiskt. Arter som gynnas av hög kvävedeposition och övergödning utgör en allt större andel av arterna. Exempel på sådana arter är smörblomma (*Ranunculus acris*), hundkäx (*Anthriscus sylvestris*), brännässla (*Urtica dioica*), gårdsskräppa (*Rumex longifolius*) och hundäxing (*Dactylis glomerata*).

Många kärlväxter knutna till odlingslandskapet har gått kraftigt tillbaka framför allt under senare delen av 1900-talet. Det är främst uppodlingen samt användning av konstgödsel på kvarvarande ängs- och betesmarker, användning av handelsgödsel och kemisk bekämpning på åkrar som har lett till detta. Som exempel på arter som var vanliga på ängsmarker kan nämnas smörbollar (*Trollius europeus*), krissla (*Inula salicina*), slätterfibbla (*Hypocheris maculata*), svinrot (*Scorzonera humilis*) och darrgräs (*Briza media*). Arter som var vanliga på betesmarker var t.ex. kattfot (*Antennarica dioica*), jordtistel (*Cirsium acaule*), bockrot (*Pimpinella saxifraga*), rödkämpar (*Plantago media*) och knägräs (*Danthonia decumbens*). Exempel på vanliga åkerogräs var åkerklätt (*Agrostemma githago*), blåklint (*Centaurea cyaneus*), riddarsporre (*Consolida regalis*) och stallört (*Ononis arvensis*).

I kommunen finns några arter som har mycket begränsad utbredning både inom kommunen och i landet i övrigt. Dessa är jättefräken (*Equisetum telmateia*), kamomillkulla (*Anthemis cotula*), stallört (*Ononis arvensis*) och vallsvingel (*Festuca arundinacea* ssp. *Uechtriziana*). Landkrona kommuns kärlväxtflora är väl känd tack boken "Floran i Landskrona kommun" av John Kraft.

8.2.2. Mossor

Kunskaperna om mossor är sämre än för kärlväxter, både inom kommunen men även totalt sett, tillförlitligheten hos t.ex. utbredningskartor är därför inte alltid så stor. Inventering av mossor på utvalda träd med lägen spridda i kommunen utfördes 1983 och följdes upp 1994. Undersökningen visar att mossornas antal har varit det samma eller har ökat något. Det var arter som är medelkänsliga t.ex. *Hypnum cupressiforme* eller känsliga t.ex. *Orthotrichum diaphanum* för luftföroreningar som har ökat mest. Mossor som är ganska tåliga eller gynnade av luftföroreningar hade minskat t.ex. *Dicranoweissia cirrata*. Den enda kända rödlistade mossan i Landskrona kommun är liten ärgmossa (*Zygodon viridissimus*).

8.2.3. Lavar

Även kunskaperna om lavar är dålig både inom och utanför kommunen. Lavar är en speciell grupp av organismer som består av såväl svamp som alg. De förekommer nästan överallt på jorden. Trots att många tål extrema klimat och ställer små krav på näring och underlag, finns det andra som är mycket kräsna och knutna till speciella underlag, biotoper och företeelser. Detta gör dem intressanta ur ekologisk synvinkel. Lavar kan bl.a. indikera urskog och miljöer med höga bevarandevärden. De flesta lavar tål inte luftföroreningar och har därför försvunnit från våra städer. I nyss nämnda undersökning inventerades också lavarna på träden. Antalet lavararter visar en betydande ökning mellan åren. Det var arter som är medelkänsliga (t.ex. *Physcia tenella*, *Physconia entheroxantha*) eller känsliga (t.ex. *Caloplaca citrina*, *Physcia caesia*, *Pleurosticta acetabelum*) för luftföroreningar som har ökat mest. Flera arter som är tåliga eller gynnas av luftföroreningar hade minskat (t.ex. *Hypocenomyce scalaris*, *Hypogymnia physodes*). Den art som ökade mest var *Lepraria incana*, vilken är luftföroreningstålig men också trivs i ren luft. En hotad art hittades vid det senare undersökningstillfället *Melanelia laciniatula*.

8.2.4. Svampar

Också kunskaperna om svampar är mindre kända. I Skåne torde det finnas minst 5000 olika arter, hittills är cirka 3200 arter registrerade.

När man talar om svamp tänker de flesta på höstens soppar, kremlor och kantareller. Detta är svampens ovanjordiska del (fruktkroppen), men nere i marken eller på dött organiskt material, finns huvudmassan av svampen, mycelet. Svampar är en viktig nedbrytare av organiskt material i naturen men många svampar används också inom industrin t.ex. för framställning av antibiotika och diverse maträtter bl.a. ostar och viner.

Svampar bildar inte fruktkroppar varje år, utan kan existera som mycel under flera år, varför de är svårt att veta om svampen försvunnit eller bara finns under mark. Fruktkropparnas livslängd varierar från några timmar till flera dagar och många arter kräver tillgång på mikroskop för att kunna identifieras, vilket ytterligare försvårar kännedomen om dem.

I kommunen finns inventeringar av svampar gjorda 1999 på några utvalda platser. Flera ovanliga och hotade arter identifierades under detta arbete. Nämnas kan t.ex. vedtrattsquivling

(*Clitocybe lignatilis*), videtofsskivling (*Pholiota conissans*), filtfotsbrosking (*Marasmius torquescens*), silkesslidskivling (*Volvariella bombycina*), Lundskål (*Peziza emileia*), fruktkremla (*Russula decipiens*), kamjordstjärna (*Geastrum pectinatum*), pygmébläcksvamp (*Coprinus miser*), brun stubbhätta (*Mycenella bryophila*), gulfotsskölding (*Pluteus romellii*).

8.2.5. Däggdjur

Däggdjursfaunan är med tanke på de begränsade förutsättningarna tämligen rik, men hänvisad till ganska få områden som erbjuder vatten, föda och skydd. Det öppna landskapets karaktärsart, fältharen, infördes från det europeiska fastlandet under 1800-talet och har anpassat sig bra till svenska förhållanden. Dess släkting vildkaninen, infördes några årtionden senare, betraktas av många som ett skadedjur.

Den begränsade tillgången på skog, speciellt äldre, gör att en del arter som ekorre och mård är mindre vanliga. Större rovdjur representeras av räv och grävling. Iller, mink, hermelin och sannolikt förekommer även mård.

Klövsviltet är representerat med rådjur, som förekommer ganska allmänt.

Smågnagare, såsom åkersork, vattensork, vanlig näbbmus och dvärgnäbbmus förekommer mer allmänt, medan skogsorken och vattennäbbmusen är mindre vanliga. Det förekommer även möss. Igelkotten är en utsatt och hänsynskrävande art. Igelkotten gynnas förutom av tillgång på naturområden, av vildvuxna parker och trädgårdar.

Fladdermusfaunan i kommunen är knuten till förekomst av samlad bebyggelse, lövskogsdungar eller ansamlingar av enstaka träd samt vatten. Sex arter är stationära inom kommunen:

Vattenfladdermus (*Myotis daubentoni*) är som namnet antyder bunden till vatten, både stillastående och rinnande. Den begränsande faktorn för artens utbredning är yngelplatser. Normalt ynglar den i ihåliga träd och stenskoningar i anslutning till broar. Arten finns framför allt vid Saxån, Braån och Råån samt större dammar omgivna av vegetation.

Stor fladdermus (*Nyctalus noctula*) är en hänsynskrävande art enligt Databanken för hotade arter. Orsaken till det är att den är beroende av ihåliga träd för sin fortplantning, eftersom yngelkolonin är van att flytta krävs flera håligheter. Arten är allmän i Skåne och torde finnas utefter ådalarna.

Nordisk fladdermus (*Eptesicus nilssoni*) är den i särklass vanligaste fladdermusarten och finns främst i anknytning till mindre tätorter. Arten ynglar och övervintrar främst i hus men kan också påträffas i jordkällare. Den finns i hela kommunen, men företrädesvis i anslutning till små eller medelstora samhällen.

Gråskimlig fladdermus (*Vespertilio murinus*) är relativt vanlig i slättlandskapet, där den ynglar på vindar i bondgårdar. Under hösten söker den sig till städerna där den parar sig och övervintrar. Arten har setts i Landskrona på sent 70-tal.

Dvärgfladdermus (*Pipistrellus pipistrellis*) är en vanlig art i Skåne. Den finns i de flesta miljöer med förekomst av träd. Arten ynglar i hus och kan bilda stora kolonier och förekommer på de flesta ställen med samlad bebyggelse.

Långörad fladdermus (*Plectus auritus*) är en relativt vanlig art. Den ynglar i kyrktorn eller på större vindar och jagar gärna på platser med rik vegetation. Övervintring sker i hus. Arten är liksom dvärgfladdermus knuten till bebyggelse.

Arter som skulle kunna finnas i kommunen är barbastell (*Barbastella barbastellus*) som har varit sedd på Ven på 1980-talet, sydfladdermus (*Eptesicus serotinus*) som för första gången i

Sverige sågs utanför Kristianstad men som sedan har expanderat och setts på flera platser och mustaschfladdermus (*Myotis mystacinus*) som visserligen har gått tillbaka på senare år men har observerats vid Vallåkra strax utanför kommungränsen.

Alla träddominerade områden är viktiga lokaler för fladdermöss, så som Saxtorpsskogen med villa- och fritidbebyggelse, Tågerup, Ottarp, parkerna vid Säbyholm, Hildesborg, Citadellet och Karlslund. Ådalarna med omgivande skogsdungar och betesmarker är också viktiga. Förekomsten av håligheter och skrymslen, samt tillgång på insekter är också viktigt.

Hot mot fladdermössens fortsatta existens är utdikning av våtmarker, upplöjning av betesmarker och användning av biocider.

Fladdermössen gynnas genom plantering av läplanteringar och trådridåer i det öppna landskapet samt anläggning av våtmarker. I yngre trädplanteringar kan man sätta upp holkar. Under broar likaså, när stenbroar ersatts av betongbroar.

I havet förekommer knobbsäl som har en liten koloni söder om Gipsön. Enstaka tumlare förekommer ibland i Öresund.

Tumlare.

8.2.6. Fåglar

Under årens lopp har 273 arter observerats i kommunen. Av dessa häckar mellan 108 och 124 arter, resten är mer eller mindre tillfälliga besökare eller flyttare. Bland de mera intressanta och uppmärksammade häckfåglarna återfinns arter som storskarv med en stor koloni på Gråen, skärfläcka, backsvala med Skånes största population på Ven, svart rödstjärt med täta revir i Landskronas industriområden pungmes och skäggmes.

Kommunen har under första halvan av 1900-talet (för vissa arter under en senare period) hyst en mängd häckande arter som numera är försvunna ur Sverige eller är akut hotade . Bland

dessa kan nämnas vit stork, sydlig kärrsnäppa, svartbent strandpipare, tofslärka och kornsparv. Framförallt har det moderna jordbruket och annan ändrad markanvändning varit orsaken till arternas försvinnande ur kommunen. Arter som fortfarande inte är ovanliga men som minskat kraftigt är t.ex. tofsvipa, ängspiplärka, ladusvala, stare, hämpling och gulsparv.

Större delen av kommunen är numera jordbruksmark med en trivial fågelfauna och av större skogsområden finns endast Saxtorpsskogen vid Häljarp, vilken därför har stor betydelse för flera av kommunens häckfåglar. Andra viktiga områden i kommunen är Glumslövs backar, Gråen, Vens rasbranterna och de till större delen orörda lövskogsdungarna där, Saxån med strandzoner samt Lundåkrabukten med intilliggande strandängar. Framförallt är området kring Lundåkrabukten av större intresse för såväl häckande som rastande fågel, där har även det största antalet arter anträffats i kommunen (över 230 arter).

Flyttfåglar passerar i stor skala över Skåne. Under våren går sjöfågelsträcket söderut genom Öresund företrädesvis mellan Ven och svenska fastlandet. Samtidigt sträcker framförallt rovfåglar, duvor och tättingar in på bred front från Danmark, men dock med viss koncentration till den närmsta vattenpassagen över Ven. Två tydliga sträckleder med landlevande fåglar går över kommunen under hösten. Dels ett blandat sträck med framförallt rovfåglar och tättingar från Glumslövs backar och ut över Ven, och dels ett massivt småfågelsträck med sydlig kurs som följer Öresundskusten. Eftersom många fåglar skyr större vattenpassager fungerar kusten som en uppsamlande tratt för höstflyttande fåglar från hela Sverige. Ett mera spritt och ej så koncentrerat sträck förekommer under hösten vid perioder med ostliga vindar, då fåglarna mera obehindrat sträcker ut över Öresund. I Lundåkrabukten rastar mängder av sjöfåglar, vadare och måsfåglar under framförallt hösten. Bukten är även en viktig uppsamlingsplats för övervintrande och översomrande sjöfågel. Vid Landskrona utfyllnad har de anlagda lakvattendammarna tidigare utgjort en viktig rastplats och häckningslokal för flera arter vadare, men igenväxning, nyanläggning av inplastade dammar samt igenfyllning har totalt förändrat områdets betydelse. Den lilla vassdammen väster om de nyanlagda dammarna har i sitt nuvarande tillstånd en intressant häckfågelfauna, med bland annat de hänsynskrävande arterna smådopping, skedand, brun kärrhök, pungmes och skäggmes.

8.2.7. Kräldjur

Utbredningen av landets sex kräldjur är i kommunen dåligt kända. De som redovisas är därför de som veterligen är kända samt de som troligen förekommer.

8.2.7.1. Nationellt allmänna arter

Snok (*Natrix natrix*) förekommer troligen fortfarande i delar av kommunen som har en blandning av åkrar, betesmarker och skog, alltså en mycket begränsad del. De är ofta knutna till sötvatten och våtmarker där de jagar fisk och grodor. Ormslå eller kopparödla (*Anguis fragilis*) finns tidigare dokumenterad från Ven, men huruvida den fortfarande förekommer är inte klart. Artens dolda levnadssätt under stenar och ved medför att den ofta är förbisedd. Den påträffas i vegetationstäta områden med tät och fuktig markvegetation t.ex. betesmarker och skogsgläntor. Man kan misstänka att den förekommer i skogbevuxna delar av kommunen t.ex. Råå-dalen.

Skogsödla (*Lacerta vivipara*) är en tolerant art som förekommer i en mängd miljöer, dock ofta i anslutning till skogsmark. Arten förekommer troligen i mindre jordbrukspåverkade delar av kommunen, som t.ex. Rååns dalgång och Saxtorpsskogen.

8.2.7.2. Nationellt sällsynta arter

Sandödla (*Lacerta agilis*) är en värmekrävande art och förekommer endast i landets sydligaste delar och då ofta vid kusten. Den är knuten till öppna, soliga och torra marker med gräs och vegetationsfria partier. Slänter, hedmarker, grustag och järnvägsvallar är typiska livsmiljöer. Backafallen på Ven och Glumslövs backar är rikskända lokaler för sandödla. Man tror att arten har gått tillbaka kraftigt under senare år. Igenväxning och förbuskning kan ha haft betydelse för detta, liksom utbyggnad och störning i allmänhet. Arten kan förekomma på andra ställen i kommunen som i Sundvik, Saxtorpsskogen och längs järnvägsvallar.

8.2.8. Groddjur

8.2.8.1. Nationellt allmänna arter

Vanlig groda (*Rana temporaria*), åkergroda (*Rana arvalis*), vanlig padda (*Bufo bufo*) och mindre vattensalamnader (*Triturus vulgaris*) förekommer allmänt inom landet framför allt i södra delarna, och troligen på många platser inom Landskrona kommun. Arterna är generalister och trivs i många olika miljöer. De båda grodorna är dock mer beroende av fuktiga miljöer än vanlig padda. Arterna är inte heller speciellt värmekrävande utan tål relativt låga temperaturer. Dikning och hårt utnyttjat jordbrukslandskap har gjort att många grodlokaler har försvunnit.

8.2.8.2. Nationellt sällsynta arter

Lökgrodan (*Pelobates fuscus*) är numera ytterst ovanlig i Sverige, arten har minskat med 99% sedan 1960-talet, och förekommer sedan lång tid bara i Skåne. Arten är knuten till öppet jordbrukslandskap, framför allt i sandiga områden, där den kan gräva ner sig och hålla sig dold under dagtid. Arten gynnas av solbelyst och varmt vatten. Fortplantning sker i vattensamlingar som behåller en vattenyta under sommaren. Lökgrodan finns i Häljarp som är en gammal känd lokal enstaka exemplar har även påträffats i Tofta-Munkebäcksområdet. Strandpaddan (*Bufo calamita*) (tidigare kallad stinkpadda) är knuten till torra, sandiga och klippiga marker med låg, gles vegetation. Den är tämligen värmekrävande och utnyttjar grunda, solbelysta och temporära vattensamlingar för sin fortplantning. Arten har minskat kraftigt i hela sitt utbredningsområde. Den har tidigare förekommit i kommunen men har inte påträffats här sedan 1975, strax söder om kommunen i Järavallen förekommer den dock rikligt.

Grönfläckig padda (*Bufo viridis*) är tillsammans med lökgrodan Sveriges i särklass sällsyntaste groddjur. Arten har minskat dramatiskt under de senaste 50 åren och förekommer bara på några få lokaler i södra Sveriges kustlandskap. Den grönfläckiga paddan är värmekrävande och trivs i öppna, torra och sandiga eller klippiga miljöer med låg vegetation. Arten påträffas därför t.ex. på saltpåverkade havsstrandängar och i grustag. Utplanteringsförsök av paddan har gjorts i dammarna på Landskrona golfbanan och på Ven. Större vattensalamander (*Triturus cristatus*) förekommer i södra Sveriges slätt- och kustlandskap. I Skåne förekommer den i många vatten och kan knappast betraktas som regionalt sällsynt. I kommunen förekommer den i några småvatten på Ven och Golfbanan vid Erikstorp och troligen på flera andra ställen

Det moderna jordbruket med rationella brukningsenheter, användning av kemikalier och konstgödning samt modernt skogsbruk är de största hoten mot både kräl- och groddjur. Även inplantering av fisk och kräftdjur har många gånger haft negativ inverkan.

8.2.9 Fiskar

De sötvattensfiskar, 13 till antalet, som kan påträffas i kommunen är framför allt bundna till havet och åarna, Saxån, Braån och Råån. Åarna är numera bra fiskevatten bl.a. för öring,

gädda och ål. Saxån och Braån har också ett antal intressanta fiskarter såsom grönling, elritsa och sandkrypare. I många fall har fiskarter inplanterats.

Nationellt allmänna arter

Abborre storvuxna exemplar finns i saxåns nedre delar. Viktig sportfiskeart.

Braxen förekommer.

Elritsa är vanligast i opåverkade vattendrag. Förekommer vanligt i Saxån-Braån.

Id är betraktad som en minskande art och är endast funnen på enstaka platser i Saxån-Braån.

Mört förekommer mest i djupare åpartier och i sjöar. Arten har hittats på många ställen i Saxån-Braån.

Gädda är vanlig i Saxåns-Braån vattensystem. Gäddan är en rovfisk i toppen av näringskedjan och har därmed en viktig reglerande funktion på övriga fiskfaunan.

Löja är vanligt förekommande i vattendragens huvudfåror.

Öring är den mest spridda fisken i Skånes åar. Arten gynnas av kallt och syrerikt vatten, varför man ofta hittar den i övre delen av åarnas vattensystem. Tidigare var öringen nästan helt utslagen i vissa åar p.g.a. utsläpp och dåliga syrgasförhållanden. Förbättrad vattenkvalité har gjort att arten ökat. Nu förekommer den med betryggande antal i Saxån-Braån och Råån.

Småspigg är vanlig i grunda bäckar i Skåne. Den är tålig mot föroreningar och kan förekomma i vatten där övrig fiskfauna är utslagen. Arten är däremot känslig för predation av andra fiskar och kan försvinna helt om antalet rovfiskar blir för stort. Småspiggen påträffas i Saxån samt i småbäckar söder och norr om Landskrona.

Storspigg förekommer främst i kustnära vatten. Man finner den på många ställen i Saxån-Braån och i mindre bäckar söder och norr om Landskrona.

Bäcknejonöga är endast funnen på enstaka platser i Saxån-Braån. Arten är svårobserverad och kan nästan bara ses under leken på våren.

Ruda är knuten till stillastående vatten och förekommer troligen på många platser i kommunen.

Karp är ursprungligen inte en svensk fisk utan har inplanterats. Så har skett t.ex. i dammarna vid Borstahusens golfbana för att hålla borta oönskad vattenvegetation. Inplantering av karp minskar ofta dammarnas naturvärde och biologiska mångfald betydligt.

Ål håller framför allt till i åarnas nedre delar den är speciellt vanlig i Saxån, men förekommer också i mindre vattendrag. Numera rödlistad.

Nationellt sällsynta arter

Groplöja är inte med säkerhet funnen i kommunen under 1900-talet. Arten är utpräglat sydlig och förekommer naturligt endast i sydvästra Sverige.

Sandkrypare har ett mycket begränsat utbredningsområde i södra Sverige men har sin tyngdpunkt i Skåne. I kommunen förekommer den i Saxån och Braån. Man påträffar den i vegetationsrika partier i nedre delen av vattendragen. För framgångsrik lek krävs grus- och sandbottnar.

Grönling lever i mindre bäckar och åar. Förekomsten är nästan helt koncentrerad till Skåne, framför allt till åar i jordbrukslandskapet samt i vattendrag i Göinge. Den finns på ställen i Saxån där den har ökat sen 1960-talet, i takt med förbättrad vattenkvalité.

Hot mot fiskfaunan har i huvudsak med vattenkvalitén eller bristen på vatten att göra. Vattenkvalitén har under senare år blivit bättre eftersom reningen blivit effektivare och utsläppen till vattendragen har minskat. Halterna av näringsämnen är dock fortfarande höga. Återskapande och restaurering av våtmarker är positivt för fiskfaunan. För fiskar i havet hänvisas till annan litteratur.

8.2.10. Stormusslor

Tjockskalig målarmussla förekommer sannolikt i Saxån och Braån och är klassad som starkt hotad.

8.2.11. Rygggradslösa djur

De rygggradslösa djuren, t.ex. insekter, spindlar och mollusker, är mycket bristfälligt kända inte bara inom kommunen utan i hela landet. Man uppskattar antalet insekter i Sverige till ca. 25.000. Av dessa tillhör ca. 19.200 arter (3/4) några få helt dominerade grupper: skalbaggar (4300), tvåvingar (6.000) och steklar (8.900). En majoritet av de hotade arterna är vedlevande insekter, varav ett stort antal utnyttjar död ved, hålträd, stubbar, stammar, vedsvamp och savflöden som livsmiljöer. Denna typ av livsmiljöer har minskat starkt sedan 1950-talet, inte minst i Skåne.

En inventering av vedinsektsfaunan i Tågerup vildpark 1999, visade på en stor variation av arter. Inslag av gamla grova almar och almhögstubbar tillsammans med en myckenhet av död ved och hålträd förklarar detta. Man fann totalt 125 olika vedinsekter varav 22 är rödlistade och hotade i Sverige.

För att bevara och vidmakthålla en rik vedinsektsfauna skall man 1) bevara död ved 2) skapa nya resurser av död ved t.ex. rishögar, lågor och högstubbar, 3) bevara en åldersstruktur som gör det möjligt för yngre träd att utvecklas till äldre träd.

Torra näringsfattiga och sandiga marker är ofta hemvist för sällsynta och hotade insekter, bla ensamlevande (solitära) bin.

Bottenfaunan (makroskopisk fauna t.ex. insekter, snäckor, musslor, kräftdjur och glattmaskar knutna till bottenmiljön i en sjö eller ett vattendrag) i Saxån-Braån undersöks årligen genom Saxån-Braåns vattenvårdsförbund sedan 1988. Undersökningarna har visat att djurlivet i vattensystemet är tydligt påverkat av organiska föroreningar (näringsämnen) men att artantalet ända kan betecknas som måttligt högt. Även renvattenkrävande djur förekommer till viss utsträckning och antalet snäckarter är högt på vissa lokaler. Mer allmänt förekommande artgrupper i vattensystemet är glattmaskar, iglar, musslor, snäckor, kräftdjur, dagsländor, skalbaggar, nattsländor och tvåvingar. En mer ovanlig artgrupp som förekommer sporadiskt är bäcksländor. Gruppen kräver rent och syrerikt vatten.

Hot mot bottenfaunan har i huvudsak med vattenkvalitén eller bristen på vatten att göra.

Landkrona har två klassiska insektslokaler:

1. Ålabodarna, Sundvik och slänterna söder därom.
2. Vens backafall med anslutande naturområden.

Dessa områdens värden har främst legat i att de varit öppna, sandiga och solbelysta. Deras värde har minskat de senaste åren på grund av de senaste årens tilltagande igenväxning.

Många arter har försvunnit och några har tillkommit. Bland andra värdefulla insektslokaler kan följande nämnas:

1. Tågerups vildpark
2. Rååns dalgång
3. Säbyholmsparken
4. Södra industriområdet
5. Havsstrandängarna söder om skjutbanan
6. Landskronas småvatten

9. Friluftsliv

9.1. Friluftsliv och rekreation

Allemansrätten är en grundläggande förutsättning för friluftslivet. Kommunens allemansrättsligt tillgängliga mark är liten, eftersom bygden domineras av jordbruksmark. Det finns dock en uttalad vilja i kommunen för att utöka den allemansrättsligt tillgängliga marken. Anläggandet av våtmarken i Häljarp och Säbybäcken naturområde har bidragit till detta.

Med friluftsliv avses vistelse i naturen för naturupplevelser, fysiska aktiviteter och avkoppling. Av grundläggande betydelse för ett områdes värde för friluftslivet är i första hand de naturgivna förutsättningarna så som variationsrikedom i landskapet, kulturhistoriskt intressanta miljöer, anknytning till vatten m.m.

Beroende på var området ligger kan de delas in i promenadområde (bostadsområdets friytor, bostadsnära parker, bostadsnära promenadområde), utflyktsområde och fjärrekreationsområde.

Tabell . Visar rekommenderade avstånd till olika typer av rekreationsområde (Handboken bygg Fysisk planering, 1981).

Begrepp	Gångavstånd	Cykelavstånd	Bil-/bussavstånd
Promenadområde (för promenader, lek, motionslöpning)	150 - 800 m	2,5 m	8 km
Utflyktsområde (halvdagsutflykter)	3 km	10 km	30 km
Fjärrekreationsområde (heldagsutflykter, semester)	-	-	100 km

Tätortsnaturen eller promenadområde ligger i anslutningen till eller strax intill bostaden och används bl.a. för kortare promenader, lek och motion. Eftersom de skall vara lättillgängliga har dessa områden stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa. Utflyktsområde används för kortare utflykter och ligger inom högst en halvtimmes färd avstånd. Fjärrekreationsområden ligger längre bort, när man åker hit räknar man med att vara ute nästan hela dagen.

Friluftsliv och naturvård har i de flest fall stor intressegemenskap. Värdet av ett naturområde har för båda på sikt att göra med områdets förutsättningar att ta emot besökare utan att naturmiljön skadas eller störs, men konflikter kan förekomma. Detta kan t.ex. handla om konflikter mellan faunans krav på ostördhet och människors strövande, eller människors intensiva utnyttjande av ett naturområde vars markförhållanden inte tål detta. I Landskrona kommun är det i huvudsak på havsstrandängarna längs Lundåkrabukten detta är aktuellt.

9.2. Vardagslandskapet

Även om vardagslandskapet i Landskrona kommun huvudsakligen utgörs av ett odlingslandskap finns också här värden för rekreation och friluftsliv. De biotoper

som finns här så som pilevallar, alléer, mägergravar och skogsdungar kring gårdar har stor betydelse för flora och fauna men också för förståelsen av landskapet och dess historia, liksom för det rekreativa värdet.

Landskrona med sitt läge vid havet, har fina möjligheter till promenader längs havet. Denna möjlighet bör utvecklas och tas till vara för allmännyttan. T ex finns goda möjligheter att skapa enkla stigar och vandringsmöjligheter. Skåneleden planeras att dras genom landskrona kommun

Vandring längs en skyddszon längs Saxån.

9.3. Tätortsnaturen

Tätortsnaturen är av stor betydelse för rekreation och friluftsliv. Områdena ligger nära och är lättillgängliga. Tillgängligheten är en av de faktorer som avgör hur mycket parker och natur blir använda. Dessa bostadsnära områdena är också av största betydelse för floran och faunan i staden men också för människors mentala och psykiska hälsa. De offentliga områdena tillgodoser människors behov av rekreation och social samvaro.

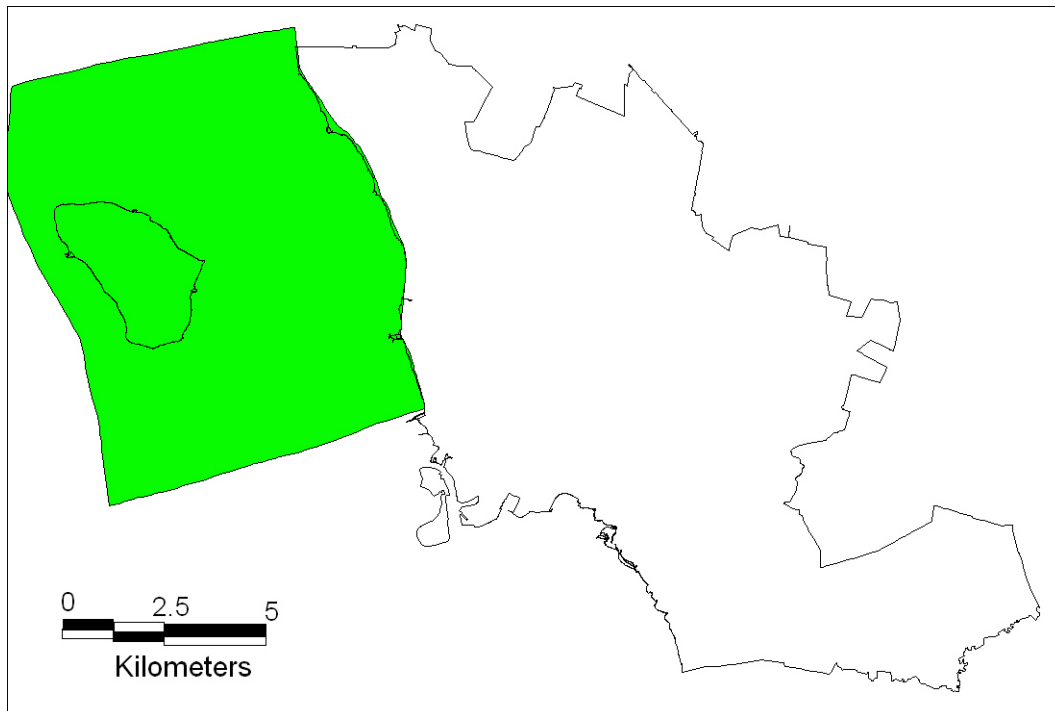
I plan och bygglagen anges att hänsyn skall tas till behovet av parker och natur (andra grönområden) vid utformningen av bebyggelse, och i miljöbalken stadgas att ”behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall beaktas”.

Randzonen mellan bebyggelse och den omgivande landsbygden är särskilt viktig, liksom korridorer ut i omgivande landskap.

9.4. Riksintresse för friluftslivet

Ett riksintresse för friluftsliv har så stora friluftsvärden på grund av särskilda naturkvalitéer och god tillgänglighet för allmänheten att de är attraktiva för besökare från hela eller stora delar av landet. I kommunen finns ett område av riksintresse för

friluftsliv, Ven. För att områdets värden skall bestå är det viktigt att stor hänsyn tas till kulturminnes- och naturvärden.

Riksintresse för friluftsliv

9.5. Kommunalt intresse för friluftsliv

Saxtorpsskogen är kommunens enda större skogsområde. Hit kan man söka sig för skogspromenader. Stråk för promenader längs havet finns också från Landskrona centrum och norröver mot Hildesborg och Hilleshögs dalar.

Längs Saxån-Braån finns ett antal längre sammanhängande sträckor där själva ån genom sin utformning har ett särskilt högt värde från natur-, geologisk- och friluftssynpunkt. Det är längs Saxån mellan Saxtorp och Norra Skrävlinge och i Saxån-Braåns dalgång mellan Häljarp och Billeberga.

Arbete har inletts med att dra Skåneleden genom Landskrona kommun.

9.6. Pedagogiska områden

Ett av naturvårdsprogrammets målsättningar är att fördjupa och bredda kunskapen om kommunens naturvärden. Områden som används för pedagogiska ändamål skall 1) innehålla beskrivna och lätt identifierbara naturföreteelser 2) vara lättillgängliga för skolor.

Områden lättillgängliga för skolor kan vara ganska triviala till sin natur, men artstudier och fältförsök kan bedrivas under en lektionstimme. Detta kan ske på parkmark i skolans omgivning. Ju innehållsrikare denna park/naturmark är desto mer kan den användas.

En annan typ av pedagogiska områden kan också särskiljas. Detta är områden som innehåller något utöver det vanliga t.ex. stor artrikedom, utpräglade landformer eller

speciella biotoper. Denna typ av områden behöver inte ligga i omedelbar närhet av skolan. Exempel på denna typ av områden i kommunen är backafallen på Ven, sandavlagringarna vid Hillehögs dalar, kuststräckan med erosionsbranter Ålabodarna - Fortuna, Saxån-Braåns meandrade åfåror och sandstensformationen i Ottarp med omgivande betesmarker.

Anläggandet av ett naturum eller motsvarande har diskuterats under många år och konkreta förslag till lokalisering vid Norrebrog på Ven och innehåll har tagits fram. Ett naturum kan även få en naturskolefunktion.

10. Att utveckla och återskapa natur

10.1. Utgångspunkter

10.1.1. Ö-teorin

Ö-teorin har sedan den presenterades på 1960-talet betytt mycket för naturvårdstänkandet. Teorin kan inte bara appliceras på öar som omges av vatten, utan kan också tillämpas på öar som omges av ett hav av skogar eller åkrar. Teorin förklarar med sambandet mellan artantal och areal varför en minskad biotopareal har stor betydelse för arters överlevnad. Sambandet är emellertid inte linjärt, men flera undersökningar har visat att ungefär 50% av arterna försvinner om arealen minskar med 90%. Det icke linjära sambandet betyder också att utarmningen kan gå mycket snabbt när en ännu mindre del av biotopen återstår.

Slutsatserna i ö-teorin kan sammanfattas med:

- hellre större områden än mindre
- hellre ett större naturområde än flera mindre, även om arealen blir den samma
- hellre närliggande än isolerade område
- hellre områden som ligger nära än långt ifrån ekologiska korridorer

10.1.2. Fragmentering

Förändringar av markanvändning betyder inte bara att arealerna av vissa biotoper minskar, utan att områden som tidigare har haft sammanhängande utbredning splittras. Detta betyder att arter som är beroende av biotopen i fråga splittras och bildar delpopulationer som tillsammans bildar en s.k. metapopulation. För att säkra överlevnaden av en sådan art får inte biotopfragmenten isoleras med för stora avstånd.

Teoretiska modeller av landskapsförändringar visar att fragmentering börjar uppträda då ungefär 70% av den ursprungliga biotopen finns kvar. Minskad biotopareal och fragmentering samverkar dock se under ö-teorin och effekten är också beroende av vilken art det gäller. Därför måste arealstorleken och inbördes avstånd avgöras från fall till fall.

10.1.3. Kanteffekter

I gränzonen mellan olika biotoper uppstår kanteffekter av skilda slag. I början av en fragmentering ökar kanteffekten för att avta när biotoperna sedan blir mindre och mindre. Kantzonen har andra klimatförhållanden (abiotiska förhållanden) och

påverkas också annorlunda av andra organismer (biotiska förhållanden). Predation är t.ex. ofta större i kantzonen.

10.1.4. Ekologiska korridorer

Förbindelsesystem mellan biotoper, s.k. ekologiska korridorer i form av t.ex. läplanteringar, bullervallar, pilevallar och stengärdesgårdar eller andra hägnader har positiv betydelse för artrikedomen.

10.1.5. Form, storlek och placering

Tre olika teorier kan framhåvas som viktiga när det gäller sambanden mellan särskilt värdefulla naturområden och som också gäller vid planering av återställande eller nyskapande av naturområden. Dessa är

- Ö-teorin beskriver sambandet mellan antalet arter och storleken på biotopen, bl.a. att en större ö hyser fler antal arter än en mindre ö, att öarna bör ligga så nära varandra att de utgör potentiella spridningskällor och helst intill en ekologisk korridor.
- Metapopulationsteorin ser den aktuella utbredningen av en art som netto resultatet av utdöenden och nyetablering (kolonisation) av lokala populationer i ett geografiskt område. Lokalpopulationer finns på specifika områden i en biotop. Vissa dör ut p.g.a. stora variationer i populationsstorlek, men i en livskraftig metapopulation balanseras lokala utdöenden av ny- och återkolonisation via spridning mellan habitaten.
- Konnektivitetsteorin, beskriver hur landskapsmönstren måste bilda en ekologisk infrastruktur i ett nätverk med korridorer mellan öarna som ger spridningstillfällen så att populationerna i de olika biotoperna inte skall isoleras och bli genetiskt utarmade, och därmed få sämre förutsättningar för långsiktig överlevnad. En population, till vilken spridningsmöjligheter finns, kan räddas från utdöende genom immigration från andra populationer, vilket inte är möjligt i en isolerad population.

Man kan utifrån detta konstatera att:

- Ju större sammanhängande områden av en viss värdefull naturtyp desto bättre.
- Ju mindre avstånd mellan områdena desto bättre spridningsmöjligheter dem emellan.
- Ekologiska korridorer sammanbinder olika biotoper.
- Inom ett landskapsavsnitt bör det finnas flera delområden som hyser en population av en art. Delpopulationerna bör ha möjlighet att utbyta gener sinsemellan för att förhindra inavel.
- Det bör finnas spridningsmöjligheter mellan populationer av samma art.
- Mosaikformade områden med varierad natur hyser fler arter än motsvarande likformig natur. Vissa kulturhistoriskt betingade biotoper är beroende av kontinuerlig hävd på traditionellt sätt.

10.2. Vardagslandskapet

Landskapets huvuddel, vardagslandskapet, inrymmer odlingslandskap med betydande värden som är värda att slå vakt om, även om de inte ger anledning att inrätta naturreservat. Exempel på områden som besitter sådana värden är pilevallar, alléer, markvägar, mägergravar, igenväxande våtmarker efter torvbrytning eller

andra våtmarker, skogsdungar kring gårdar, åkerrenar eller obrukade zoner kring våra vattendrag. Detta är blygsamma landskapselement som har stor betydelse för flora och fauna, men också för förståelsen av landskapet och dess historia. På liknande sätt har bevarade synliga delar av sockengränser, vånggränser, ägo­gränser, gamla landsvägssträckningar, fornlämningar och äldre välbevarade byggnader inte bara betydelse för landskapet och dess historia, utan också ofta för flora och fauna.

Vardagslandskapet har successivt utarmats. Denna trend måste vändas, kvarvarande kulturhistoriska lämningar och biotoper måste finnas kvar och nya biotoper behöver skapas.

10.3. Ett rikare vardagslandskap

De flesta artgrupper är beroende av ett varierat landskap med många olika biotoper både stora och små för framgångsrik överlevnad. För att bedriva en effektiv naturvård är det därför inte tillräckligt att skydda och sköta den natur som finns utan ny natur behöver skapas. Nyanläggning av biotoper får ses som komplement till vården av redan befintliga naturområden. Nyanläggning kan t.ex. göras så att hotade arter gynnas.

Varje landskap har sin särprägel vad gäller terrängformer, bebyggelse, flora och fauna. Denna variation vill vi bevara, vi vill alltså arbeta för att behålla och utveckla det som är utmärkande för Landskronatraktens natur. Det är alltså viktigt att planera växter som hör hemma här d.v.s. arter som traditionellt har planterats här eller som har sin naturliga utbredning här. Likaså skall inga djur föras in som inte normalt skulle haft sin förekomst här.

I den slättbygd som präglar kommunen är det de insprängda småbiotoperna som har särskilda naturvärden. Åkermarken har i sig ett kulturhistoriskt värde, eftersom den har brukats i över tusen år.

Spåren efter äldre markanvändning håller på att suddas ut, slåtter- och betesmarker samt småbiotoper försvinner, och dessutom påverkar kemikalieanvändningen inom jordbruket djur- och växtliv negativt. Besprutningsfria zoner och på sikt en övergång till ekologisk odling kan förbättra situationen.

Gröna stråk, eller ekologiska korridorer, är viktiga både inom tätorten och ute i odlingslandskapet för att växter och djur ska kunna spridas och människor ska trivas. Ett nätverk av dessa stråk är därför att föredra i planeringen. Genom att planera nyskapandet av naturområden kan man styra utvecklingen mot ett sådant mål.

10.3.1. Odlingslandskapet

I odlingslandskapet handlar det om att i första hand bevara och utveckla de naturmarker som finns idag samtidigt som ett behov av att utöka arealen genom att nyanlägga naturmark.

- Fortsatt hävd av kvarvarande betesmarker. Många betesmarker hävdas dåligt eller inte alls, här bör hävden tas upp så snart som möjligt. Om inte betesdjur kan uppbringas bör marken i stället slås. Slåtter bör då ske i slutet av juli till slutet av augusti.
- Betesmarker som tas ur bruk bör kompenseras för genom att annan betesmark eller naturmark anläggs.

- Slåttermarker kan skapas där så är möjligt.
- Översilningsängar kan skapas för att reducera närsalthalten i vattendragen. Genom att leda vatten via kanaler ut över en slåtteräng översvämmas den med näringsrikt vatten.
- Tidigare hävdad mark i och kring småbiotoper bör hävdas även i fortsättningen och mark kring t.ex. vattendrag, dammar, gravhögar, vägar och stengärdesgårdar som inte har hävdats bör i fortsättningen hävdas.
- Vårda befintliga träd- och buskridåer samt nya läplanteringar, alléer och pilevallar.
- Vårda befintliga gränser så som ägo- och sockengränser, gamla vägsträckningar och alléer. Gamla sockengränser kan markeras genom t.ex. anläggning av pilevall eller andra vallar.
- Skydda och bevara befintliga småvatten i landskapet samt anlägg nya. Nya dammar kan utformas på olika sätt för att gynna speciella artgrupper t.ex. groddjur.
- Införa besprutningsfria kantzoner vid åkerkanter, dammar, våtmarker, vattendrag, runt åkerholmar, mangelgravar, stengärdesgårdar och andra gränsmarkeringar. Kantzonen kan antingen brukas eller vara brukningsfri.

10.3.2. Tätorterna

Bevarande av biotoper är sannolikt den bästa nivån för att bevara biologiska mångfald även i stadslandskapet. Nyskapandet av natur i staden kan styras så att ett nätverk av naturområden skapas.

- En övergripande grönstruktur binder samman tätorterna i kommunen.
- Anläggning av ekologiska korridorer inom tätorten.
- I tätortsranden bör ett naturområde skapas som binder samman de ekologiska korridorerna inom tätorten.
- Stora arealer av vegetationen i tätortsnaturen kan utvecklas för att områdena i sin helhet skall bli innehållsrikare och mer varierade. Kulturlandskapet kan användas som inspirationskälla. Inte minst viktig är variationen i skötselintensitet, mindre delområden kan vara helt utan skötsel medan andra sköts mer intensivt.
- Dagvatten som är obetydligt förorenat kan tas omhand lokalt i dammar eller våtmarker som skapas för detta ändamål. De kan utformas så att de blir ett estetiskt tillskott i miljön.
- Slåttermarker kan i vissa fall ersätta gräsmattor inom tätorten.
- Åkerogräs kan gynnas genom anläggning av mindre åkrar som sköts på ett ålderdomligt sätt.
- Speciella växter kan planteras i parker, bostadsområden eller längs vägar som gynnar speciella artgrupper t.ex. sällsynta fjärilar.
- Urbana områden t.ex. bangårdar och industritomter kan innehålla höga biologiska värden. Dessa bör värnas och utvecklas, t.ex. kan fröblandningar sås in här som gynnar ett rikt fågelliv. Vidare kan buskar och träd som bär frukter planteras. Täta buskage ger också skydd.
- Holkar kan sättas upp för t.ex. tornfalkar som gärna jagar smågnagare i industriområden.
- Markområden i och omkring vägar och vägplatser bör ges en vegetation med varierad utformning och innehåll.

10.3.3. Golfbanor

Golfbanor omfattar stora arealer grönområden. Med ”rätt” skötsel kan man här bevara och skapa möjligheter för att öka den biologiska mångfalden. En mängd miljöer kan skapas som utgör livsmiljöer för växter och djur. Befintliga golfbanor bör inventeras för att ta reda på det faktiska läget, detta har gjorts med Landskrona Golfklubbs bana, och även innan en ny golfbana etableras skall en inventering göras för att befintliga värden skall kunna tillvaratas. Detta gäller såväl biologiska som kulturhistoriska värden. För att öka det biologiska värdet kan man

- anlägga nya dammar med varierad utformning för att gynna olika arter,
- bevara öppna diken, öppna kulverterade vattendrag och dräneringsledningar,
- begränsa gödning av klippta gräsytor och låta gräsklipp ligga kvar,
- använda lämpliga gräsarter,
- undanta områden från gödning,
- begränsa bevattning och undvika avrinning genom att använda lämplig markbyggnad och lämpliga gräsarter,
- använda dammarnas vatten eller övergödda vattendrag för bevattning,
- rensa dammar och
- anlägga kompost här kan också rensat från dammar läggas,
- bevara död ved, död ved kan transporteras hit,
- slåtter av ruff och angränsande område samt lämna områden helt orörda, slaget hö samlas ihop,
- störa mark och vegetation i vissa områden,
- hamla träd,
- vissa områden kan kanske skötas med bete,
- holkar kan sättas upp.

Kortklippta gräsytor: Födosök för arter som vill ha kortklippta gräs vid födosök, t.ex. trastar, stare, ärlor och kråkfåglar.

Ängspartier: Livsmiljö för örter, gräs, fåglar och insekter.

Dammar: Livsmiljö för groddjur, mollusker, simfåglar.

Solitärträd: Livsmiljö för lavar, insekter och fåglar.

Stenrösen, stenmurar: Värdefulla kulturelement och livsmiljöer för lavar, insekter och djur.

Bryn: Livsmiljö för växter, insekter, fåglar och djur.

Skogspartier, dungar: Livsmiljö för växter, lavar, insekter, fåglar och djur.

Kompost, rishögar: Livsmiljöer för insekter och djur.

Sandbunkrar: Livsmiljöer för insekter och djur.

10.3.4. Skolgårdar

Studier av skolgårdar visar att barns utomhusaktiviteter i hög grad beror på skolgårdens utformning. Inslag av natur på skolgården har en avgörande inverkan på vilka lekar som leks, särskilt fantasilekar. Överhuvudtaget leker barn fler lekar på skolgårdar som innehåller natur, såväl i naturen som på andra plaster.

Utemiljön på många skolor är idag ofta tråkig. Det kan därför vara en utmaning att försöka ändra på detta. I arbetet med skolgården finns också ett stort pedagogiskt

värde och det finns ett behov av tillämpningsområden för olika ämnen i skolan närhet.

På skolgården kan man t.ex.

- Skapa rum för olika aktiviteter som avgränsas av buskage och trådridåer. Arter man använder bör vara robusta och tåla barn lek.
- Anlägga damm som tar hand om dagvatten och är livsmiljö för växter och djur.
- Anlägga ett porlande vattendrag, eller en rinnande bäck. Tänk på att området kring en bäck är attraktivt att leka på, miljön måste vara robust och planterade ytor måste koncentreras till speciella ytor.
- Anlägga en skolträdgård där man sår och planterar, skörden kan användas i undervisningen eller tillagas i skolmatsalen.
- Kompostera avfall och sköta komposten, lär barnen om kretslopp samtidigt som miljön blir tillgänglig för insekter och andra smådjur.
- Plantera buskage/dungar så stora att det bildas stigar och platser att leka på inne i beståndet.
- Plantera träd, buskar och blommor som attraherar insekter och fåglar.
- Bygga holkar som sedan sätts upp på skolgården.
- Bygga en fjärilsrestaurang

De skapade miljöerna blir inte bara intressanta för barn och vuxna utan också för växter och djur.

10.3.5. Jordbruksmark som tas ur produktion

Jordbruksmark som tas ur produktion bör där så är lämpligt planteras med träd och buskarter lämpade för markförhållandena och som har sin naturliga förekomst i trakten.

10.3.6. Våtmarksrestaurering

Genom att nyanlägga eller återskapa våtmarker i anslutning till låglänta områden invid vattendragen kan troligen en avsevärd reduktion av kväve men också fosfor ske. Förutom våtmarkernas vattenmagasinerande förmåga fungerar de som naturliga reningsverk. Genom upptag av kväve och fosfor samt denitrifikation, reduceras transporten av näringsämnen till vattendragen och havet. Våtmarker berikar också naturmiljön eftersom djur och växter anpassade till våta miljöer söker sig hit. I Landskrona har ca 60 ha dammar och våtmarker anlagts. Under LIP-projektet anlades ca 10 ha i kommunens regi.

10.3.6.1. "Naturliga" våtmarker

En "naturlig" våtmark kan återskapas eller restaureras genom att lägga igen befintliga dräneringssystem och/eller genom olika åtgärder, som underlättar en översvämning av marker som ligger i anslutning till vattendragen. Exempel på sådana åtgärder kan vara att ta bort skyddsvallar utefter ån eller att undvika rensningar eller fördjupningar av åfåran. En våtmarksterrass kan också anläggas genom att öppna ett dräneringsrör strax innan det kommer fram till vattendraget.

10.3.6.2. Översilning

Marker som översilas med åvatten brukar benämnas översilningsängar eller översilningsmarker. Genom att periodvis dämna vattendraget kunde vattnet via ett

kanalsystem ledas ut över ett större markområde som översvämmades.

Dräneringsledningar såg till att vattnet inte blev stående på ången utan att marken efter en översilningsperiod torkade upp. Detta var ett sätt att tillföra näring till ången för att höja höproduktionen och kallades ängavattning. Under 1800-talets slut förekom det på ca 3% av Skånes yta. Idag kan översilningsängar användas för att reducera kväve- och fosforhalterna i övergödda vattendrag. Ängarna kan ha naturlig vegetation eller odlas högproduktiva gräsarter (*Phalaris ssp* och *Calamagrostis ssp*). Gräset kan skördas en eller ett par gånger per år.

10.3.6.3. Dammar

Anläggning av dammar längs vattendrag är ytterligare ett sätt att minska kväve- och fosforbelastningen på vattendragen.

Dammar kan fungera som sedimentfällor eller klarningsbassänger, där partiklar sjunker till botten och avlagras. På så sätt erhålls en reduktion av näringsämnen, som istället för att transporteras vidare avlagras på dammbotten. Ansamling av organiskt material på botten utgör en gynnsam miljö för denitrifikationsprocesser, där nitratkväve ombildas till kvävgas.

Dammarna fungerar också som vattenmagasin, som har en utjämnande effekt på vattenföringen. Tillräckligt många dammar längs ett vattendrag kan motverka översvämmingar vid högflödesperioder. Dammen kan fungera som vattenreservoar för bevattningsuttag under lågflödesperioder.

Dammar kan anläggas på flera olika sätt t.ex. strax intill en huvudstam av ett dräneringssystem, man kan bredda åfåran eller man kan placera en damm vid sidan av vattendraget och där dammen försörjs med vatten från vattendraget via en grävd kanal.

10.3.6.4. Förändra vattendragets karaktär

Genom att anlägga skyddszoner kan förbättringar ur vatten- och naturvårdssynpunkt ske. Idag är den odlingsfria ytan längs vattendragen oftast ytterst smal. Genom att bredda denna och så in örter och gräs reduceras fosfortillförseln till vattendraget.

Genom att göra flackare släntlutningar i strandkanten kan vegetationen etablera sig utmed vattenlinjen och på så sätt minskar erosionen.

När åkanten stabiliserats genom etablering av vegetation kan man ändra åbottens struktur i syfte att skapa alternerande fors- och lugnvatten. Detta kan göras genom att bitvis lägga i stenar med varierade storlek som grundar upp vattendraget. De grunda delarna med mer turbulent vatten ger en god syrsättning av vattnet.

Ett annat sätt att ändra vattendraget karaktär är att lägga i stenar vid kanterna på åbotten. Stenarna kommer att ändra vattenflödets riktning och en resulterar i en svag meandring.

11. Vad kan den enskilde göra för att öka den biologiska mångfalden?

Med ibland små och enkla medel kan även den enskilde kommuninnevärdaren göra något för att öka den biologiska mångfalden.

11.1. Jordbrukaren

I det äldre jordbrukslandskapet, som ofta var mycket varierat, fanns många lämpliga platser där olika arter hade sina livsmiljöer. I det moderna jordbrukslandskapet ökar hela tiden isoleringen av många arter. Kantzoner, t.ex. åkerrenar, vägrenar, vattendrag och hägnader, i landskapet idag är kontaktvägar mellan områden av stor betydelse för biologisk mångfald. Det är mycket angeläget att befintliga kantzoner bevaras och det är också viktigt att nya skapas.

Kantzoner kan antingen vara brukade, dvs. ingå i växtföljden, eller brukningsfria. Den brukade kantzonen odlas med någon gröda, området kan vara gödlat eller ogödlat, men den bör alltid vara besprutningsfria. Den brukningsfria kantzonen kan vara hävdad eller lämnad till fri utveckling. Den skall däremot alltid vara besprutningsfri och inte gödglas. Med kantzoner kan ett nät byggas upp tillsammans med markvägar och kantzoner vid öppna diken. De gynnar inte bara den biologiska mångfalden utan också människors möjligheter att röra sig i landskapet.

- Besprutningsfri kantzonen; kan anläggas vid känsliga miljöer såsom vattendrag, våtmarker och naturliga ängsmarker. I kantzonen används inte bekämpningsmedel mot ogräs, insekter och svamp samt gödning undviks. Ju bredare zon desto bättre.
- Brukningsfri kantzonen; kan anläggas invid landskapselement och känsliga markslag med höga natur- och kulturvärden. Det skyddar flora och fauna från gödning- och bekämpningsmedel samt körskador på trädrötter och konstruktioner. Vid vattenmiljöer är det särskilt viktigt med breda kantzoner så att näringsläckage och jorderosion begränsas. Den brukningsfria kantzonen bör skötas genom årlig slåtter med uppsamling av höet. Finns inte möjlighet till slåtter kan kantzonen plöjas upp t ex vart tredje år.

Vidare är det viktigt att befintliga landskapselement så som öppna diken, hägnader, gamla träd och alléer, bevaras. För att berika landskapet kan man också skapa nya.

Öppna diken; bevaras med sin ursprungliga sträckning och underhållas så att den vattenavledande funktionen kvarstår. De bör vara skuggade. Öppna diken med gräs och örtvegetation bör skötas genom årlig slåtter med påföljande borttransport av höet. Enstaka träd kan också förekomma. Rensning bör ske på hösten, då påverkan på växter och djur är så liten som möjligt. Lagg rensningsmassor på åkern istället för vid dikeskanten, för att inte kväva florans och skapa ett hinder för grod- och kräldjur.

Kulturhistoriska element; t.ex. ättehögar, fägator och hägnader så som stenvallar och jordvallar, är en viktig resurs för vår flora och fauna, samt har kulturhistoriska värden. De bör hävdas med slåtter eller bete för att gynna en artrik flora. Slåtter bör göras med skärande redskap i slutet av juli eller början på augusti och gärna ännu en gång senare på hösten. Höet får ligga kvar och torka men transporteras därefter bort. Träd bör inte förekomma på högar, utan de bör tas ner och endast i enstaka fall lämnas kvar. Om de betas är det viktigt att betet inte blir för intensivt.

- Åkerrenar; bevaras och sköts. De är viktiga tillhåll för nyttoinsekter bl.a. bin och humlor, liksom för de naturliga fienderna till åkerns skadegörare. En blomrik åkerren hyser fler rovinsekter än en ensartad gräsvegetation.

- Vägrenar; bevaras och sköts. De har ofta hävdats under lång tid och är en viktiga resurs för vår flora och fauna, samt har kulturhistoriska värden. En blomrik vägren hyser fler rovinsekter än en ensartad gräsvegetation.
- Småvatten; som mörkelgravar bevaras. Nya dammar kan också anläggas som groddammar, men också användas för t.ex. bevattning. Dräneringsvatten kan användas och på så sätt renas innan det rinner ut i ett större vattendrag.
- Viltskyddsplanteringar; kan anläggas på partier som är svårbrukade. Bara att spara enstaka buskar i ett hörn av åkern kan vara värdefullt för de vilda djuren.
- Läplanteringar; befintliga bör bevaras och skötas med hamling och nya kan anläggas i områden där sandflykt kan vara ett problem.
- God hävd av betes- och slåttermarker gynnar flera fågelarter.
- Möjlighet för ladusvalan att häcka kan ges genom att låta ladugårdsdörren öppen. Även fladdermössen ges då en möjlighet att hitta en övervintringsplats.
- Tornfalksholk på ladugården ger en boplats till tornfalkar som jagar gnagare. Även ugglor jagar gärna skadegörande gnagare på gården.

11.2. Villaägaren/Kolonisten/Fastighetsskötaren

Dagens villa- och koloniträdgårdar samt utemiljön i våra bostadsområden är i regel alldeles för välvårdade för att många djur ska trivas riktigt bra. En mångformig och innehållsrik trädgård kan vara både vacker och spännande.

- Låt en del av gräsmattan växa upp och bilda ängsvegetation. Eventuellt kan man så in ängsfrö för att få en artrikare äng.
- Plantera växter där fjärilar och andra insekter kan söka nektar t.ex. buddleja, liguster, lavendel, olika körsbärsarter, aster och gullris, men gynna också, på en undanskymd plats, växter som behövs för fjärilarnas larver bl.a. nässlor, violer och klöverarter.
- Samla löv, kvistar och annat trädgårdsavfall i en hög i ett undanskymt läge. Det ger extra födotillgång för insektsätare och kanske övervintrar igelkotten här.
- Ha en variation av skötsel av buskar och buskage, några kan klippas medan andra får utvecklas fritt. Täta buskage ger möjlighet för rödhake, koltrast och olika sångare att bygga bo. Bra buskar som också blommar på sommaren är syren, liguster, hagtorn, nyponrosor och häggmispel.
- Vintergröna buskar ger skydd även under vintern.
- Att anlägga en damm i trädgården lockar till sig många olika djur, t.ex. trollsländor och fåglar.
- Att anlägga ett levande tak, på t.ex. uthus eller förråd, innebär att man tar hand om dagvatten och skapar livsmiljö för t.ex. insekter. Taken kan täckas av t.ex. mossa, fetknopp och taklök.
- Holkar till fåglar och fladdermöss ersätter gamla boträd. Det är viktigt att man försöker göra holkarna attraktiva och anpassa dem till de arter man vill ska flytta in. Tänk på att boplatsen förses med regn- och vindskydd, använd inte impregnerat trä och måla inte med starkt luktande eller skadliga färger. Rensa boet efter avslutad häckningssäsong.
- Mata gärna fåglar, men tänk på att variera kosten och rengöra matningsplatsen. Fågelbord som fåglarna bara kan sitta på kanten av rekommenderas. Dra ner på matningen successivt på våren, det är viktigt att

man inte gör fågelungarna beroende av utfodring. Starta inte heller för tidigt på hösten.

- Ett litet fågelbad i trädgården lockar också till sig fåglar som vill dricka vatten eller rengöra fjäderdräkten. Det är viktigt att rengöra och fylla på nytt vatten med jämna mellanrum.
- I bostadsområdet kan man lokalt ta hand om delar av dagvattnet, framför allt vatten från hustaken. Detta vatten kan användas till att göra mindre dammar. På så sätt lockar man till sig diverse olika djur samtidigt skapas spännande lekmiljöer för barn. Dammarna kan vara grunda och därför helt torra under vissa torrperioder.

12. Lagstiftning och bidrag

12.1. Lagstiftning

12.1.2. Miljöbalken (1999)

Miljöbalken som trädde i kraft den 1 januari 1999, är en samordnad, breddad och skärpt miljölagstiftning för en hållbar utveckling. Den smälter samman femton tidigare miljölagar bl.a. naturvårdslagen, miljöskyddslagen och lagen om skötsel av jordbruksmark. Lagen bildar en övergripande lagstiftning som rör all miljöpåverkan. Målet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling. Detta formuleras i lagtexten på följande vis citat

”1§ Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer skall tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall tillämpas så att:

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter, oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.”

Första avdelningen 3 kapitel behandlar ”Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden”.

1 § Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

2 § Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.

3 § Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

4 § Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

5 § Mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

6 § Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Andra avdelningen kapitel 7 behandlar "Skydd av natur". Häri regleras det direkta skyddet och vården av naturen.

Här nedan tas de vanligast använda paragraferna upp, utöver dessa finns ännu några skydd för mark- och vattenområden.

Allemansrätt (1 §)

”Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.”

Vi får ströva fritt i skog och mark, plocka blommor som inte är fridlysta, svamp, bär och bada i eller åka båt på sjöar och hav. Man får inte skada växter och djur, inte heller störa boende eller skräpa ner i naturen. Eld för grillning eller lägereld får som regel göras upp. Men tänk på brandrisken och att inte göra upp eld på t.ex. stenhällar, de spricker lätt.

Nationalpark (2 §)

”Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får efter riksdagens medgivande av regeringen förklaras som nationalpark i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick.”

Naturreservat (4 §)

”Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.”

Detta är den vanligaste typen av naturvårdsförordnande. När miljöbalken trädde i kraft blev områden som tidigare hade omfattats av landskapsbildsskydd, inrättat tidigare än 1980, enligt Naturvårdslagen naturreservat. I Landskrona kommun finns

därför numera 5 stycken naturreservat (Vens backafall, Hilleshögs dalar, Övra Glumslöv, Gråen och Flygeltofta ängar). Både länsstyrelsen och kommunen kan förklara ett område som naturreservat.

Kulturresevat (9§)

”Ett mark- eller vattenområde får förklaras som kulturresevat i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Att det inom ett område finns en byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne, kyrkligt kulturminne eller fast fornlämning enligt lagen om kulturminnen m.m. hindrar inte att området förklaras som kulturresevat.”

Naturminne (10§)

”Ett särpräglat naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne, om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Förklaringen får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme.”

Skyddet kan gälla t.ex. enskilda äldre träd.

Biotopskyddsområde (11§)

”Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förklaras som biotopskyddsområde. Sådana förklaringar får avse enskilda områden eller samtliga områden av ett visst slag inom landet eller del av landet.”

De som har ett skydd genom bestämmelserna direkt i förordningen är

- alléer
- källor med omgivande våtmarker i jordbrukslandskapet
- odlingsrösen i jordbruksmark
- pilevallar
- småvatten och våtmarker i odlingslandskapet
- åkerholmar

En mängd olika biotoper i skogslandskapet avgränsas av skogsstyrelsen och ytterligare några avgränsas av länsstyrelsen

- rik- och kalkkärr i odlingslandskapet
- naturliga ängar
- naturbetesmarker
- naturliga bäckfåror på mark som inte omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen
- ras- eller bergkanter på mark som inte omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen

Djur- och växtskyddsområde (12§)

”Om det utöver förbud enligt 8 kap. 1 och 2 §§ eller förbud och begränsningar enligt jakt- och fiskelagstiftningen behövs särskilt skydd för en djur- eller växtart inom ett visst område, får länsstyrelsen eller kommunen meddela föreskrifter som inskränker rätten till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig inom området.”

Strandskyddsområde (13§,14§)

”Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- o
Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Området får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften.”

Särskilda bestämmelser om skydd för djur- och växtarter

Enligt 8 kapitlet 1-3 §§ om särskilda bestämmelser om skydd för djur- och växtarter kan förbud om att inom landet eller del av landet döda, skada eller fånga vilt levande djur eller att ta bort eller skada sådana djurs ägg, rom eller bon få meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Samma sak gäller förbud att inom landet eller del av landet ta bort, skada eller ta frö eller andra delar från vilt levande växter, samt föreskrifter om förbud mot eller särskilda villkor för att sätta ut exemplar av djur- eller växtarter i naturmiljön.

12.1.3. Skogsvårdslagen (1993)

Första paragrafen i skogsvårdslagen (SVL) säger att skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen. I 30 § SVL om ”Hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennäringsen” framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning. Till hjälp för att precisera hänsynen kan en grön skogsbruksplan/grön skogsbruksplan inriktad mot rekreation upprättas.

22-28 §§ avser att bevara landets ädellövskogar för framtiden. Med ädla lövträd avses i denna lag de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Skogsstyrelsen skall på begäran lämna uppgifter om ett trädbestånd omfattas av lagen eller inte. Om avverkning sker skall en ny ädellövskog anläggas.

12.1.4. Fiskelagen (1993)

Fiskelagen regler hur fiske får ske i havet, sjöar och vattendrag. Lag gäller rätten till fiske samt fisket inom Sveriges sjöterritorium och inom Sveriges ekonomiska zon. I de fall som anges särskilt gäller lagen även svenskt havsfiske utanför den ekonomiska zonen. Bestämmelser om den ekonomiska zonen finns i lagen om Sveriges ekonomiska zon

12.1.5. Plan- och bygglagen (1987)

Plan- och bygglagen (PBL) innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Här fastställs att varje kommun skall ha en översiktsplan. Översiktsplanen skall ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden samt om hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte bindande för myndigheter och enskilda. För bindande reglering av markens användning och av bebyggelsen inom kommunen upprättas detaljplaner. För begränsade områden som inte omfattas av detaljplan får områdesbestämmelser antas.

Dessa instrument kan användas för att skydda ett lokalt skyddsvärt naturområde, men detaljplan är tidsbegränsad och kan därmed inte erbjuda något långsiktigt skydd, och områdesbestämmelser är i första hand tänkta att styra utbyggnader och infrastruktur.

I PBL:s 3 kapitel 1§ sägs att byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Vidare sägs i 15§ att tomter som tas i anspråk för bebyggelse, som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för barnstuga, skola eller annan jämförlig verksamhet, skall det finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse på tomten eller på utrymmen i närheten av denna.

12.1.6. Lagen om kulturminnen (1988)

"Det är en nationell angelägenhet att skydda och värna vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla". Även skogsvårdslagen, skötsellagen och väglagen m.fl. lagar stadgar att hänsyn skall tas till kulturhistoriska värden. Detta skydd är emellertid inte lika starkt som kulturminneslagens bestämmelser.

Ett odlingslandskap som inte hävdas eller vårdas växer snart igen. Markerna förbrukas, lador och hägnader förfaller. Förståelsen för hur landskapet en gång utnyttjats går förlorad. För dem som vill sköta det äldre odlingslandskapet finns möjlighet att få bidrag, s k KOLA-bidrag (kulturvårdsåtgärder i odlingslandskapet). Bidrag kan ges till upprättande av vårdplaner, inköp av stängsel, röjning och slätter, upprustning av lador och hägnader m fl åtgärder.

Vill man på egen hand vårda en särskilt värdefull fornlämning finns möjlighet att få bidrag till bl a stängsel eller röjning och slätter. Fornvårdsmedel kan också användas till informationsinsatser och restaureringar av fornlämningar och kulturminnen.

Vid alla åtgärder som utförs med bidrag från Länsstyrelsen ställs krav på antikvarisk medverkan. Detta som en försäkran om att arbetena utförs så att de kulturhistoriska värdena består.

12.2. Bidrag

12.2.1. EU-bidrag

•Inom Sverige finns olika miljöstödd varav en del syftar till att bevara och stärka den biologiska mångfalden.

Referenser

- Biotopinventering av saxån och Braån i landskrona kommun. Anders Eklöv.
Bottenfaunaundersökningar 1995 – 2000. Peter Göransson.
De sällsynta groddjuren i Landskrona kommun. Jan Pröjts.
Exercisfältet. Dokumentation i samband med bildande av kommunalt naturreservat.
Fladdermusfaunan i Landskrona kommun. Rune Gerell.
Floran i Landskrona kommun. John Kraft.
Floran på västskånska ättechögar, tillstånd och förändringar sedan 1950/60-talet.
David Reuterskiöld. 1996.
Fågelinventering längs Saxån och Braån i Landskrona kommun. Roine Strandberg.
Fågelinventering i anslutning till bostadsområdet Västra Fäladen i nordvästra Landskrona våren 1996. Magnus Sjöbeck.
Förteckning över Landskrona kommuns fåglar. Roine Strandberg.
Förändringar i lav- och mossfloran på alm i Landskrona-området mellan 1983 och 1994. Ulf Arup. 1995.
Grön skogsbruksplan för Saxtorpsskogen. Skogsvårdsstyrelsen.
Historisk ekonomisk och geografisk beskrivning över Malmöhus län uti hertigdömet Skåne. Lorentz Gillberg. 1840. Lund.
Insekter i Landskrona kommun kunskapssammanställning. Sven Persson.
Insektsinventering kring Ålabodarna och Rustningshamn. Sven Persson.
Inventering av insekter i Tågerups vildpark. Banverket. Mikael Sörensson.
Inventering av vanlig groda och åkergroda i Skåne. Jon Loman.
Inventering av fiskarter i Saxån – 1994. Anders Eklöv.
Jordbrukslandskapets fåglar i Landskrona kommun. 3C 0E 11. 2001. Ekologgruppen.
Häckfågelfaunan i våtmarksområdet öster om Häljarp. Magnus Sjöbeck.
Kortfattade artpresentationer av de rödlistade kärlväxterna i Landskrona kommun.
Landskronatraktens banvallsflora. Arvid Nilsson.
Landskronatraktens banvallsflora. David Reuterskiöld.
Landskronas havsmiljö. Rainer Weich.
Natur i Landskrona kommun. Ekologgruppen 1990.
Natur- och rekreationsvärden längs vattendragen i Saxån-Braåns avrinningsområde.
Natur- och miljöförhållanden i Lundåkraområdet. Ekologgruppen.
Rödlistade arter i Sverige 2000 av Ulf Gärdenfors (ed.). ArtDatabanken, Uppsala 2000.
Rödlistade kärlväxter i Landskrona kommun 1996. Magnus Sjöbeck.
Rödlistade kärlväxter i Landskrona kommun vilka ej påträffats senare än 1985.
Magnus Sjöbeck.
Rödlistade arter i landskrona kommun. Hanna Persson.
Rönneberga backar, östra sluttningen, vegetationsinventeringar 1993-1994. Karl Holmström.
Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram. Skåne i utveckling 2003:62.
Länsstyrelsen.
Svampinventering i Landskrona kommun 1999. Sven-Åke Hanson.
Svampinventering på Ven 1999. Sven-Åke Hanson, Jörgen Jeppson, Mikael Jeppson och Leif Örstadius.
Sällsynta och hotade växter i Landskrona kommun. Magnus Sjöbeck.
Vens backafall 1999. vegetation och hävsbehov.
Vegetationen i Vens backafall 1985 och 1998.
Övervakning av fladdermöss i Skåne. Rune Gerell och Karin Gerell Lundberg.

Översiktlig vegetationsinventering av naturreservatet Hillehögs dalar.

Ekologgruppen 1994.

Översiktlig vegetationsinventering av betesmarker vid Äskatorp. Ekologgruppen
1994.

TABELLER

Fågelarter som påträffats i Landskrona kommun och är med på EU:s fågeldirektiv

Fågeldirektivet berör totalt 200 fågelarter som förekommer i medlemsländerna. Av dem finns 66 i Sverige och 54 har påträffats i Landskrona kommun. I Landskrona (regelbundet och sällsynt) förekommande fågelarter (från bilaga 1 i fågeldirektivet) för vilka Särskilda skyddsområden skall avsättas

Artnamn svenskt	Artnamn latin	Kommentar
Berguv	Bubo bubo	Två fynd 1993 resp. 2003.
Bivråk	Pernis apivorus	Regelbundet på sträck.
Blå kärrhök	Circus cyaneus	Mindre antal övervintrar regelbundet, ffa vid Glumslövs backar och i Lundåkrabukten.
Blåhake	Luscinia svecica	Sällsynt gäst under vårsträcket.
Brun kärrhök	Circus aeruginosus	3-5 häckande par i kommunen, vanlig i åkerbygden under höststräck.
Brushane	Philomachus pugnax	På sträck, rastar i Lundåkrabukten och vid mindre våtmarker.
Dubbelbeckasin	Gallinago media	Har observerats i slutet av 80-talet.
Dvärgmå	Larus minutus	På sträck, rastar regelbundet vid Saxåns mynning.
Fiskgjuse	Pandion haliaetus	Regelbundet födosök i Lundåkrabukten, regelbunden sträckgäst.
Fisktärna	Sterna hirundo	Några häckande par i Lundåkrabukten, även på höststräck.
Fältpiplärka	Anthus campestris	Sedd i sträck på 60-70-talet.
Grönben	Tringa glareola	Mycket vanlig rastare i Lundåkrabukten under hösten, regelbunden även under vårsträcket.
Halsbandsflugsnappare	Ficedula albicollis	En hane observerades vid Borstahuset 1991.
Havsörn	Haliaeetus albicilla	Syns ffa vinter och tidig vår i Lundåkrabukten. Två ad ex sedda vid upprepade tillfällen vid Saxåns mynning sommaren 2006.
Höksångare	Sylvia nisoria	Har observerats på Ven och vid Glumslövs backar på 70-talet.
Hökuggla	Surnia ulula	Enstaka observationer.
Jaktfalk	Falco rusticolus	Totalt tre observationer i kommunen.
Jorduggla	Asio flammeus	Hade tidigare en av Skånes viktigaste övervintringsplatser vid Landskrona utfyllnad och Saxåns mynning.
Kentsk tärna	Sterna sandvicensis	Ses regelbundet födosöka i Lundåkrabukten under sensommar och höst
Kornknarr	Crex crex	Häckade sparsamt i jordbrukslandskapet i början av 1900-talet. Tre fynd under senare år. På Ven, vid Flygeltofta ängar 2002 samt 2 ex i Hilleshögs dalar 2003
Kungsfiskare	Alcedo atthis	Har under senare år setts regelbundet i Saxån vid Häljarp våtmark.
Kungsörn	Aquila chrysaetos	Oregelbunden vintergäst

Ljungpipare	<i>Pluvialis apricaria</i>	Rastar regelbundet vår och höst. Saxåns mynning, Vens södra del och åkermark öster om Landkrona.
Mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	Tre observationer senast 2003.
Mindre sångsvan	<i>Cygnus columbianus bewickii</i>	Regelbunden sträckgäst vår och höst. Lundåkrabukten
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	Har en av Skånes viktigaste rastplatser vid Lundåkrabukten. Enstaka exemplar har även övervintrat i bukten.
Nattskärna	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Sällsynt sträckgäst.
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	Fåtalig under vår- och höststräck, då den oftast rastar på åkermark.
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	Ses ffa längs kusten sträcktider. Enstaka pilgrimsfalkar övervintrar numera regelbundet vid Lundåkrabukten.
Päruggla	<i>Aegolius funereus</i>	Ett fynd 1985.
Röd glada	<i>Milvus milvus</i>	Tre häckande par noterade.
Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	Ett par fynd i Lundåkrabukten samt förmodad övervintring i vassarna längs Saxån.
Salskrake	<i>Mergus albellus</i>	Mindre antal övervintrar längs kusten.
Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>	Några häckande par i södra delen av Lundåkrabukten, vilka ofta fiskar vid Saxåns mynning
Skräntärna	<i>Sterna caspia</i>	Regelbunden sträckgäst vid Lundåkrabukten.
Skärfläcka	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Häckar vid Saxåns mynning. Under vår och höst ses flockar rasta i viken vid skjutbanan.
Smalnäbbad simsnäppa	<i>Phalaropus lobatus</i>	Oregelbunden och sällsynt gäst i Lundåkrabukten.
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	Sträcker i Öresund, rastar tillfälligt i Lundåkrabukten.
Småtärna	<i>Sterna albifrons</i>	Har tidigare häckat vid Saxåns mynning. Födosökande exemplar ses regelbundet i Lundåkrabukten.
Sparvuggla	<i>Glaucidium passerinum</i>	Tre fynd, det senaste 2005.
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	Förekommer oregelbundet under häckningstid i Saxtorpskogen. Sällsynt höstgäst i andra delar av kommunen.
Stenfalk	<i>Falco columbarius</i>	Ses regelbundet i mindre antal under ffa under höststräcket.
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	Regelbunden på sträck: rastar tillfälligt i Lundåkrabukten.
Svartbent strandpipare	<i>Charadrius alexandrinus</i>	Tidigare häckade par på Landskronas utfyllnad.
Svarthakedopping	<i>Podiceps auritus</i>	Tillfällig sträckgäst i Öresund, ett par observationer vid Borstahusen.
Svarthalsad dopping	<i>Podiceps nigricollis</i>	Två fynd: det senaste från 2002.
Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	Regelbunden sträckgäst under våren i norra Lundåkrabukten.
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Sträck och vintergäst, ffa Lundåkrabukten.
Trana	<i>Grus grus</i>	Sträcker i mindre flockar vår och höst.
Trädlärka	<i>Lullula arborea</i>	Regelbunden sträckgäst.
Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	Sparsam sträckgäst. Enstaka häckande par, exv vid Tågerup 2006.
Vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	Enstaka observationer.
Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>	Passerar i stort antal vår och höst Fullt möjligt att arten inom snar framtid etablerar sig som häckfågel i området.

Ängshök

Circus pygargus

Totalt tre fynd. Det senaste från 2003

Fakta från Peder Weibull och Roine Strandberg

Fågeldirektivet berör totalt 200 fågelarter som förekommer i medlemsländerna. Av dem finns 66 i Sverige och 54 har påträffats i Landskrona kommun.

Rödlistade fåglar som observerats åtminstone någon gång i Landskrona kommun.

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Trastsångare	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	NT*
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU*
Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	NT
Skedand	<i>Anas clypeata</i>	NT
Ärta	<i>Anas querquedula</i>	VU
Sädgås	<i>Anser fabalis</i>	VU
Fältpiplärka	<i>Anthus campestris</i>	EN
Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>	VU
Kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	NT
Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	VU
Jorduggla	<i>Asio flammeus</i>	NT
Brunand	<i>Aythya ferina</i>	NT*
Bergand	<i>Aythya marila</i>	VU
Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	NT
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	NT
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	NT*
Sydlig kärrsnäppa	<i>Calidris alpina schinzii</i>	EN
Mosnäppa	<i>Calidris temminicki</i>	NT
Nattskära	<i>Caprimulgus europaeus</i>	VU
Hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	NT
Vinterhämpling	<i>Carduelis flavirostris</i>	VU*
Svartbent strandpipare	<i>Charadrius alexandrinus</i>	RE
Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
Vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	RE
Svart stork	<i>Ciconia nigra</i>	RE
Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	VU
Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN
Alfågel	<i>Clangula hyemalis</i>	VU
Skogsduva	<i>Columba oenas</i>	NT*
Vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	NT*
Kornknarr	<i>Crex crex</i>	VU
Kornsparv	<i>Emberiza calandra</i>	EN
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
Ortolansprav	<i>Emberiza hortulana</i>	VU
Berglärka	<i>Eremophila alpestris</i>	VU
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	VU*
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	EN
Mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	NT
Lunnefågel	<i>Fratercula arctica</i>	RE
Tofslärka	<i>Galerida cristata</i>	RE
Dubbelbeckasin	<i>Gallinago media</i>	NT
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	NT
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT
Göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	NT
Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	NT
Silltrut	<i>Larus fuscus fuscus</i>	VU
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	VU*
Rödspov	<i>Limosa limosa</i>	VU
Gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	NT
Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	NT*
Salskrake	<i>Mergus albellus</i>	NT*

Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT
Sommargylling	<i>Oriolus oriolus</i>	EN*
Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	EN*
Lundsångare	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	VU*
Tallbit	<i>Pinicola enucleator</i>	VU
Svarthakedopping	<i>Podiceps auritus</i>	VU
Svarthalsad dopping	<i>Podiceps nigricollis</i>	VU
Pungmes	<i>Remiz pendulinus</i>	VU*
Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	NT
Tretåig mås	<i>Rissa tridactyla</i>	EN
Gulhämpling	<i>Serinus serinus</i>	VU*
Småtärna	<i>Sterna albifrons</i>	VU
Skräntärna	<i>Sterna caspia</i>	VU
Kentsk tärna	<i>Sterna sandvicensis</i>	VU*
Turkduva	<i>Streptopelia decaocto</i>	VU
Höksångare	<i>Sylvia nisoria</i>	NT*
Tornuggla	<i>Tyto alba</i>	CR
Härfågel	<i>Upupa epops</i>	CR

Rödlistade kärlväxter i Landskrona kommun.

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Naverlönn	<i>Acer campestre</i>	CR
Klätt	<i>Agrostemma githago</i>	EN
Vittåtel	<i>Aira caryophylla</i>	VU
Rosenlök	<i>Allium carinatum</i>	EN
Grådådra	<i>Alyssum alyssoides</i>	VU
Knutört	<i>Anagallis minima</i>	VU
Åkerkulla	<i>Anthemis arvensis</i>	NT
Kamomillkulla	<i>Anthemis cotula</i>	CR
Taggkörvel	<i>Anthriscus caucalis</i>	VU
Selleri	<i>Apium graveolens</i>	CR
Krypfloka	<i>Apium inundatum</i>	EN
Spädnarv	<i>Arenaria serpyllifolia ssp. leptocladus</i>	CR
Hålrot	<i>Aristolochia clematitis</i>	EN
Klubbfibbla	<i>Arnosaris</i>	EN
Munkhätta	<i>Arum alpinum</i>	RE
Paddfot	<i>Asperugo procumbens</i>	NT
Saltmålla	<i>Atriplex pendunculata</i>	EN
Renlosta	<i>Bromus arvensis</i>	EN
Strävlosta	<i>Bromus benekenii</i>	VU
Brinklosta	<i>Bromus commutatus</i>	EN
Råglosta	<i>Bromus secalinus</i>	EN
Strandnål	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	NT
Sanddådra	<i>Camelina microcarpa</i>	VU
Rapunkelklocka	<i>Campanula rapunculus</i>	EN
Piggtistel	<i>Carduus acanthoides</i>	VU
Hängstarr	<i>Carex pendula</i>	RE
Källgräs	<i>Catabrosa aquatica</i>	VU
Ängsklint/Finnklint	<i>Centaurea phrygia</i>	EN
Flockarun	<i>Centaurium erythraea ssp. erythraea</i>	VU
Raggarrv	<i>Cerastium brachipetalum</i>	EN
Gatmålla	<i>Chenopodium murale</i>	EN
Bymålla	<i>Chenopodium urbicum</i>	RE
Ryl	<i>Chimaphila umbellata</i>	VU
Engelsk skörbjuggsört	<i>Cochlearia officinalis ssp. anglica</i>	NT
Riddarsporre	<i>Consolida regalis</i>	NT
Kråkrassing	<i>Coronopus squamatus</i>	VU

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis</i>	NT
Sandnejlika	<i>Dianthus arenarius</i>	EN
Praktnejlika	<i>Dianthus superbus</i>	EN
Fingerhirs	<i>Digitaria ischaemum</i>	NT
Jättefräken	<i>Equisetum telmateia</i>	CR
Martorn	<i>Eryngium maritimum</i>	EN
Småtörel	<i>Euphorbia exigua</i>	VU
Skogssvingel	<i>Festuca altissima</i>	NT
Klotullört	<i>Filago vulgaris</i>	EN
Färgginst	<i>Genista tinctoria</i>	NT
Kärnäva	<i>Geranium palustre</i>	EN
Grusnejlika	<i>Gypsophila muralis</i>	EN
Gulkronill	<i>Hippocrepis emerus</i>	EN
Ängskorn	<i>Hordeum secalinum</i>	EN
Kärrjohannesört	<i>Hypericum tetrapterum</i>	NT
Åkerfibbla	<i>Hypochoeris glabra</i>	EN
Järnek	<i>Ilex aquifolium</i>	CR
Borstsäv	<i>Isolepis setacea</i>	EN
Blåtång	<i>Juncus inflexus</i>	NT
Vårvial	<i>Lathyrus sphaericus</i>	CR
Knölvial	<i>Lathyrus tuberosus</i>	VU
Hjärtstilla	<i>Leonurus cardiaca</i>	NT
Smal käringtand	<i>Lotus tenuis</i>	NT
Mänviol	<i>Lunaria rediviva</i>	VU
Kransborre	<i>Marrubium vulgare</i>	EN
Strandsötväppling	<i>Melilotus dentatus</i>	CR
Klådris	<i>Myricaria germanica</i>	EN
Kattmynta	<i>Nepeta cataria</i>	EN
Dvärgserradella	<i>Ornithopus perpusillus</i>	EN
Klintsnyltrot	<i>Orobancha elatior</i>	EN
Ormax	<i>Parapholis strigosa</i>	EN
Väggört	<i>Parietaria officinalis</i>	EN
Hylsnejlika	<i>Petrorhagia prolifera</i>	EN
Stor bockrot	<i>Pimpinella major</i>	NT
Luddfingerört	<i>Potentilla heptaphylla</i>	EN

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Smultronfingerört	<i>Potentilla sterilis</i>	EN
Jordviva	<i>Primula vulgaris</i>	RE
Dvärglin	<i>Radiola linoides</i>	VU
Dikesskräppa	<i>Rumex conglomeratus</i>	EN
Daggvide	<i>Salix daphnoides ssp. Daphnoides</i>	NT
Ängssalvia	<i>Salvia pratensis</i>	EN
Kranssalvia	<i>Salvia verticillata</i>	EN
Luktvädd	<i>Scabiosa canescens</i>	VU
Nålkörvel	<i>Scandix pecten - veneris</i>	EN
Kavelhirs	<i>Setaria viridis</i>	NT
Åkermadd	<i>Sherardia arvensis</i>	VU
Klotigelknopp	<i>Sparganium erectum ssp. Oocarpum</i>	EN
Åkersyska	<i>Stachys arvensis</i>	VU
Idegran	<i>Taxus baccata</i>	NT
Kärnocka	<i>Tephrosia palustris</i>	CR
Bohuslind	<i>Tilia platyphylla</i>	CR
Gotländsk haverrot	<i>Tragopogon crocifolius</i>	NT
Alpklöver	<i>Trifolium alpestre</i>	EN
Sommarklynne	<i>Valerianella dentata</i>	VU
Ölandskungsljus	<i>Verbascum densiflorum</i>	EN
Grenigt kungsljus	<i>Verbascum lychnitis</i>	EN
Klibbveronika	<i>Veronica triphyllos</i>	VU
Buskvicker	<i>Vicia dumetorum</i>	NT
Ärtvicker	<i>Vicia pisiformis</i>	EN
Luddvicker	<i>Vicia villosa ssp. Villosa</i>	NT
Ekorrsvingel	<i>Vulpia bromoides</i>	EN

Rödlistade skalbaggar i Landskrona kommun.

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
	<i>Falagrioma thoracica</i>	NT
Vårtordyvel	<i>Geotrupes vernalis</i>	NT
	<i>Hapalarea pygmaea</i>	NT
Knubbfrolöpare	<i>Harpalus picipennis</i>	NT
Fjällig ängsborre	<i>Hoplia philanthus (farinosa)</i>	DD
	<i>Hydraena pulchella</i>	NT
	<i>Hylis foveicollis</i>	NT
Källarlöpare	<i>Laemostenus terricola</i>	NT
	<i>Limnicus pygmaeus</i>	VU
Vasstandad trädbasbagge	<i>Lissoderma denticolle</i>	NT
	<i>Longitarsus anchusae (?)</i>	NT
Spansk fluga	<i>Lytta vesicatoria</i>	CR
Svart majbagge	<i>Meloe proscarabaeus</i>	VU
Stor vedsvampbagge	<i>Mycetophagus quadripustulatus</i>	VU
Joannas dvärgdyvel	<i>Onthophagus joannae</i>	VU
	<i>Onthophagus ovatus</i>	EN
	<i>Plegedarus dissectus</i>	NT
Hårig vedvivel	<i>Pselactus spadix</i>	NT
Rödhjon	<i>Pyrrhidium sanguineum</i>	NT
	<i>Sciaphobus rubi</i>	DD
Kärnfruktsplintborre	<i>Scolytus mali</i>	NT
	<i>Silusa rubiginosa</i>	NT
	<i>Strophosomus faber</i>	VU
Bredhornad grusvinge	<i>Thinobius brevipennis</i>	DD
	<i>Tomoglossa luteicornis</i>	DD
	<i>Trinodes hirtus</i>	VU

Rödlistade tvåvingar i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Långryggade barkvapenfluga	<i>Eupachygaster tarsalis</i>	NT
Långhornad lundpuckeldansfluga	<i>Oedalea flavipes</i>	NT
Knubblårsbarkfluga	<i>Solva marginata</i>	VU
Rödhornad mulmstyltfluga	<i>Systemus scholtzi</i>	EN
Gulbent träblomfluga	<i>Xylota xanthocnema</i>	VU

Rödlistade halvvingar i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
	<i>Gampsocoris punctipes</i>	NT
Grågrön gräsängsskinnbagge	<i>Trigonotylus pulchellus</i>	CR
	<i>Conostethus roseus</i>	EN
	<i>Polymerus brevicornis</i>	NT
Borsttåtelsskinnbagge	<i>Amblytulus albidus</i>	NT

Rödlistade fjärilar i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Liten blåvinge	<i>Cupido minimus</i>	NT
Hagtornsvecklare	<i>Pammene agnotana</i>	NT
Prydlig lövmätare	<i>Scopula ornata</i>	CR
Bålgetinglik glasvinge	<i>Sesia bembiciformis</i>	NT

Rödlistade steklar i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Spets sandbi	<i>Andrena apicata</i>	NT
Rostmalbi	<i>Lasioglossum xanthopus</i>	EN

Rödlistade svampar i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Krusbärsticka	<i>Phylloporia ribis</i>	NT
Stor sotdyna	<i>Camarops polysperma</i>	NT
Silkesslidskivling	<i>Volvariella bombycina</i>	VU

Rödlistade däggdjur i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Barbastellen	<i>Barbastella barbastellus</i>	EN
Vattenfladdermus	<i>Myotis daubentonii</i>	EN
Tumlare	<i>Phocoena phocoena</i>	VU

Rödlistade groddjur och kräldjur i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Lökgroda	<i>Pelobates fuscus</i>	NT
Strandpadda	<i>Bufo calamita</i>	EN
Grönfläckig padda	<i>Bufo viridis</i>	CR
Sandödla	<i>Lacerta agilis</i>	VU

Rödlistade fiskar (sötvatten) i Landskrona kommun

Artnamn	Artnamn, latin	Kategori
Ål	<i>Anguilla anguilla</i>	CR

Not om mossor och lavar

Mossorna delas in tre större grupper nålfruktsmossa (*Anthocerotophyta*), levermossor (*Marchantiophyta*) och bladmossor (*Bryophyta*). I Sverige finns det 1 060 kända arter, varav merparten är landlevande men en del lever i vatten. Kunskapen om dem är medelmåttig och en intresseförening vid namnet Mossornas Vänner finns.

Den enda kända rödlistade mossan i Landskrona kommun är liten ärgmossa (*Zygodon viridissimus*) som klassades som DD.

I praktiskt taget överallt finns det lavar, men i starkt påverkade miljöer och förorenade miljöer i staden är de mindre vanliga. Det finns inte heller några lavar som lever under havsytan. Ungefär 2 000 lavar har blivit rapporterade i Sverige, men hela tiden kommer det nya rapporter om nya arter. Kunskapen om dem anses som bra men eftersom nya arter hela tiden tillkommer och uppfattningen om de kända lavarnas systematik hela tiden ändras får kunskapen ändå anses vara ofullkomlig.

Två stycken rödlistade lavararter är kända i Landskrona kommun. Dessa var flikig sköldlav (*Melanelia laciniatula*) och grynig dagglav (*Physconia grisea*). Båda klassades som NT.